Φιλοτέλεια

Περιοδικό της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας
Journal of the Hellenic Philatelic Society

737

Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2022 | Έτος 99
November - December 2022 | Vol. 99

ISSN: 0031-8264

Philotelia

άποψη

Η νέα ηλεκτρονική συνδρομή της *Φιλοτέλειας*

Είμαστε στην ευχάριστη θέση να ανακοινώσουμε στα μέλη και τους φίλους της *Φιλοτέλειας,* ότι από το 2023 το περιοδικό θα προσφέρεται εναλλακτικά σε ηλεκτρονική μορφή, δηλαδή σε αρχείο τύπου pdf. Κάθε νέο τεύχος θα αποστέλλεται αυτομάτως στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του δικαιούχου της ηλεκτρονικής συνδρομής, έγκαιρα, χωρίς τις καθυστερήσεις του τυπογραφείου και του ταχυδρομείου, αμέσως μόλις ολοκληρωθεί η προετοιμασία του.

Το τεύχος σε μορφή pdf είναι εξ ολοκλήρου έγχρωμο, περιέχει εικόνες υψηλής ανάλυσης στην πλειονότητά τους και έχει το εξαιρετικό πλεονέκτημα του εύκολου εντοπισμού ενός λήμματος. Οι συνδρομητές της ηλεκτρονικής μορφής του περιοδικού θα παίρνουν δώρο στο τέλος του έτους τον ετήσιο τόμο της *Φιλοτέλειας* σε ενιαίο αρχείο pdf, για ακόμη ταχύτερο εντοπισμό των λημμάτων, αλλά και ευχερέστερης αρχειοθέτησης του περιοδικού. Ακόμη μία μεγάλη ευκολία της ηλεκτρονικής συνδρομής είναι ότι δεν απαιτείται καθόλου χώρος αποθήκευσης στις ήδη υπερφορτωμένες βιβλιοθήκες μας.

Με την ευκαιρία, οφείλουμε να καθησυχάσουμε τους λάτρεις της παράδοσης, που απολαμβάνουν την ανάγνωση από έντυπα και όχι ηλεκτρονικά μέσα, ότι ουδεμία απολύτως σκέψη υπάρχει για την κατάργηση της παραγωγής της *Φιλοτέλειας* στην έντυπη μορφή της.

Διαβαίνοντας το κατώφλι από το ενενηκοστό ένατο έτος του περιοδικού προς το τελευταίο της πρώτης εκατονταετίας του, η Συντακτική Επιτροπή στέλνει τις πιο θερμές ευχές της για το 2023.

Κ.Χ.

Εξώφυλλο: Διευκρινιστικές χειρόγραφες αναγραφές, σ. 326
On cover: Handwritten inscriptions for clarification, p. 326

Φιλοτέλεια • Διμηνιαίο περιοδικό • Από το 1924 • Διανέμεται δωρεάν στα μέλη της ΕΦΕ • ΙΔΡΥΤΗΣ: Σ. Ι. Μακρυμίχαλος
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία, Ακαδημίας 57, 10679 Αθήνα, τηλ: 210 3621125
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Αθήνα € 30, Υπόλοιπη Ελλάδα € 20, Ευρώπη € 40, Εκτός Ευρώπης € 45
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Κ. Χαζάπης (Έφορος), Γ. Γκούφας, Ν. Καρνιαουτάκης, Α. Νικολαΐδης, Α. Ρητορίδης
Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Χαζάπης, Νεφέλης 3, Π. Φάληρο • Υπεύθυνος τυπογραφείου: Fotolio S.A., Αγ. Ιωάννης Ρέντης
Κωδικός Εντύπου: **214104**

URL: www.hps.gr • Twitter: @HPSgr • e-mail: hps@hps.gr

Philotelia • Bimonthly journal • Since 1924 • Distributed free of charge to HPS members • FOUNDER: S. J. Macrymichalos
OWNER: Hellenic Philatelic Society, Academias 57, GR-10679 Athens, tel: +30 210 3621125
SUBSCRIPTION RATES: Athens € 30, Rest of Greece € 20, Europe € 40, Rest of the World € 45
EDITORIAL COMMITTEE: C. Chazapis (Editor), G. Goufas, N.Karniaoutakis, A. Nikolaidis, A. Ritoridis

περιεχόμενα
contents

324 Το Μετάλλιο της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας
The Hellenic Philatelic Society Medal

325 Νέες εκδόσεις: Χριστούγεννα 2022
New issues: Christmas 2022

326 Διευκρινιστικές χειρόγραφες αναγραφές, από τον Α. Γαληνό
Handwritten inscriptions for clarification, by A. Galinos

337 Το Ελληνικό Στρατιωτικό Ταχυδρομείο κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή, από τον Ε. Γεωργουδάκη
The Greek Military Post during the Asia Minor Catastrophe, by E. Georgoudakis

349 Φιλοτελική κίνηση
Philatelic news

351 Αχιλλέας Σιμώνης (1958-2022), από τον Γ. Γκούφα
Achilles Simonis (1958-2022), by G. Goufas

352 Το Βραβείο Στέφανου Μακρυμίχαλου 2022
The Stephanos Macrymichalos Award 2022

353 Μικρασιατική Εκστρατεία 1919-1922: Αλληλογραφία τελευταίων ημερών, από τον Μ. Μ. Σφαντζικόπουλο
Asia Minor Campaign 1919-1922: Last days' mail, by M. M. Sfantsikopoulos

357 ΕΦΕ - Νέα μέλη
HPS - New members

358 Εθνική Φιλοτελική Έκθεση 50 Χρόνια Φ.Ε. Αγρινίου – 2022, από τον Χ. Γκίκα
National Philatelic Exhibition 50 Years Philatelic Society of Agrinio - 2022, by C. Gikas

364 Ευρετήρια τόμου 2022
Volume 2022 index

369 Επιστολές στη *Φιλοτέλεια,* από τους Δ. Ίσκο και Σ. Ανδρεάδη
Letters to *Philotelia*, by D. Iskos and S. Andreadis

372 MonacoPhil 2022, από τον L. Fanchini
MonacoPhil 2022, by L. Fanchini

374 Γεώργιος Δολιανίτης (1938-2022)
George Dolianitis (1938-2022)

375 Jean de Sperati: ο μετρ των απομιμήσεων, από τον Χ. Γκίκα
Jean de Sperati: the Master of Reproductions, by C. Gikas

382 Cape Town 2022 - Παγκόσμια Φιλοτελική Έκθεση, από τον Θ. Αρβανίτη
Cape Town 2022 - World Philatelic Exhibition, by T. Arvanitis

ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

THE HELLENIC PHILATELIC SOCIETY MEDAL

2022

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΛΕΟΥΣΗΣ
PANTELIS LEOUSSIS

Σημαντική προσφορά προς τον ελληνικό φιλοτελισμό:

- Πολύτιμες υπηρεσίες στον οργανωμένο φιλοτελισμό
- Προβολή και διάδοση του Θεματικού Φιλοτελισμού
- Συγγραφική δραστηριότητα
- Έκδοση φιλοτελικού περιοδικού

Significant services to Hellenic philately:

- Valuable services to organised philately
- Promotion and spreading of Thematic Philately
- Authorship of philatelic articles
- Editorship of a philatelic magazine

Ευχαριστήρια επιστολή του Παντελή Λεούση

Φίλε κ. Πρόεδρε, αγαπητέ Αντώνη,

3 Δεκεμβρίου 2022

Ευχαριστώ από καρδιάς γι'αυτή την ιδιαίτερη τιμή που μου επιφύλαξε η ιστορική Εταιρεία σας. Την αποδέχομαι με συγκίνηση.

Με φιλοτελικούς και φιλικούς χαιρετισμούς,
Παντελής Λεούσης
Πρόεδρος ΕΦΟ επί τιμή

Επικοινωνήστε με την ΕΦΕ: hps@hps.gr

νέες εκδόσεις
new issues

αναμνηστική σειρά
commemorative set

Χριστούγεννα 2022
Christmas 2022

Αριθμός σειράς / Issue number:	10/2022
Ημερομηνία έκδοσης / Date of circulation:	10.11.2022
Διακοπή διάθεσης / Sales suspension:	9.11.2023
Διαστάσεις / Dimensions:	35x45 mm
Διάτρηση / Perforation:	13¾

10-1

10-2

10-3

10-4

10-1	€ 0,90	Καρυοθραύστης	Nutcracker	250.000
10-2	€ 0,90	Αρλεκίνος	Harlequin	250.000
10-3	€ 1,00	Μπαλαρίνα	Ballerina	250.000
10-4	€ 1,00	Αλογάκι	Rocking Horse	250.000

Τα γραμματόσημα σχεδιάστηκαν από την Ανθούλα Λύγκα, τυπώθηκαν από τη Veridos Ματσούκης ΑΕ και παραδόθηκαν στις θυρίδες σε φύλλα των 25.

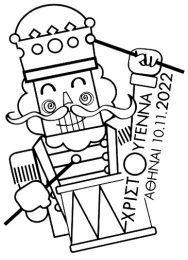

Κυκλοφόρησαν, επίσης, (α) 5.000 φυλλάρια, κάθε ένα από τα οποία περιλαμβάνει τα τέσσερα γραμματόσημα της σειράς, με τιμή διάθεσης € 3,80, (β) 15.000 τευχίδια των 10 αυτοκόλλητων γραμματοσήμων € 0,90 (τύπων **10-1** και **10-2** ανά πέντε), με τιμή διάθεσης € 9,00, και (γ) 5.000 τευχίδια των 10 αυτοκόλλητων γραμματοσήμων € 1,00 (τύπων **10-3** και **10-4** ανά πέντε), με τιμή διάθεσης € 10,00.

The stamps were designed by (Ms.) Anthoula Lygka, printed by Veridos Matsoukis S.A. and sent to the p.o. counters in sheets of 25.

Also placed in circulation were (a) 5,000 sheetlets, each comprising the four stamps of the set, priced at € 3.80, (b) 15,000 booklets with 10 self-adhesive € 0.90 stamps (comprising five each of the types **10-1** and **10-2**), priced at € 9.00, and (c) 5,000 booklets with 10 self-adhesive € 1.00 stamps (comprising five each of the types **10-3** and **10-4**), priced at € 10.00.

Διευκρινιστικές χειρόγραφες αναγραφές
Handwritten inscriptions for clarification

από τον **Αλέξανδρο Γαληνό**

by **Alexandre Galinos**

Ο ψαγμένος φιλοτελιστής πάντα έλκεται από το ιδιαίτερο και το διαφορετικό, είτε αυτό είναι ένα σφάλμα εκτύπωσης, ή μια περίεργη επισήμανση, ή ακόμα και ένα άγνωστο γραμματόσημο, είτε μια σφραγίδα ή ένδειξη σε γραμματόσημο ή ταχυδρομημένο αντικείμενο. Η έλξη αυτή, καθώς και η ερευνητική πρόκληση ευτυχώς του επιτρέπουν να παραβλέπει την κατάσταση των γραμματοσήμων ή την ποιότητα των σφραγίδων.

Εδώ και πολλά χρόνια μου έκαναν εντύπωση διάφορες χειρόγραφες αναγραφές των ταχυδρομικών γραφείων σε ελληνικά γραμματόσημα της περιόδου 1880-1910. Πάντα πρόκειται για την ονομασία κάποιου Ταχυδρομικού Γραφείου, είτε στην ονομαστική (***εικ. 1***), είτε στη γενική. Στις εκδόσεις μέχρι το 1900 οι αναγραφές αυτές γίνονταν συνήθως με πένα, ενώ στις μεταγενέστερες κατά κανόνα με μπλε χοντρό μολύβι (***εικ. 2-6***). Εννοείται πως υπάρχουν και εξαιρέσεις (***εικ. 8-9***).

Συγκέντρωσα για τη συλλογή μου, όπως και διέθεσα κατά διαστήματα, ένα μικρό αριθμό τέτοιων γραμματοσήμων, χωρίς αρχικά να μπορώ να υποθέσω ή ερμηνεύσω τον λόγο των αναγραφών αυτών. Όταν κατέληξα στη δική μου ερμηνεία, σε συζητήσεις με τον εξαιρετικό φιλοτελιστή και στενό φίλο Νεοκλή Ζαφειρακόπουλο μου εξέθεσε μια διαφορετική άποψη. Θεωρούσε ότι οι χειρόγραφες αυτές ενδείξεις πιθανόν να σημείωναν την αλληλογραφία που προερχόταν από οικισμούς χωρίς Ταχυδρομικά Γραφεία και πως αντικαθιστούσε τη σφράγισή τους με τα γνωστά μικρά σήμαντρα των Δημοτικών Ταχυδρόμων. Η περίοδος που μας ενδιαφέρει εξυπηρετεί την άποψη του Νεοκλή, αφού τότε άρχιζε η παρακμή της υπηρεσίας των Δημοτικών Ταχυδρομείων (μέσα τη δεκαετία του 1880 και πριν το 1911 που ξεκίνησε

Any discerning philatelist is always attracted to something special or peculiar, whether this is a printing error, a specific overprint, even an unknown postage stamp or a postmark, a handstamp any indication on a postage stamp or a posted item. Fortunately, this sort of attraction as well as the challenge for further research allow them to overlook the overall condition of the postage stamps or the quality of the cancellations.

For many years I have been impressed by a number of handwritten inscriptions of the post offices on Greek postage stamps during 1880-1910. It is always the name of a certain post office, in either its nominative or its genitive case (***fig. 1***). On stamps of the issues until 1900, these inscriptions were written in pen, while on the ones of the later issues they were written in thick blue pencil (***figs. 2-6***). There are exceptions no doubt (***figs. 8-9***).

I accumulated for my own collection and I also sold from time to time a small number of these particular postage stamps, without initially being able to guess or interpret the reason for existence of these inscriptions. After I reached to my own conclusions, in discussions I had with the leading philatelist and close friend, the late Neoklis Zafeirakopoulos, he put forward his different point of view. He believed that these handwritten inscriptions most probably marked mail from settlements without post offices and were placed as substitutes of the well-known small handstamps of the Municipality's postmen. The period in question was consistent with Neoklis' argument, because it is at that time that the Municipal post offices began to decline (i.e. between

η αγροτική ταχυδρομική υπηρεσία), άρα στο διάστημα αυτό δεν συναντώνται οι σφραγίδες των Δημοτικών Ταχυδρόμων. Την άποψη αυτή χρησιμοποιεί ο γνωστός συλλέκτης Ανέστης Καραγιαννίδης στο έκθεμά του των Ολυμπιακών Αγώνων του 1896[1], χαρακτηρίζοντας αυθαίρετα τις αναγραφές αυτές σαν «ανεπίσημη αγροτική υπηρεσία».

Με τον καιρό και τον αυξανόμενο αριθμό δειγμάτων που αποκτούσα, έκανα τρεις πολύ σημαντικές παρατηρήσεις:

α. Τα αποτυπώματα των σφραγίδων επί των γραμματοσήμων με την αναγραφή είναι κατά κανόνα φτωχά και δυσδιάκριτα. Επίσης, αποτελούν ένα πολύ μικρό ποσοστό στον μεγάλο όγκο των κακοσφραγισμένων γραμματοσήμων. Ένα πρώτο συμπέρασμα είναι πως κάποιος ταχυδρομικός έγραφε το όνομα του γραφείου επειδή για κάποιο ιδιαίτερο λόγο έπρεπε να είναι εμφανές το ταχυδρομικό γραφείο αποστολής.

β. Η αναγραφή επί μονών γραμματοσήμων, κυρίως 20λέπτων, συνήθως περιλαμβάνει τμήμα της ονομασίας του Ταχυδρομικού Γραφείου. Βρίσκουμε όμως ζευγάρια της ίδιας αξίας με ολόκληρη την ονομασία. Επειδή το ίδιο συμβαίνει και με τις ταχυδρομικές σφραγίδες, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ο ταχυδρομικός υπάλληλος ακύρωνε ζευγάρια (τουλάχιστον) και όχι μονά γραμματόσημα.

Καταλήγω λοιπόν ότι η αναγραφή γινόταν μόνο στα γραμματόσημα συστημένης αλληλογραφίας, αφού το τέλος των 40 λεπτών (δύο εικοσάλεπτα) κάλυπτε το τέλος συστημένης επιστολής εσωτερικού πρώτης βαθμίδας βάρους. Κάποια από τα μεμονωμένα 20λεπτα προκύπτουν από κομμένα ζευγάρια. Να θυμίσω εδώ ότι οι παλιοί έμποροι έκοβαν τα ζευγάρια ή τις λωρίδες γραμματοσήμων για να τα βάζουν σε «καραμέλες»[2].

Το ότι τέτοια γραμματόσημα προέρχονται

1 Το 2021, το έκθεμα εκδόθηκε σε βιβλίο με τον τίτλο *Greece – The 1896 Olympic Issue – The Anestis Karagiannidis Collection,* στη σειρά Edition Spéciale, από το Global Philatelic Network (βλ. *Φιλοτέλεια* αρ. 732/2022).

2 Καραμέλες είναι η δεσμίδα 100 γραμματοσήμων της ίδιας αξίας (και η σοκολάτα το πακέτο των 10 καραμελών).

the mid-1880s and the commencement of the Rural Postal Service in 1911). Hence at that time we don't see Municipal postmen handstamps. This point of view was adopted by the well-known collector Anestis Karagiannidis, as expressed in his 1896 Olympic Games exhibit[1], where he arbitrarily calls these inscriptions an "unofficial rural service".

Over time and because of the increasing number of samples I acquired, I made three very important observations:

a. The impressions of the cancellations on the postage stamps bearing the inscription are generally poor and ill-defined. They also make up a very small percentage of the large volume of badly cancelled postage stamps. A first conclusion is that some postman wrote the post office name, because for some particular reason the name of the despatch post office had to be clearly visible.

b. The inscription on single postage stamps, mainly the 20-leptas, usually includes only part of the post office name. On the other hand, we find pairs of the same value stamps with the post office name complete. Since the same is true with the postmarks, it is fair to assume that the postman was cancelling (at least) pairs and not single stamps.

Therefore, my conclusion is that the inscription was only placed on postage stamps of registered mail, since the postage of 40 lepta (i.e. two 20-leptas) covered the rate of a first weight domestic registered letter. Some of the individual 20-leptas result from pairs, later separated. Let me remind the readers that earlier traders used to separate pairs or strips in order to prepare the so-called "candies"[2].

1 In 2021, the exhibit was published in a book, entitled *Greece – The 1896 Olympic Issue – The Anestis Karagiannidis Collection,* in the series Edition Spéciale, by the Global Philatelic Network (see *Philotelia* No. 732/2022).

2 In Greece, a "candy" is the small packet of 100 identical stamps (while a "chocolate" is a packet of ten "candies").

Εικ. 1: Αναγραφή σε ονομαστική και γενική, του ίδιου Ταχυδρομικού Γραφείου: Κοντοβάζαινα και Κοντοβαζαίνης. Σημειώστε και την αναγραφή στο περιθώριο!

Fig. 1: Inscription in the nominative and genitive case of the same p.o.: Κοντοβάζαινα and Κοντοβαζαίνης. Note the inscription on the margin!

Εικ. 2: Μικρές αξίες (5λεπτα και 10λεπτα) Μεγάλης Κεφαλής με Γαρδί[κιον], [Μ]ονεμ[βασία] και [Σέ]ριφο[ς].

Fig. 2: Small values (5 and 10 lepta) LHH with Γαρδί[κιον], [Μ]ονεμ[βασία] and [Σέ]ριφο[ς].

Εικ. 3: Διάφορες αξίες (5, 10 ή 20 λεπτών) Μικρής Κεφαλής με Αυλωνάριον, Ζάτουνα, Ζάχολη, Καρβασαράς, Κέρκυρα, Κατάκωλον, Κιάτον, Ποταμός, Προμύριον και Πτελεός.

Fig. 3: Various values (5, 10 or 20 lepta) SHH with Αυλωνάριον, Ζάτουνα, Ζάχολη, Καρβασαράς, Κέρκυρα, Κατάκωλον, Κιάτον, Ποταμός, Προμύριον and Πτελεός.

Εικ. 4: Ολυμπιακά του 1896 με Καμάριον (συλλογή ΧΚ) και Τρίπολις. Αναμφισβήτητα τα δεκάλεπτα ήταν τετράδα.

Fig. 4: 1896 Olympics with Καμάριον (XK collection) and Τρίπολις. Undoubtedly, the 10 lepta had been in a block of four.

εικ. 5: Επισημασμένες ΜΚΕ (1900) με Πάτραι και Μεσσολόγγιον. Σ' αυτήν την έκδοση πρέπει να θεωρούνται σπανιότητες!

Fig. 5: LHH surcharges (1900) with Πάτραι and Μεσσολόγγιον. On this issue they should be considered rarities!

Εικ. 6: Τετράδα 10 λεπτών Ιπταμένου με χειρόγραφο (μπλε μολύβι) Αγία Άννα.

Fig. 6: 10 lepta Flying Mercury block of four with handwritten (in blue pencil) Αγία Άννα.

Εικ. 7: Κάποιες εξαιρέσεις: [Κέρ]κυρ[α] με μπλε μολύβι σε Μικρό Κεφάλι, Κοπανάκι με κανονικό μολύβι σε Μικρό Κεφάλι και Μήλου με πένα σε Ιπτάμενο.

Fig. 7: A few exceptions: [Κέρ]κυρ[α] in blue pencil on SHH, Κοπανάκι with regular pencil on SHH and Μήλου in pen on Flying Mercury.

Εικ. 8: Ο ταχυδρομικός υπάλληλος της Αγυιάς έγραψε την ονομασία ΑΓΥΙΑ πάνω στα γράμματα της ταχυδρομικής σφραγίδας, μέσα στη στεφάνη!

Fig. 8: The postal clerk of Αγυιά wrote the p.o. name, ΑΓΥΙΑ, on top of the letters of the postmark, inside the ring!

Εικ. 9: Μια άλλη διαφοροποίηση, η αναγραφή Αγ. Πέτρος δίπλα στο γραμματόσημο.

Fig. 9: Another variety, the inscription Αγ. Πέτρος adjascent to the stamp.

Εικ. 10: Ζεύγη 20λέπτων (συστημένης αλληλογραφίας) μικρών (Ζαγορά, Καρύταινα) ή μεγάλων Γραφείων (Βόλος, Τρίπολις) χωρίς αναγραφή. Κατά σύμπτωση, στα δύο τελευταία διακρίνεται και τμήμα των σημάνσεων συστημένου.

Fig. 10: 20 lepta pairs (of registered mail) of small (Ζαγορά, Καρύταινα) or large p.o. (Βόλος, Τρίπολις) without inscription. Coincidentally, part of the registration marks is depicted on both of the latter two.

από συστημένες επιστολές, συνάδει και με το μικρό ποσοστό υφιστάμενων δειγμάτων[3].

γ. Στα γραμματόσημα (από συστημένες επιστολές) που έχουν ακυρωθεί με καθαρά αποτυπώματα δεν συναντάμε χειρόγραφη αναγραφή (***εικ. 10***).

Συμπέρασμα

Δεν έχω πλέον καμία αμφιβολία ότι η αναγραφή αυτή γινόταν σε συστημένες επιστολές με δυσδιάκριτη σφράγιση. Πρέπει να γινόταν από ταχυδρομικό του Γραφείου αποστολής, αφού ο γραφικός χαρακτήρας είναι διαφορετικός για κάθε ταχυδρομείο. Χρειαζόμαστε ένα πολύ μεγαλύτερο αριθμό φακέλων για να καταλήξουμε σε ασφαλή άποψη για το ποιος τα έγραφε.

Φάκελοι με τέτοιες αναγραφές

Ο πρώτος συστημένος φάκελος που είδα ήταν στα χέρια του αγαπητού μας Γιώργου Σπάρη. Είχε κατατεθεί και έφερε σφραγίδα Δομοκού, ενώ φαίνεται να προέρχεται από τον οικισμό Μπαλαμπάνι, που δεν είχε Ταχυδρομείο (ήταν η αφορμή να εικάσει ο Ν. Ζαφειρακόπουλος τη θεωρία του). Όπως με πληροφόρησε ο ΝΡ, ο φάκελος αυτός προηγουμένως ανήκε στη συλλογή Καδινόπουλου (***εικ. 11***).

Δύο άλλοι συστημένοι φάκελοι με Μικρά Κεφάλια είναι στην κατοχή μου, ο ένας, κατά σύμπτωση, προέρχεται από μικρό χωριό και ταχυδρομήθηκε από τον Αιγιαλό (Σάμη Κεφαλονιάς) (***εικ. 12***), ενώ ο άλλος είναι έντυπος του Προξενείου της Ρουμανίας στο Αργοστόλι (***εικ. 13***).

Τέλος, κατέχω έναν ακόμη συστημένο φάκελο, μεταγενέστερο, με Ολυμπιακά γραμματόσημα του 1906, που έχει ταχυδρομηθεί από την Κυπαρισσία (***εικ. 14***).

Γιατί το Ταχυδρομείο ζητούσε τη χειρόγραφη σήμανση;

Δεν το γνωρίζουμε, δεν έχω δει κάποια σχετική εντολή, ούτε ο ΝΡ που ερευνά τις Εγκυκλίους των ΤΤΤ, όμως θα μπορούσε να σχετίζεται είτε με την έλλειψη ετικετών συστημένων, είτε

[3] Ο αριθμός των συστημένων επιστολών είναι ένα πολύ μικρό ποσοστό σε σχέση με αυτόν της απλής αλληλογραφίας.

The fact that such stamps originate from registered letters is also consistent with the small percentage of their existing samples[3].

c. On stamps (from registered letters) that have been cancelled with clear cancellations, there is no handwritten inscription (***fig. 10***).

Conclusion

I have no doubt that the inscription in question was placed on registered letters with an indiscernible postmark. It must have been the responsibility of a postal clerk of the despatch post office, since the handwriting is different for each post office. A much larger number of covers is needed in order to arrive at a safe conclusion as to who was actually writing them.

Covers with similar inscriptions

The first registered cover I have seen used to be in the hands of our dear departed George Sparis. It had been deposited at Domokos, bore its postmark, while it seems to have originated from a settlement known as Balabani without a post office (it sparked N. Zafeirakopoulos' hypothesis behind his theory). As NP informed me, this cover was ex Kadinopoulos collection (***fig. 11***).

Two other registered covers with Small Hermes Heads are in my possession. The first, coincidentally, originates from a small village and was mailed from Aigialos (Sami, Kefalonia) (***fig. 12***), while the second is a pre-printed cover of the Romanian Consulate in Argostoli (***fig. 13***).

Finally, I have another registered cover, a later one, with 1906 Olympic stamps, mailed from Kyparissia (***fig. 14***).

Why was the Post Office asking for the handwritten inscription?

We don't know. I haven't seen any relevant order, nor has NP who is researching the PTT Circulars, but it could be related

[3] The number of registered letters is a very small percentage compared to that of ordinary mail.

με την αποφυγή παράνομης επαναχρησιμοποίησης των γραμματοσήμων, είτε συνδυαστικά οι δύο προηγούμενες εικασίες.

Από τα δείγματα που γνωρίζουμε και ακολουθούν, βλέπουμε ότι το φαινόμενο παρατηρείται σε όλη την Ελλάδα και δυνητικά μπορεί να βρεθούν δείγματα από όλα τα Ταχυδρομικά Γραφεία.

Είναι γνωστό ότι οι περισσότεροι ταχυδρομικοί δεν φρόντιζαν να σφραγίζουν με καθαρά αποτυπώματα, αν και η Διοίκηση των ΤΤΤ απαιτούσε την ακύρωση των γραμματοσήμων με καθαρές καλά μελανωμένες σφραγίδες και ορθή σφράγιση όλων των επιστολών. Η αδιαφορία των ταχυδρομικών και η διοικητική «ατιμωρησία» τους, είχε σαν αποτέλεσμα το Ταχυδρομείο να φαίνεται υποχωρήσαν και να αποδέχεται την κακή σφράγιση και τα δυσανάγνωστα αποτυπώματα. Στο τέλος της ημέρας ίσως συμβιβάστηκε με την απαίτηση να συμπληρώνεται η ονομασία του Ταχυδρομικού Γραφείου χειρόγραφα...

Να διευκρινίσω ότι είναι διαφορετικές περιπτώσεις:

- η χειρόγραφη συμπλήρωση ή και διόρθωση της χρονολογίας, συνήθως από επιμελείς ταχυδρομικούς (***εικ. 15***)

- η χειρόγραφη ακύρωση γραμματοσήμων σε μόλις συσταθέντα ταχυδρομικά γραφεία (***εικ. 16***)

- η διαγραφή με Χ, συνήθως σε αλληλογραφία που οι αποστολείς εμπιστεύονταν σε καπετάνιους πλοίων (***εικ. 17***)

- η διαγραφή γραμματοσήμων που χρησιμοποιήθηκαν αντί χαρτοσήμων (***εικ. 18***)

Ποια γραμματόσημα συναντάμε

Ο μεγαλύτερος όγκος των γραμματοσήμων που γνωρίζουμε είναι της έκδοσης της Μικρής Κεφαλής του Ερμή (***εικ. 1, 3, 7, 8, 9, 11, 12, 13***), ενώ συναντώνται και αρκετά των Ολυμπιακών του 1896 (***εικ. 4***). Σχετικά σπάνια συναντώνται γραμματόσημα Μεγάλης Κεφαλής του Ερμή (***εικ. 2***) και αυτά των εκδόσεων μετά το 1900, τόσο του Ιπτάμενου (***εικ. 6, 7***), όσο και της Β΄ Ολυμπιακής (1906, ***εικ. 14***). Τέλος, γνωρίζω δύο μόνο αντίτυπα των επισημασμένων του 1900 (***εικ. 5***).

either to the lack of registration labels, or to the avoidance of illegal reuse of the postage stamps, or a combination of the two previous speculations.

From the known samples which follow herein, we understand that the phenomenon is observed throughout Greece, i.e. potentially samples can be found from all Post Offices.

It is well known that most postmen did not bother to cancel the postage stamps with clean cancellers, although the PTT Administration required clean and well-inked cancellers and properly cancelled letters. The post office clerks' indifference and the administrative "impunity" they enjoyed gave the message of a Post Office seemingly to have given up and accepted the poor cancellations and illegible imprints. Perhaps, at the end of the day, the requirement to fill in the name of the post office by hand was forgotten altogether...

Let me clarify that the following are different cases:

- the handwritten completion or correction of the date of despatch, usually by some attentive postmen (***fig. 15***)

- the handwritten cancellation of postage stamps at newly established post offices (***fig. 16***)

- the obliteration with an X, usually in correspondence that the senders trusted to ship captains (***fig. 17***)

- the obliteration of postage stamps used instead of revenue stamps (***fig. 18***)

What kind of postage stamps do we encounter?

The bulk of postage stamps we know of are the ones of the Small Hermes Heads type (***figs. 1, 3, 7, 8, 9, 11, 12, 13***), while several of the 1896 Olympics are also encountered (***fig. 4***). Relatively rare are the Large Hermes Heads stamps (***fig. 2***) and the ones of the issues after 1900, both of the Flying Mercury (1901, ***fig. 6, 7***) and of the Second Olympic Games (1906, ***fig. 14***). Finally, I am aware of only two single examples of the 1900 surcharges (***fig. 5***).

Εικ. 11: Συστημένος φάκελος προς το Πέραν της Κωνσταντινούπολης, με έξι 10λεπτα Μικρής Κεφαλής ακυρωμένα με σχετικά δυσδιάκριτη ΔΟΜΟΚΟΣ 12.ΦΕΒΡ.900 και αναγραφή Δομοκός, μέσω Αθήνας και βρετανικού ταχυδρομείου Κωνσταντινούπολης (συλλογή Σ. Καδινόπουλου και αργότερα Γ. Σπάρη).

Fig. 11: Registered cover to Pera, Constantinople, with six 10 lepta SHH, cancelled with partly illegible ΔΟΜΟΚΟΣ 12.ΦΕΒΡ.900 and inscription Δομοκός, via Athens and Constantinople British p.o. (ex S. Kadinopoulos and later ex G. Sparis collections).

***Εικ. 12*:** Συστημένος φάκελος-μονόφυλλο με έντυπο 20 λ., με δύο πρόσθετα 20 λ., ακυρωμένα με δυσδιάκριτη ΑΙΓΙΑΛΟΣ ΚΕΦΑΛ. 24.ΙΟΥΛ. και Σάμη[4] επί των γραμματοσήμων, προς Αθήνα. Υπάρχει η σφραγίδα ΣΥΣΤΗΜΕΝΟΝ σε πλαίσιο και δεύτερη χειρόγραφη Σάμης με διαφορετικό γραφικό χαρακτήρα. Αξιοσημείωτη η διαφορετική απόχρωση των δύο γραμματοσήμων (το ένα προφανώς οξειδώθηκε ομοιόμορφα). Σε συνδυασμό με τη χρήση οδοντωμένων γραμματοσήμων (που χρησιμοποιήθηκαν κατά κανόνα στην Αθήνα) αλλά και το υπερβάλλον τέλος (60 αντί 40 λ.) για συστημένη επιστολή 13 γρ., καταλήγω στο συμπέρασμα πως ο φάκελος είχε ετοιμαστεί και γραμματοσημανθεί από τον παραλήπτη. Χρησιμοποίησε γραμματόσημα οδοντωμένα και για σιγουριά επικόλλησε ένα επιπλέον 20 λ. (για β΄ βαθμίδα βάρους συστημένου), που μάλιστα προερχόταν από διαφορετικό φύλλο (άλλη ποιότητα χρωστικών ουσιών).

Fig. 12: Registered cover - postal stationery with imprinted 20 lepta and two additional 20 lepta, cancelled with illegible ΑΙΓΙΑΛΟΣ ΚΕΦΑΛ. 24.ΙΟΥΛ. and inscription Σάμη[4] on the stamps, to Athens. Also,

[4] ΑΙΓΙΑΛΟΣ και ΣΑΜΗ είναι η παλαιότερη και η νεότερη ονομασία του ίδιου ταχυδρομικού γραφείου.

[4] ΑΙΓΙΑΛΟΣ and ΣΑΜΗ are the oldest and newest names of the same post office.

ΣΥΣΤΗΜΕΝΟΝ boxed handstamp and a second handwritten Σάμης in different style. Worth noting is the different shade of the two stamps (one apparently was evenly oxidized). In combination of the use of perforated stamps (mostly used in Athens) and the higher rate (60 instead of 40 lepta) for a 13 g registered letter, I conclude that the cover was prepared and stamped by the addressee. He used perforated stamps and in order to be sure he affixed an additional copy of 20 lepta (for second weight registered letter), which indeed came from a different sheet (different quality of pigments).

Εικ. 13: Συστημένος φάκελος με κεφαλίδα *Consulat de Roumanie - a Céphalonie,* γραμματοσημασμένος με δύο 5λεπτα και ζεύγος 25λέπτων (60 λ: β΄ βαθμίδα βάρους συστημένου), ακυρωμένα με σχετικά δυσδιάκριτη ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ 9.ΟΚΤ.1900 και αναγραφή Αργοστόλιον στο ένα 25λεπτο και ελάχιστα στον φάκελο.

Fig. 13: Registered cover imprinted *Consulat de Roumanie - a Céphalonie,* bearing two 5 lepta and a pair of 25 lepta (60 lepta: second weight registered letter), cancelled with partly illegible ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ 9.ΟΚΤ.1900 and inscription Αργοστόλιον on one of the two 25 lepta and partly on the cover.

Ορολογία

Καταλήγοντας ότι δεν πρόκειται για διαγραφή των ήδη ακυρωμένων γραμματοσήμων, προτείνω να χαρακτηρίζουμε αυτές τις σημάνσεις σαν «διευκρινιστικές χειρόγραφες αναγραφές».

Καταγραφή

Ευχαριστώ τους συλλέκτες Μικρής Κεφαλής Ερμή Χρήστο Κίτσο [ΧΚ], Αριστείδη Μανταδέλη [ΑΜ], Νίκο Ρασιά [ΝΡ] και Παναγιώτη Χριστοδουλέα [ΠΧ], οι οποίοι μου έδωσαν καταστάσεις των αντικειμένων που έχουν στις συλλογές τους, ώστε να γίνει μια πρώτη καταγραφή μαζί με αυτά του γράφοντος [ΑΓ], όσα απεικονίζονται στο βιβλίο του Ανέστη Καρα-

Terminology

In conclusion that this is not an annulment of an already obliterated stamp, I propose to characterise these markings as “handwritten inscriptions for clarification”.

The list

I thank the following collectors of the Small Hermes Heads: Christos Kitsos [ΧΚ], Aristides Mantadelis [ΑΜ], Nikos Rasias [ΝΡ] and Panagiotis Christodouleas [ΠΧ], who gave me lists of the items they have in their own collections, so that a first recording can be made together with those of the author [ΑΓ], the ones depicted in the book of Anestis Karagiannidis [ΑΚ], some sold at

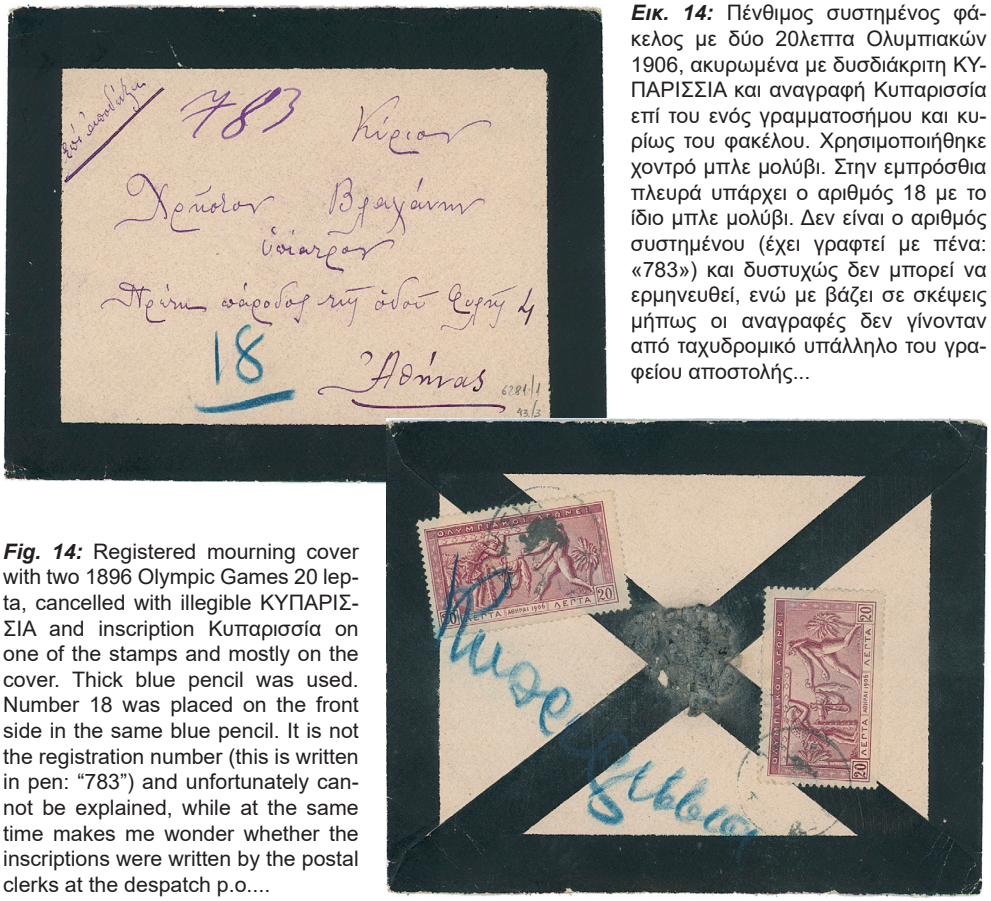

Εικ. 14: Πένθιμος συστημένος φάκελος με δύο 20λεπτα Ολυμπιακών 1906, ακυρωμένα με δυσδιάκριτη ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ και αναγραφή Κυπαρισσία επί του ενός γραμματοσήμου και κυρίως του φακέλου. Χρησιμοποιήθηκε χοντρό μπλε μολύβι. Στην εμπρόσθια πλευρά υπάρχει ο αριθμός 18 με το ίδιο μπλε μολύβι. Δεν είναι ο αριθμός συστημένου (έχει γραφτεί με πένα: «783») και δυστυχώς δεν μπορεί να ερμηνευθεί, ενώ με βάζει σε σκέψεις μήπως οι αναγραφές δεν γίνονταν από ταχυδρομικό υπάλληλο του γραφείου αποστολής...

Fig. 14: Registered mourning cover with two 1896 Olympic Games 20 lepta, cancelled with illegible ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ and inscription Κυπαρισσία on one of the stamps and mostly on the cover. Thick blue pencil was used. Number 18 was placed on the front side in the same blue pencil. It is not the registration number (this is written in pen: "783") and unfortunately cannot be explained, while at the same time makes me wonder whether the inscriptions were written by the postal clerks at the despatch p.o....

Εικ. 15: Πεντάδα 20λέπτων ακυρωμένα με ΜΗΛΕΑΙ 2.ΙΑΝ.91 με χειρόγραφη διόρθωση του μήνα: Φεβρουάρ (συλλογή ΧΚ).

Fig. 15: Strip of five 20 lepta cancelled with ΜΗΛΕΑΙ 2.ΙΑΝ.91 with handwritten correction of the month: Φεβρουάρ for February (XK collection).

γιαννίδη [ΑΚ], κάποια που πουλήθηκαν από την ιστοσελίδα collectio.bid [CB] και μερικά της πρώην συλλογής Σάκη Καδινόπουλου [ΣΚ]. Συνολικά καταγράφηκαν 124 διαφορετικά γραφεία (περίοδος δεκαετίας 1880 μέχρι και τη δεκαετία του 1910).

the website collectio.bid [CB] and some ex Sakis Kadinopoulos collection [ΣΚ]. A total of 124 different offices were recorded (from the 1880s to the 1910s).

Εικ. 16: Εικοσάλεπτο με χειρόγραφη ακύρωση Ταχ. Προμυρίου 16 Ιανουαρίου 1895 (σε βιολέ χρώμα) και σφραγίδα ΑΡΓΑΛΑΣΤΗ του επιβλέποντος Ταχυδρομικού Γραφείου. Θεωρώ ότι ο υπάλληλος μέχρι να παραλάβει την ταχυδρομική σφραγίδα ακύρωνε με πένα. Σημειωτέον ότι το συγκεκριμένο γραφείο συστάθηκε στις 9 Δεκεμβρίου 1894 (38 μέρες νωρίτερα).

Fig. 16: 20 lepta with handwritten cancellation of the Promyrion p.o. 16 January 1895 (in violet) and postmark ΑΡΓΑΛΑΣΤΗ of the supervising regional p.o. I assume that until the arrival of the postmark the postal clerk cancelled in pen. Note that the said post office was established on 9 December 1894 (38 days earlier).

Εικ. 17: Διαγραφή των γραμματοσήμων με Χ. Το ένα φέρει και σφραγίδα ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ 13.ΑΥΓ.95, πιθανότατα δόθηκε από καπετάνιο στο ταχυδρομείο Πειραιά.

Fig. 17: Cancellation of the stamps with an X. The one bears the postmark ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ 13.ΑΥΓ.95, possibly presented by a captain at the Piraeus p.o.

Εικ. 18: Γραμματόσημα χρησιμοποιηθέντα ως χαρτόσημα.

Fig. 18: Stamps used as revenues.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ / LIST OF POST OFFICES

ΑΓΙΑ ΑΝΝΑ Ευβοίας/Euboea [ΑΓ]
ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ Αρκαδίας/Arcadia [ΑΓ]
ΑΓΟΥΛΙΝΙΤΣΑ Ηλείας/Elis [ΧΚ]
ΑΓΡΙΝΙΟΝ Αιτωλοακαρνανίας /Aetolia & Acarnania [ΑΓ, ΧΚ]
ΑΓΥΙΑ Λαρίσης/Larissa [ΑΓ]
ΑΕΤΟΣ Μεσσηνίας/Messenia [ΣΒ]
ΑΙΓΙΑΛΟΣ (Σάμη) Κεφαλληνίας/Cefalonia [ΑΓ] [4]
ΑΙΓΙΝΑ Αττικής/Attica [ΧΚ]
ΑΙΓΙΟΝ Αχαΐας/Achaia [ΧΚ]
ΑΙΔΗΨΟΣ Ευβοίας/Euboea [ΝΡ, ΠΧ]
ΑΙΤΩΛΙΚΟΝ Αιτωλοακαρνανίας/Aetolia & Acarnania [ΧΚ]
ΑΚΡΑΤΑ Αχαΐας/Achaia [ΑΓ]
ΑΛΗ ΤΣΕΛΕΠΗ Μεσσηνίας/Messenia [ΣΒ]
ΑΛΙΒΕΡΙΟΝ Ευβοίας/Euboea [ΑΚ]
ΑΝΔΡΑΒΙΔΑ Ηλείας/Elis [ΧΚ]
ΑΡΑΧΩΒΑ Βοιωτίας/Boeotia [ΧΚ]
ΑΡΓΟΣ Αργολίδος/Argolis [ΧΚ]
ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ Κεφαλληνίας/Cefalonia [ΑΓ]
ΑΡΤΑ Άρτης/Arta [ΧΚ]
ΑΣΣΟΣ Κεφαλληνίας/Cefalonia [ΑΚ, ΧΚ, ΝΡ]
ΑΥΛΩΝΑΡΙΟΝ Ευβοίας/Euboea [ΑΓ]
ΑΧΑΪΑ Αχαΐας/Achaia [ΧΚ]
ΒΑΣΙΛΙΚΗ Λευκάδος/Leucas [ΑΓ]
ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΣ Μαγνησίας/Magnesia [ΧΚ]
ΒΕΡΖΟΒΑ Αρκαδίας/Arcadia [ΧΚ]
ΒΟΝΙΤΣΑ Αιτωλοακαρνανίας/Aetolia & Acarnania [ΧΚ]
ΒΟΥΛΓΑΡΕΛΙΟΝ Άρτης/Arta [ΑΓ]
ΒΡΟΥΛΙΑ Λακωνίας/Laconia [ΑΜ]
ΒΥΤΙΝΗ Αρκαδίας/Arcadia [ΧΚ]
ΓΑΒΑΛΟΥ Αιτωλοακαρνανίας/Aetolia & Acarnania [ΧΚ]
ΓΑΡΔΙΚΙΟΝ Φθιώτιδος/Phthiotis [ΑΓ, ΧΚ, ΝΡ]
ΓΥΘΕΙΟΝ Λακωνίας/Laconia [ΧΚ]
ΔΑΔΙΟΝ Φθιώτιδος/Phthiotis [ΑΓ, ΧΚ]
ΔΙΑΚΟΠΤΟΝ Αχαΐας/Achaia [ΑΚ]
ΔΙΣΤΟΜΟΝ Βοιωτίας/Boeotia [ΑΚ]
ΔΟΜΟΚΟΣ Φθιώτιδος/Phthiotis [ΣΚ]
ΔΡΑΧΜΑΝΙΟΝ Φθιώτιδος/Phthiotis [ΑΓ]
ΕΙΔΥΛΛΙΑ Αττικής/Attica [ΑΚ]
ΖΑΒΕΡΔΑ Αιτωλοακαρνανίας /Aetolia & Acarnania [ΑΚ, ΠΧ]
ΖΑΚΥΝΘΟΣ Ζακύνθου/Zante [ΑΓ]
ΖΑΤΟΥΝΑ Αρκαδίας/Arcadia [ΑΓ]
ΖΑΧΛΩΡΟΥ Αχαΐας/Achaia [ΣΚ]
ΖΑΧΟΛΗ Κορινθίας/Corinthia [ΑΓ]
ΘΗΡΑ Κυκλάδων/Cyclades [ΑΚ, ΧΚ]
ΙΘΑΚΗ Κεφαλληνίας/Cefalonia [ΧΚ]
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ Αχαΐας/Achaia [ΧΚ]
ΚΑΛΑΜΑΙ Μεσσηνίας/Messenia [ΑΓ, ΑΚ]
ΚΑΛΗΜΕΡΙΑΝΟΙ Ευβοίας/Euboea [ΣΚ]

ΚΑΜΑΡΙΟΝ ΘΟΥΡΙΑΣ Μεσσηνίας/Messenia [ΑΚ, ΧΚ]
ΚΑΡΒΑΣΑΡΑΣ Αιτωλοακαρνανίας /Aetolia & Acarnania [ΑΓ, ΝΡ]
ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ Μεσσηνίας/Messenia [ΑΓ, ΧΚ, ΝΡ]
ΚΑΡΥΣΤΟΣ Ευβοίας/Euboea [ΑΚ, ΧΚ]
ΚΑΡΥΤΑΙΝΑ Αρκαδίας/Arcadia [ΑΚ, ΧΚ]
ΚΑΣΤΡΙΟΝ Αρκαδίας/Arcadia [ΑΚ]
ΚΑΤΑΚΩΛΟΝ Ηλείας/Elis [ΑΓ]
ΚΕΑ Κυκλάδων/Cyclades [ΧΚ]
ΚΕΡΑΣΟΒΟΝ Ευρυτανίας/Evrytania [ΑΓ, ΠΧ]
ΚΕΡΚΥΡΑ Κερκύρας/Corfu [ΑΓ, ΧΚ]
ΚΙΑΤΟΝ Κορινθίας/Corinthia [ΑΓ]
ΚΟΝΙΣΤΡΑΙ Ευβοίας/Euboea [ΑΓ]
ΚΟΝΤΟΒΑΖΑΙΝΑ Αρκαδίας/Arcadia [ΑΓ, ΑΚ]
ΚΟΠΑΝΑΚΙΟΝ Μεσσηνίας/Messenia [ΑΓ]
ΚΡΕΣΤΑΙΝΑ Ηλείας/Elis [ΑΚ]
ΚΥΘΗΡΑ Αττικής/Attica [ΧΚ]
ΚΥΜΗ Ευβοίας/Euboea [ΣΚ]
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ Μεσσηνίας/Messenia [ΑΓ]
ΛΑΓΚΑΔΙΑ Αρκαδίας/Arcadia [ΧΚ]
ΛΑΜΙΑ Φθιώτιδος/Phthiotis [ΧΚ]
ΛΑΡΙΣΣΑ Λαρίσης/Larissa [ΣΚ, ΧΚ]
ΛΕΒΙΔΙΟΝ Αρκαδίας/Arcadia [ΧΚ]
ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΝ Αρκαδίας/Arcadia [ΧΚ]
ΛΕΧΑΙΝΑ Ηλείας/Elis [ΧΚ]
ΛΕΥΚΑΣ Λευκάδος/Leucas [ΑΓ, ΧΚ]
ΛΗΞΟΥΡΙΟΝ Κεφαλληνίας/Cefalonia [ΑΓ]
ΛΙΓΟΥΔΙΣΤΑ Μεσσηνίας/Messenia [ΧΚ]
ΛΙΔΩΡΙΚΙΟΝ Φωκίδος/Phocis [ΑΓ]
ΛΙΜΝΗ Ευβοίας/Euboea [ΣΚ, ΠΧ]
ΛΟΓΚΑ Μεσσηνίας/Messenia [ΧΚ]
ΜΑΖΕΪΚΑ Αχαΐας/Achaia [ΑΚ, ΧΚ]
ΜΑΛΑΚΑΣΙΟΝ Τρικάλων/Trikala [ΧΚ]
ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΑ Αρκαδίας/Arcadia [ΑΚ, ΧΚ]
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ Αρκαδίας/Arcadia [ΧΚ]
ΜΕΘΩΝΗ Μεσσηνίας/Messenia [ΠΧ]
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ Αιτωλοακαρνανίας /Aetolia & Acarnania [ΑΓ]
ΜΕΣΣΗΝΗ Μεσσηνίας/Messenia [ΑΓ]
ΜΗΛΟΣ Κυκλάδων/Cyclades [ΑΓ]
ΜΟΛΟΣ Φθιώτιδος/Phthiotis [ΧΚ]
ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑ Λακωνίας/Laconia [ΑΓ, ΑΚ]
ΜΠΑΜΠΑ Λαρίσης/Larissa [ΑΓ, ΧΚ]
ΜΥΛΟΙ Αργολίδος/Argolis [ΠΧ]
ΜΥΤΙΚΑΣ Αιτωλοακαρνανίας /Aetolia & Acarnania [ΑΚ, ΠΧ]
ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ Αιτωλοακαρνανίας /Aetolia & Acarnania [ΧΚ]
ΝΑΥΠΛΙΟΝ Αργολίδος/Argolis [ΧΚ]
ΝΕΑ ΜΙΖΕΛΑ Μαγνησίας/Magnesia [ΧΚ]
ΝΕΑ ΨΑΡΑ Ευβοίας/Euboea [ΧΚ]
ΠΑΛΑΙΟΚΑΤΟΥΝΟΝ Φωκίδος/Phocis [ΧΚ]
ΠΑΛΑΜΑΣ Καρδίτσης/Karditsa [ΣΚ, CB]
ΠΑΤΡΑΙ Αχαΐας/Achaia [ΑΓ, ΧΚ]
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ Αττικής/Attica [ΧΚ]
ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΝΑΥΠ. Αιτωλοακαρνανίας /Aetolia & Acarnania [ΧΚ] [5]
ΠΟΡΟΣ Αττικής/Attica [ΧΚ]
ΠΟΤΑΜΙΑ Κερκύρας/Corfu [ΧΚ]
ΠΟΤΑΜΟΣ Κυθήρων Αττικής [ΑΓ]
ΠΡΑΜΑΝΤΑ Άρτης/Arta [ΑΓ, ΠΧ]
ΠΡΟΜΥΡΙΟΝ Μαγνησίας/Magnesia [ΑΓ]
ΠΡΟΥΣΣΟΝ Ευρυτανίας/Evrytania [ΧΚ, ΝΡ]
ΠΤΕΛΕΟΣ Φθιώτιδος/Phthiotis [ΑΓ]
ΡΑΨΑΝΗ Λαρίσης/Larissa [ΧΚ]
ΡΙΟΝ Αχαΐας/Achaia [ΧΚ, CB]
ΣΑΜΗ (Αιγιαλός) Κεφαλληνίας/Cefalonia [ΑΓ, ΣΚ, ΧΚ] [4]
ΣΕΛΙΑΝΟΙ Φθιώτιδος/Phthiotis [ΝΡ]
ΣΕΡΙΦΟΣ Κυκλάδων/Cyclades [ΑΓ]
ΣΚΟΠΕΛΟΣ Μαγνησίας/Magnesia [ΧΚ]
ΣΟΦΑΔΕΣ Καρδίτσης/Karditsa [ΑΚ]
ΣΤΑΥΡΟΣ ΙΘΑΚΗΣ Κεφαλληνίας/Cefalonia [ΧΚ]
ΣΤΥΛΙΣ Φθιώτιδος/Phthiotis [ΧΚ]
ΣΥΚΙΑ Κορινθίας/Corinthia [ΣΚ]
ΤΗΝΟΣ Κυκλάδων/Cyclades [ΧΚ, ΝΡ]
ΤΡΙΠΟΛΙΣ Αρκαδίας/Arcadia [ΑΓ, ΑΚ]
ΥΔΡΑ Αττικής/Attica [ΧΚ]
ΦΑΛΗΡΟΝ Αττικής/Attica [ΧΚ]
ΦΕΡΡΑΙ (Βελεστίνον) Μαγνησίας/Magnesia [ΠΧ]
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ Κυκλάδων/Cyclades [ΧΚ]
ΧΑΛΚΙΣ Ευβοίας/Euboea [ΧΚ]
ΧΑΤΖΗ Μεσσηνίας/Messenia [ΧΚ, CB]

[5] Υπάρχουν σφραγίδες ΠΛΑΤΑΝΟΣ και ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΝΑΥΠ. Πρόκειται για το ίδιο Γραφείο.

[5] The postmarks ΠΛΑΤΑΝΟΣ and ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΝΑΥΠ. belong to the same post office.

Συνδρομές 2022 & 2023

Συνδεθείτε στο www.hps.gr και πληρώστε εύκολα και γρήγορα με

PayPal

Το Ελληνικό Στρατιωτικό Ταχυδρομείο κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή[1]

The Greek Military Post during the Asia Minor Catastrophe[1]

από τον **Εμμανουήλ Γεωργουδάκη**

by **Emmanouel Georgoudakis**

Α. Το Ελληνικό Στρατιωτικό Ταχυδρομείο κατά τη Μικρασιατική Εκστρατεία

Τον Μάιο του 1919, ο ελληνικός στρατός αποβιβάζεται στην ακτές της Ιωνίας. Αυτή η πράξη ήταν συνέπεια της Συνόδου Ειρήνης των Παρισίων, αφού το οθωμανικό κράτος, ως σύμμαχος της Γερμανίας, βρέθηκε στην πλευρά των ηττημένων του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Η Ύπατη Αρμοστεία, η οποία εγκαθιδρύθηκε από την ελληνική κυβέρνηση Βενιζέλου, για τη διοίκηση της περιοχής της Σμύρνης, τήρησε και στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών αμφιλεγόμενη στάση. Διατήρησε, δηλαδή, τον οθωμανικό ταχυδρομικό μηχανισμό για τη διεξαγωγή της αλληλογραφίας, ενώ παράλληλα συνέχισαν να λειτουργούν και τα συμμαχικά ξένα ταχυδρομικά γραφεία.

Γρήγορα όμως διαπιστώθηκε ότι το Οθωμανικό Ταχυδρομείο Σμύρνης διενεργούσε κατασκοπία εις βάρος των ελληνικών δυνάμεων. Ακολούθησε επέμβαση του ελληνικού στρα-

A. The Greek Military Post during the Asia Minor Campaign

In May 1919, the Greek army disembarked on the shores of Ionia. This act was a consequence of the Paris Peace Conference, since the Ottoman State, as an ally of Germany, had found itself on the losing side in World War I.

The High Commission for the administration of the Smyrna region, established by the Greek government of Venizelos, took a controversial approach to the sector of postal services. In other words, it retained the Ottoman postal mechanism for carrying out the transmission of correspondence, while at the same time the allied foreign post offices continued to operate.

Soon, however, it became clear that the Ottoman Post Office of Smyrna was engaged in espionage against the Greek forces. The intervention of the Greek army ensued with the replacement of Turkish

[1] Τα στοιχεία προέρχονται κατά κύριο λόγο από μία *Έκθεση πεπραγμένων* της Στρατιωτικής Υπηρεσίας, συντεταγμένης στις 20.10.1922 (αρ. 811/3745) προς τον Α. Χρηστομάνο, Υπουργό των ΤΤΤ, από τον Διευθυντή της Στρατιωτικής Ταχυδρομικής Υπηρεσίας, Γ. Μικρουλέα, ο οποίος ανέλαβε στις 27.07.1922, δηλ. ακριβώς λίγο πριν την κατάρρευση. Η *Έκθεση* αυτή φυλάσσεται στο Αρχείο του Φιλοτελικού και Ταχυδρομικού Μουσείου, ως μέρος του αρχειακού υλικού του Κωνσταντίνου Γ. Σφήκα, πρώην Γενικού Διευθυντή Τ.Τ.Τ..

[1] The material comes mainly from a *Report* of the Military Service, compiled on 20.10.1922 (no. 811/3745) to A. Christomanos, Minister of Posts, Telegraphy and Telephony (P.T.T.), by the Director of the Military Postal Service, G. Mikrouleas, who took over on 27.07.1922, i.e. just before the collapse of the front. This *Report* is kept in the Archive of the Philatelic and Postal Museum, Athens, as part of the archival material of Konstantinos G. Sfikas, former Director General of the Postal Service (P.T.T.).

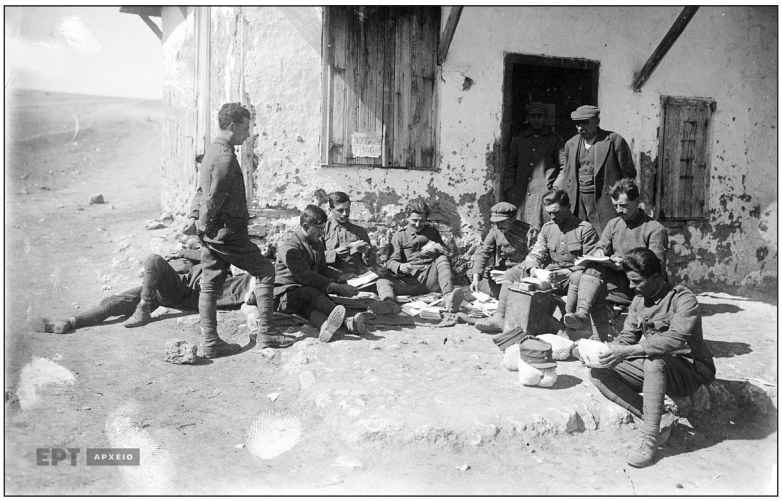

Εικ. 1: Ο ταχυδρομικός τομέας 930 της IX Μεραρχίας κατά τη διαλογή αλληλογραφίας *[Αρχείο ΕΡΤ ΑΕ, Συλλογή Μικρασιατικής Εκστρατείας – ΓΥΣ].*

Flg. 1: Postal sector 930 of the IX Division during mail sorting *[ERT SA Archive, Asia Minor Campaign Collection – Hellenic Military Geographical Service, HMGS].*

τού και αντικατάσταση των Τούρκων υπαλλήλων από Έλληνες ταχυδρομικούς. Άλλωστε η πολιτική Ταχυδρομική Υπηρεσία (Τ.Τ.Τ.) είχε στρατιωτικοποιηθεί από το 1914 και κατά τη διάρκεια του πολέμου ενισχύθηκε και με στρατιωτικό προσωπικό.

Ειδικά στην περίπτωση των τηλεγραφητών, φαίνεται ότι υπήρξαν αρκετές προσλήψεις υπαλλήλων και μάλιστα Μικρασιατών.

Το Στρατιωτικό Ταχυδρομείο στη Μικρά Ασία μέχρι λίγο πριν την καταστροφή ήταν οργανωμένο σε 22 ταχυδρομικούς τομείς και 5 παραρτήματα.

Η Σμύρνη αποτελούσε τον στρατιωτικό ταχυδρομικό τομέα 902 με 7 αξιωματικούς και χρησίμευε και ως ανταλλακτήριο όλων των τομέων Μικράς Ασίας. Ανήκε στον ταχυδρομικό τομέα της Ι Μεραρχίας και όταν αυτή προωθήθηκε προς το μέτωπο, το ταχυδρομείο εγκαταστάθηκε στο Λιμεναρχείο της πόλης.

Ένα απόσπασμα της 533 αεροπορικής μοίρας φρόντιζε από το 1919 τις επείγουσες επικοινωνίες του στρατού[2].

employees by Greek postmen. After all, the civilian Postal Service (P.T.T.) had been militarised since 1914, and during the war it had been reinforced with military personnel.

Especially in the case of the telegraph operators, it seems that there was significant recruitment, especially of inhabitants of Asia Minor.

The Military Post Office in Asia Minor, up until shortly before the catastrophe, was organised into 22 postal sectors and 5 branches.

Smyrna was assigned military postal sector 902, with 7 officers, and also served as an exchange office for all Asia Minor sectors. It belonged to the postal sector of the 1st Division, and when that was transferred to the front, the post office was installed in the city's Port Authority.

A detachment of Air Squadron 533 was charged with the army's emergency communications from 1919[2].

[2] Ο έγκαιρος εντοπισμός της Ανεξάρτητης Μεραρχίας από ελληνικό αεροπλάνο και η συνακόλουθη παροχή πληροφοριών για την υποχώρηση των Ελλήνων και τις κινήσεις των Τούρκων έπαιξαν

[2] The timely discovery of the location of the Independent Division by Greek aircraft and the subsequent provision of information on the retreat of the Greeks and the movements of the

Εικ. 2: Γραφείς της XII Μεραρχίας ενημερώνουν και ελέγχουν τα υπηρεσιακά βιβλία των μονάδων τους *[Αρχείο ΕΡΤ ΑΕ, Συλλογή Μικρασιατικής Εκστρατείας – ΓΥΣ].*

Fig. 2: Soldiers of the XII Division ar updating and checking the service books of their units *[ERT SA Archive, Asia Minor Campaign Collection – HMGS]*.

Εντός των σιδηροδρομικών συρμών λειτουργούσε επίσης ταχυδρομικό γραφείο. Οι τέσσερις σιδηροδρομικές εταιρείες (δύο αγγλικές και δύο γαλλικές), απρόθυμες αρχικά να συνδράμουν, υπέκυψαν στην πίεση του προσωπικού τους (90% Έλληνες) και στον κίνδυνο να απωλέσουν το μεταφορικό έργο από τα καραβάνια καμηλών που οργάνωσε ο ελληνικός στρατός.

Μέχρι την παραλαβή γραμματοσήμων από την Ελλάδα, τυπώθηκαν προσωρινά γραμματόσημα με επισημάνσεις και ειδική στρογγυλή σφραγίδα, ενώ η έδρα της Διεύθυνσης των Στρατιωτικών Ταχυδρομείων παρέμενε στην Αθήνα.

Τα γραμματόσημα αυτά ήταν οκτώ αξιών και προέρχονταν από τις εκδόσεις των ετών 1913-1916. Επιτέθηκε η επισήμανση Ε. Τ. ΣΜΥΡΝΗ και κυκλοφόρησαν μόνο για μία ημέρα[3].

A post office also operated within the railway trains. The four railway companies (two English and two French), although initially reluctant to help, succumbed to the pressure of their staff (90% Greek) and the risk of losing out on the transport service of camel caravans organised by the Greek army.

Until stamps were received from Greece, temporary stamps with overprints were printed along with a special circular handstamp, while the headquarters of the Directorate of Military Posts remained in Athens.

These stamps were printed in eight values and were derived from the editions of the years 1913-1916. The overprint E. T. SMYRNI was applied and they were released for sale for one day only[3].

καθοριστικό ρόλο στην επιλογή της διαδρομής διαφυγής της όταν αποκόπηκε μετά την κατάρρευση του μετώπου. Δημήτριος Μουντούρης (Τχης), *Η Ανεξάρτητος Μεραρχία (Δ. Θεοτόκη), ήτοι συγκρότησις και δράσις αυτής εν Μικρά Ασία,* Λαμία 1929, σ. 98-99 & 111 κ.ε.

3 Ηλίας Τεμπέλης, «Οι εφημερίδες του 1919 για τη σειρά ελληνικών γραμματοσήμων με την επισήμανση Ε.Τ. ΣΜΥΡΝΗ», *Φιλοτέλεια* αρ. 729/2021.

Turks played a decisive role in the selection of its escape route when it was cut off after the collapse of the front. Dimitrios Moutouris (Major), *The Independent Division (D. Theotokis), i.e. its formation and actions in Asia Minor.* Lamia 1929, pp. 98-99 & 111 et seq.

3 E. Tempelis, “1919 newspapers on the set of Greek stamps with the overprint E.T. ΣΜΥΡΝΗ”, *Philotelia* No. 729/2021.

Β. Το Ελληνικό Στρατιωτικό Ταχυδρομείο κατά την κατάρρευση του μετώπου

Η ήττα του Ελ. Βενιζέλου στις εκλογές επέφερε μαζική αντικατάσταση των αξιωματικών του στρατού από φιλοβασιλικούς. Η διοικητική αυτή δολιχοδρομία δεν άφησε αλώβητο ούτε το Στρατιωτικό Ταχυδρομείο. Η αποσύνθεση απλωνόταν τόσο, ώστε οι ταχυδρομικοί τομείς δεν τηρούσαν ούτε μητρώο αποσπασμένων ή μετατιθεμένων ταχυδρόμων. Ελήφθησαν βεβαίως μέτρα «προς εντοπισμό ανωμαλιών τινων» που συνέβαιναν στους τομείς της Μικράς Ασίας και της Μακεδονίας-Θράκης και προετοιμάστηκε σχέδιο εκκαθάρισης και αντικατάστασης ορισμένων εκ του ταχυδρομικού προσωπικού «δι' ετέρου ειδικωτέρου και εργατικωτέρου». Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί ως εντοπισμός κλοπών και απώλειας δεμάτων.

Με την έναρξη της τουρκικής επίθεσης (13.08.1922) δόθηκαν διαταγές (15.08.1922) για παύση κάθε ταχυδρομικής αποστολής από Ελλάδα στη Μικρά Ασία και αντιστρόφως, ενώ

B. The Greek Military Post Office during the collapse of the front

The defeat of Eleftherios Venizelos in the elections incurred a huge replacement of army officers by royalists. This administrative skulduggery did not leave the Military Post unscathed either. The decomposition was so widespread that the postal sectors did not even keep a register of posted or transferred postmen. Of course, measures were taken "to identify anomalies" that were occurring in the sectors of Asia Minor and Macedonia-Thrace, and a plan was prepared to purge and replace certain of the postal staff with "some other more specialised and hardworking". This could be interpreted as a detection of theft and loss of parcels.

Following the beginning of the Turkish attack (13.08.1922) orders were given (15.08.1922) to stop all postal shipments from Greece to Asia Minor and vice versa,

Εικ. 3: Τα ελληνικά ταχυδρομικά γραφεία της Μικρασιατικής Εκστρατείας 1919-1922

Fig. 3: The Greek post offices of the Asia Minor Campaign 1919-1922

δεν υπήρχε πληροφόρηση για την κατάσταση επί μία περίπου εβδομάδα, παρά τις συνεχείς τηλεγραφικές επικοινωνίες.

Οι υποχωρούσες ελληνικές μονάδες κατέστρεφαν τις τηλεγραφικές συνδέσεις, ενώ γαλλικά κλιμάκια που παρακολουθούσαν τις εξελίξεις των επιχειρήσεων εκτελούσαν ασύρματες τηλεγραφικές παρεμβολές μεταδίδοντας συνεχώς τα ίδια γράμματα, προκειμένου να δημιουργείται σύγχυση στις κρυπτογραφικές μεταδόσεις με τα σήματα μορς[4].

Σύντομα άρχισαν να αποστέλλονται στην Αθήνα τα στρατιωτικά αρχεία των Μονάδων των ετών 1918-1922 και πάνω από 2.000 σάκοι αλληλογραφίας και 300 κιβώτια τα οποία άρχισαν να επιστρέφουν στους αποστολείς.

Για τον σκοπό αυτό συγκροτήθηκε ειδικό γραφείο επιστροφών με τρεις αξιωματικούς και ανάλογο προσωπικό, το οποίο αποσφράγισε 963 σάκους από τα αζήτητα και συνολικά 17.586 δέματα καθώς και 168 εξωτερικού. Επεστράφησαν επίσης 15.314 επιταγές και 300-500 σάκοι αλληλογραφίας εκ των οποίων 3278 συστημένες επιστολές.

Πριν την εγκατάλειψη της Μικράς Ασίας λειτουργούσαν οι ακόλουθοι στρατιωτικοί ταχυδρομικοί τομείς:
902 Σμύρνης
902α Φιλαδελφείας
902β Σωκίων
903 XI Μεραρχίας με Παράρτημα
904 VII Μεραρχίας
905 Γ΄ Σώματος Στρατού
906 Β΄ Σώματος Στρατού
907 II Μεραρχίας
908 I Μεραρχίας
911 X Μεραρχίας
915 III Μεραρχίας
916 Βάσεως Μαγνησίας
917 Βάσεως Πανόρμου
919 Βάσεως Προύσσης με Παράρτημα
919 Μουδανιών και ως Ακραίου Σταθμού των Τομέων Βορείου Συγκροτήματος
922 XIII Μεραρχίας
924
925 XII Μεραρχίας

4 *Ό.π.,* σ. 89. Η Ανεξάρτητη Μεραρχία, όπως και οι άλλες μεγάλες μονάδες, διέθετε και απόσπασμα τηλεγραφητών, *ό.π.,* σ. 96.

while there was no information about the situation for about a week, despite continuous telegraphic communications.

The retreating Greek units destroyed telegraph connections, whilst the French monitoring the developments carried out the jamming of wireless telegraph by constantly transmitting the same letters, in order to create confusion of the cryptographed Morse code transmissions[4].

Before long, the military archives of the Units of the years 1918-1922 were being sent back to Athens, and over 2,000 bags of mail and 300 crates were being returned to their senders.

For this purpose, a special returned letter office was set up with three officers and corresponding staff, which unsealed 963 bags of unclaimed mail as well as a total of 17,586 parcels and 168 ones from abroad. Also 15,314 postal money orders and 300-500 mail bags, of which 3278 were registered letters, were returned.

Prior to the evacuation of Asia Minor, the following military postal sectors operated:
902 Smyrna
902α Philadelphia
902β Sokia
903 XI Division with branch
904 VII Division
905 3rd Army Corps
906 2nd Army Corps
907 II Division
908 I Division
911 X Division
915 III Division
916 Magnesia Base
917 Panormos Base
919 Prousa Base with Branch
919 Moudania and as Terminal Station of the Sectors of the Northern Group
922 XIII Division
924
925 XII Division
926 Cavalry Division

4 *Op. cit.,* p. 89. The Independent Division, like the other large units, also had a detachment of telegraph operators, *op. cit.,* p. 96.

Εικ. 4: Ο Ταχυδρομικός τομέας 930 της IX Μεραρχίας κατά τη διαλογή αλληλογραφίας *[Αρχείο ΕΡΤ ΑΕ, Συλλογή Μικρασιατικής Εκστρατείας – ΓΥΣ]*.

Fig. 4: Postal sector 930 of the IX Division during mail sorting *[ERT SA Archive, Asia Minor Campaign Collection – Hellenic Military Geographical Service, HMGS]*.

926 Μεραρχίας Ιππικού
927 V Μεραρχίας
929 IV Μεραρχίας
930 IX Μεραρχίας
932 Ανεξαρτήτου Μεραρχίας
934 Στρατιωτικής Διοίκησης Ουσάκ
935 ?? Μεραρχίας
940 Στρατιάς

Από αυτούς όλους, όσοι εξυπηρετούσαν το Νότιο Συγκρότημα της Στρατιάς Μικράς Ασίας διασώθηκαν στο σύνολό τους (προσωπικό, αρχεία και ταμείο), εκτός από τον τομέα 906 (ανθγός Μίχος) και τον τομέα 922 (ανθγός Μπροτζάκης), οι οποίοι δηλώθηκαν αγνοούμενοι. Μόνο μέρος του αρχείου του τομέα 906 διασώθηκε επειδή είχε προαποσταλεί στη Σμύρνη. Οι διασωθέντες του Νότιου Συγκροτήματος επιβιβάστηκαν στο ατμόπλοιο *Μετέωρον.* Ο ανθγός Χρυσαΐτης και ο βοηθός ανθγός Ευστρ. Βλάχος (τομέας 924)[5], που αρνήθηκαν να επιβιβαστούν, αιχμαλωτίστηκαν. Οι τομείς 904 (ανθγός Θ. Σταματόπουλος) και 927 (ανθγός Γ. Αγαδάκος) αν και διασώθηκαν δήλωσαν ότι το αρχείο τους και όλα τα στοιχεία διαχειρίσεως απωλέσθησαν.

927 V Division
929 IV Division
930 IX Division
932 Independent Division
934 Usak Military Administration
935 ?? Division
940 Army

Of the above, those serving the Southern Group of the Asia Minor Army were rescued in their entirety (personnel, archives and treasury), except for sector 906 (Second Lieutenant Michos) and sector 922 (Second Lieutenant Brotzakis) which were declared missing. Only a part of the archive of sector 906 was salvaged because it had been earlier forwarded to Smyrna. The salvaged personnel of the Southern Group were boarded on the steamship *Meteoron*. The Second Lieutenant Chrysaitis and the assistant Second Lieutenant E. Vlachos (sector 924)[5], who refused to board, were captured. Although sectors 904 (second Lieutenant T. Stamatopoulos) and 927 (Second Lieutenant G. Agadakos) were saved, declared that their archive and all

5 Ελήφθη σχετική αναφορά από τον στρατιώτη Αργυρόπουλο (τομέας 924).

5 A relevant report was received from soldier Argyropoulos (sector 924).

Ο ανθγός Βασ. Τζαμούρτας (τομέας 934), λόγω έλλειψης μεταφορικών μέσων, μετά τη διακοπή της σιδηροδρομικής συγκοινωνίας και κατόπιν προφορικής διαταγής, έκαψε περίπου 300 σάκους δεμάτων διαφόρων τομέων που είχαν αποθηκευθεί στο Ουσάκ.

Το Στρατιωτικό Ταχυδρομείο συνέχιζε καθ΄ όλο το διάστημα τις αποστολές προς Θράκη ούτως ή άλλως κανονικά. Ενέταξε όμως στις αποστολές προς τη Θράκη και τις Μονάδες του Βορείου Συγκροτήματος του Εκστρατευτικού Σώματος Μικράς Ασίας, οι οποίες είχαν διασωθεί στη Ραιδεστό και είχαν αρχίσει να ανασυγκροτούνται.

Γ. Η Αναδιοργάνωση του Ελληνικού Στρατιωτικού Ταχυδρομείου

Αυτοί που διασώθηκαν μεταφέρθηκαν στη Χίο και τη Μυτιλήνη για ανασυγκρότηση ή ενίσχυση μονάδων στην Θράκη και την Αθήνα. Συγχρόνως άρχισαν να περισυλλέγουν οτιδήποτε είχαν ακόμη στα χέρια τους οι στρατιωτικοί ταχυδρόμοι ή δικαιολογητικά απώλειας.

Οι τομείς 930 της ΙΧ Μεραρχίας και 940 της Στρατιάς, επανεγκαταστάθηκαν στις μονάδες τους σε Θράκη και Μακεδονία ενώ ο τομέας 935, του οποίου η Μεραρχία είχε μεταφερθεί πρόσφατα στη Θράκη και στη Σμύρνη, διαλύθηκε.

Ακολούθησε η διαχειριστική εκκαθάριση τομέων καθώς οι μονάδες τους είχαν διαλυθεί (τομείς 904, 908, 916, 925, 927, 929 και 934). Οι τομείς 916 Βάσεως Μαγνησίας και 934 Στρατιωτικής Διοίκησης Ουσάκ καταργήθηκαν λόγω διαλύσεως των Στρατιωτικών Διοικήσεων που εξυπηρετούσαν (Μαγνησίας και Ουσάκ).

Αμέσως όμως η Στρατιωτική Ταχυδρομική Υπηρεσία ζήτησε ενημέρωση από το Επιτελείο για το ποιες μονάδες θα ανασυσταθούν ούτως, ώστε να ανασυστήσει και ανάλογους ταχυδρομικούς τομείς.

Από το Βόρειο Συγκρότημα της Στρατιάς Μικράς Ασίας λειτουργούσαν ακόμη μετά την υποχώρηση οι εξής τομείς: 903, 905, 911, 915, 917, 919, 932. Αυτοί διεκπεραιώθηκαν όλοι στη Θράκη κανονικά και εν πλήρη τάξει των αρχείων και των ταμείων τους. Αυτοί όλοι αποβιβάστηκαν στη Ραιδεστό και ανέλαβε την εξυπηρέτησή τους σε στέγαση το Δ΄ Σώμα Στρα-

management data were lost.

The Second Lieutenant V. Tzamurtas (sector 934), due to a lack of transport and after the suspension of the railway transport, and following a verbal order, burned about 300 sacks of parcels of various sectors which had been stored in Usak.

The Military Post Office continued throughout this period its dispatches to Thrace normally anyway. However, it also included in its dispatches to Thrace the Units of the Northern Group of the Asia Minor Expeditionary Force, which had been rescued at Raidestos and had began to regroup.

C. The Reorganisation of the Greek Military Post Office

Those who were rescued were transferred to Chios and Mytilene for regrouping or as reinforcement of units in Thrace and Athens. At the same time, they began to collect anything that the military postmen still had in their possession, or documents listing the lost mail.

Sectors 930 of the IX Division and 940 of the Army were resettled in their units in Thrace and Macedonia, while sector 935 - whose Division had recently been transferred to Thrace and Smyrna - was disbanded.

This was followed by the administrative liquidation of the sectors, as their units had been disbanded (sectors 904, 908, 916, 925, 927, 929 and 934). The sectors 916 of Magnesia Base and 934 of Usak Military Administration were abolished due to the dissolution of the Military Commands they served (in Magnesia and Usak).

Immediately, however, the Military Postal Service requested to be briefed by the Headquarters as to which units would be reconstituted, so that it could re-form their corresponding postal sectors.

From the Northern Group of the Army of Asia Minor, the following sectors were still operating after the retreat: 903, 905, 911, 915, 917, 919, 932. They were all processed in Thrace and with their archives and

Εικ. 5: Διανομή αλληλογραφίας σε οπλίτες της Χ Μεραρχίας από ταχυδρομικό διανομέα με πολιτική περιβολή *[Αρχείο ΕΡΤ ΑΕ, Συλλογή Μικρασιατικής Εκστρατείας – ΓΥΣ].*

Fig. 5: Delivery of mail to soldiers of the X Division by a mailman in civilian clothes *[ERT SA Archive, Asia Minor Campaign Collection – Hellenic Military Geographical Service, HMGS]*.

τού, ενώ επί τόπου μετέβη και ο επιθεωρητής των Στρατιωτικών Ταχυδρομείων (Γ. Κανέλλος) προκειμένου να ενημερώσει για περαιτέρω απαιτούμενες ενέργειες.

Σε αναμονή για την τύχη του έμεινε ο τομέας 903 στην Αδριανούπολη, διότι δεν εξυπηρετούσε πλέον κανέναν σχηματισμό, αφού τα δύο Συντάγματα της XI Μεραρχίας είχαν αιχμαλωτισθεί, ενώ το τρίτο είχε προσκολληθεί σε άλλη Μεραρχία.

Έτσι λοιπόν οι τομείς 905, 911 και 915 συνέχισαν την λειτουργία τους, αφού δεν είχαν διαλυθεί οι μονάδες τους, ενώ εξυπηρετούσαν και τους τομείς 919 και 922.

Ο τομέας 917, που εξυπηρετούσε τη Βάση της Πανόρμου, αφού αυτή διαλύθηκε, τέθηκε σε εξυπηρέτηση της νέας στην Αλεξανδρούπολη. Αντιστοίχως ο 919 Προύσσης τη Ραιδεστό. Ο τομέας 932 της Ανεξάρτητης Μεραρχίας μεταφέρθηκε στην Αδριανούπολη, διότι προσεχώς θα έφθανε από Χίο και μέσω Θεσσαλονίκης η εν λόγω Ανεξάρτητη Μεραρχία και έπρεπε ο τομέας να τακτοποιήσει τα αρχεία του, διότι είχαν εγκαταλειφθεί, κατά διαταγή της Μεραρχίας στο Σεϊντή Γαζή, όταν η Ανεξάρτητη Μεραρχία έσπευδε σε βοήθεια της Νοτίου Ομάδας[6].

Ο τομέας 920 Κωνσταντινουπόλεως ανακλήθηκε αφού διαλύθηκε η σχετική στρατιωτική

financial affairs in full order. They all disembarked at Raidesto and were housed by the 4th Army Corps, while the inspector of the Military Posts (G. Kanellos) transferred to the location to inform of any further actions required.

Awaiting to hear of its fate was sector 903 in Adrianople, because it no longer served any formation, since the two Regiments of the XI Division had been captured, while the third had been attached to another Division.

Thus, sectors 905, 911 and 915 continued their operation, since their units had not been disbanded, while they also served Sectors 919 and 922.

Sector 917, which served the Panormos Base, once the latter was disbanded, was put in service of the new one in Alexandroupolis. Correspondingly, sector 919 of Prousa was assigned to serve Raidesto. Sector 932 of the Independent Division was transferred to Adrianople, because the said Independent Division was soon to arrive from Chios, via Thessaloniki, and the sector had to arrange its archives, because they had been abandoned, by order of the Division in Seidi-Gazi, when the Independ-

αποστολή. Οι λοιποί τομείς Θράκης και Μακεδονίας, 900, 901 με έξι παραρτήματα, ο 912 με δύο παραρτήματα, ο 918 με ένα και οι 928, 931 και 933 συνέχισαν να λειτουργούν κανονικά.

Συνολικά από τα 25 ταμεία των ταχυδρομείων με 2.000.000 δρχ. απωλέσθησαν μόνο τρία.

Δ. Οι συνέπειες επί του προσωπικού

Η προσπάθεια ανασυγκρότησης περιέλαβε και την προσπάθεια αποκατάστασης της καθ' εαυτήν ταχυδρομικής ζημίας. Έτσι, κατεβλήθη προσπάθεια να συγκεντρωθούν και τα χρήματα που βρισκόταν στα χέρια διαφόρων στρατιωτικών ταχυδρόμων, οι οποίοι εν τω μεταξύ είχαν απολυθεί, συγκεντρώνοντας απροσδιόριστο, αλλά «ουχί ευκαταφρόνητον ποσόν», ενώ όχι μόνο η έρευνα συνεχίστηκε, αλλά και καθημερινά παρουσιάζονταν ταχυδρόμοι οι οποίοι παρέδιδαν ό,τι είχαν στην κατοχή τους.

Καταρτίστηκαν ειδικοί κατάλογοι αζήτητων δεμάτων και ανεξόφλητων επιταγών ιδίως των προερχομένων από Μικρά Ασία. Συστάθηκε επίσης ειδικό Γραφείο κοντά στο Κεντρικό Στρατιωτικό Ταχυδρομείο Αθηνών για την εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων.

Όσοι υπάλληλοι των ταχυδρομείων στη Μικρά Ασία διασώθηκαν, αιτήθηκαν την επαναπρόσληψή τους από την Υπηρεσία Τ.Τ.Τ. στην Ελλάδα. Φαίνεται ότι η ανάγκη σε ειδικευμένο προσωπικό, ειδικά σε τηλεγραφητές, τους έδωσε τη δυνατότητα για επαναπρόσληψη. Στις αιτήσεις αυτές βλέπουμε και την αξιοθρήνητη κατάπτωση όσων διέφυγαν την ασύλληπτη αυτή καταστροφή του ελληνισμού.

Έτσι, άλλος αναφέρεται λέγοντας απλώς «...μετά την αποχώρησιν του ελληνικού στρατού[6]

6 Η Μεραρχία αυτή διοικούμενη από τον συνχη Δ. Θεοτόκη, σπεύδοντας να συνδράμει την καταρρέουσα Νότιο Ομάδα, δεν πρόλαβε και παγιδεύτηκε στο μέσον της Κεμαλικής πλημμυρίδος. Μαχόμενη αδιαλείπτως σε μία πορεία 650 περίπου χλμ. και περικυκλωμένη από τον θριαμβεύοντα εχθρό πέτυχε να διασώσει το 32ο Σύνταγμα και να ανακόψει την καταδίωξη του Γ΄ Σώματος Στρατού, καθώς βρισκόταν στα μετόπισθεν των τουρκικών δυνάμεων που το καταδίωκαν. Τελικά διαπεραιώθηκε στη Λέσβο από το Δικελί μαζί με περισσότερους από 3.000 πρόσφυγες.

ent Division rushed to the aid of the Southern Group[6].

Sector 920 of Constantinople was recalled after the relevant military mission was disbanded. The other sectors of Thrace and Macedonia - 900, 901 with six branches, 912 with two branches, 918 with one and 928, 931 and 933 - continued to function normally.

In total, only three of the 25 treasuries of the post offices with 2,000,000 drachmae were lost.

D. The consequences on personnel

The reconstruction effort also included the attempt to restore the postal damage itself. Thus, an attempt was made to collect the money in the hands of various military postmen, who had in the meantime been dismissed, collecting an unspecified but "not inconsiderable sum". While the investigations continued, postmen appeared daily to hand over whatever they had in their possession.

Special lists of unclaimed parcels and unpaid checks were drawn up, especially those originating from Asia Minor. A special Office was also established near the Central Military Post Office of Athens to serve the interested parties.

Those employees of the post offices in Asia Minor who were rescued, requested to be rehired by the P.T.T. Service in Greece. It seems that the need for skilled personnel, especially telegraphers, enabled them to be rehired. In these petitions we also see the deplorable loss of those who escaped

6 This Division commanded by Colonel D. Theotokis, rushing to help the collapsing Southern Group, did not make it and was trapped in the middle of Kemal's flood. Fighting continuously on a march of about 650 km and surrounded by the triumphant enemy, it succeeded in rescuing the 32nd Regiment and holding the pursuit of the 3rd Army Corps, as it was in the rear of the pursuing it Turkish forces. It was finally transported to Lesvos from Dikeli along with over 3,000 refugees.

Εικ. 6: Διανομή εντύπων και αλληλογραφίας σε ταχυδρομικό τομέα αταύτιστης Μονάδας *[Αρχείο ΕΡΤ ΑΕ, Συλλογή Μικρασιατικής Εκστρατείας – ΓΥΣ]*.

Fig. 6: Delivery of mail and printed matter to a postal sector of unidentified unit *[ERT SA Archive, Asia Minor Campaign Collection – Hellenic Military Geographical Service, HMGS]*.

τού εκ Σμύρνης ηχμαλωτίσθην και μόλις κατόρθωσα νὰ διαφύγω και να μεταβώ εις Κωνσταντινούπολιν, ελθών δε ενταύθα προ ολίγων ημερών και ευρισκόμενος εν δυσχερεστάτη θέσει καθ' ότι τυγχάνω πρόσφυξ εκ Σμύρνης και προστάτης πολυμελούς οικογενείας...»[7], ενώ άλλος εκφράζει την οργή του ως «...τον διορισμόν μου κ. Υπουργέ απώλεκα κατά την φυγήν μας εκ Σμύρνης μεθ' όλων μου των αποσκευών και οικονομιών ελθών ενταύθα με ξηρόν το σώμα και να παρακαλέσω όπως ευαρεστούμενος με τοποθετήσητε εις ανάλογον θέσιν καθόσον ενταύθα μοι είναι απολύτως αδύνατον να ζήσω καταστραφείς τελείως εκ της λαβούσης χώραν εν Μικρασία προδοσίας, και διατρέχω τον κίνδυνον να αποθάνω εγώ και η οικογένειά μου εξ ασιτίας...»[8]. Κάποιοι αναφέρονται εκτενέστερα στις περιπέτειές τους και στην απόλυτη δυστυχία που επέπεσε επί των κεφαλών τους:

«Τυγχάνω πρόσφυξ εκ Σμύρνης και ανάπηρος επὶ τω λόγω ότι υπηρετών εις την εκείσε Εταιρείαν Σιδηροδρόμου Σμύρνης-Κασσαμπά

this unimaginable destruction of Hellenism.

Thus one is mentioned simply saying, "...after the departure of the Greek army from Smyrna I was captured and as soon as I managed to escape I went to Constantinople, having arrived here a few days ago and being in a difficult position as I am a refugee from Smyrna and the protector of a large family..."[7]. Another expresses his anger as, "...my appointment, Mr. Minister, I lost it during our flight from Smyrna with all my baggage and savings, I came here with my body dry, and I beg you to place me in a similar position as it is absolutely necessary for me, as here it is impossible for me to live, as I have been completely destroyed by the treachery of the receiving country in Asia Minor, and I run the risk that I and my family will die of starvation..."[8]. Some refer at length to their adventures and the utter misery that befell them:

"I am a refugee from Smyrna and dis-

7 Αρχείο εγγράφων ΦΤΜ, Φάκελος Ε-31, έγγραφο 218.

8 Αρχείο εγγράφων ΦΤΜ, Φάκελος Ε-31, έγγραφο 197.

7 Philatelic and Postal Museum (PPM) Documents' archive, dossier E-31, doc 218.

8 PPM Documents' archive, dossier E-31, doc 197.

Εικ. 7: Κατεστραμμένο φορτηγό της 23ης Διμοιρίας *[Αρχείο ΕΡΤ ΑΕ, Συλλογή Μικρασιατικής Εκστρατείας – ΓΥΣ].*

Flg. 7: Damaged vehicle of the 23rd Platoon *[ERT SA Archive, Asia Minor Campaign Collection – Hellenic Military Geographical Service, HMGS].*

κατά τον Μάιον του 1921 εργαζόμενος εις επίτακτον στρατιωτικόν τραίνον εκ τυχαίου δυστυχήματος απεκόπησαν οι δύο μου πόδες.

Εξηκολούθουν και παραμένω εις την υπηρεσίαν της εν λόγω εταιρείας ως τηλεγραφητής μέχρι του μηνός Ιανουαρίου ενεστώτος έτους οπότε κατόπιν της αντικαταστάσεως όλων των χριστιανών υπαλλήλων υπό Οθωμανών τοιούτων απελύθην και εγώ και αναχωρήσας εκείθεν ήλθον ενταύθα μετά των δύο αδελφών μου ων ο μόνος προστάτης τυγχάνω εγώ του ετέρου μου αδελφού αιχμαλωτισθέντος και αγνοουμένου ήδη τελείως.

Κατόπιν των ανωτέρω ευρισκόμενος άνευ εργασίας τινός ίνα δυνηθώ και συντηρηθώ τόσον εγώ όσον και αι αδελφαί μου λόγω της καταστάσεώς μου, παρακαλώ θερμότατα υμάς όπως ευαρεστούμενος ενεργήσητε και διωρισθώ εις θέσιν τινά τηλεγραφητού, ην υπηρεσίαν γνωρίζω ή εν ελλείψει τοιαύτης μοι δοθή μικρόν περίπτερον εν τω Ταχυδρομείω προς πώλησιν γραμματοσήμων ίνα δυνηθώ και ζήσω και περιθάλψω και τας απροστατεύτους μου αδελφάς αίτινες ευρίσκονται εν μεγάλη πενία και δυστυχία»[9].

abled due to the fact that I served in the Smyrna-Kassaba Railway Company in May 1921, and whilst working on a commandeered military train following an accident my two legs were amputated.

I continued to remain in the service of the said company as a telegraph operator until the month of January of this year, until the replacement of all the Christian employees by Ottomans when I too was dismissed, and having left there, I came here with my two brothers, and I became the sole protector of the other, of my brother captured and already completely missing.

As a result of the above, being without work so that I may support myself and my brothers due to my condition, I sincerely request that you please act and appoint me to the position of a telegraph operator, a service I know well, or in the absence of such, to be given a small booth in the Post Office for the sale of stamps so that I may be able to live and take care of my defenceless sisters who are in great poverty and misery"[9].

9 Αρχείο εγγράφων ΦΤΜ, Φάκελος Ε-31, έγγραφο 210.

9 PPM Documents' archive, dossier E-31, doc 210.

Εικ. 8: Νεκροί Έλληνες αξιωματικοί και οπλίτες στο πεδίο της μάχης *[Αρχείο ΕΡΤ ΑΕ, Συλλογή Μικρασιατικής Εκστρατείας – ΓΥΣ].*

Fig. 8: Dead Greek officers and soldiers on the battlefield *[ERT SA Archive, Asia Minor Campaign Collection – Hellenic Military Geographical Service, HMGS].*

Η τύχη των Ελλήνων στρατιωτών αιχμαλώτων υπήρξε απάνθρωπη, εν αντιθέσει προς τη συμπεριφορά των Ελλήνων προς τους Τούρκους αιχμαλώτους. Έτσι από τις 30.000 περίπου που αρχικά αιχμαλωτίστηκαν επαναπατρίστηκαν περίπου οι μισοί και αυτοί σε άθλια κατάσταση ενώ όσοι κατάγονταν από τη Μικρά Ασία εκτελούνταν από τους Τούρκους αμέσως[10].

Η συντριβή του Μικρασιατικού Εκστρατευτικού Σώματος επέφερε μια ανεπανόρθωτη καταστροφή στον ελληνισμό, όχι τόσο λόγω της απώλειας τόσων ζωών, όσο διότι διέλυσε το εθνικό ηθικό σε όλα τα επίπεδα. Η Μεγάλη Ιδέα, χάρη στην οποία απελευθερώθηκαν η Ήπειρος, η Μακεδονία, η Δυτική Θράκη, η Κρήτη και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, καταδικάστηκε έκτοτε ως πλάνη και επέτρεψε στον Εθνικό Διχασμό να απλωθεί και σε άλλα ζητήματα του δημοσίου βίου και της πολιτικής.

Ας είναι αιώνια η μνήμη των ηρωικών μαχητών και των θυμάτων της βαρβαρότητας.

The fate of the Greek soldiers/prisoners was inhumane, in contrast to the treatment of the Turkish prisoners by the Greeks. Thus, of the 30,000 or so who were initially captured, about half were repatriated and they were in miserable condition, while those who came from Asia Minor were immediately executed by the Turks[10].

The collapse of the Asia Minor Expeditionary Force caused an irreparable disaster to Hellenism not so much because of the loss of so many lives, but because it shattered national morale at all levels. The Great Idea, thanks to which Epirus, Macedonia, Western Thrace, Crete and the islands of the Eastern Aegean were liberated, was condemned as a fallacy and allowed the National Division to spread to other facets of public life and politics.

May the memory of the heroic fighters and victims of barbarism be eternal.

10 Αναλυτικά, βλ. Ουρανία Φωτοπούλου, «Μικρασιατική εκστρατεία: το ζήτημα των Ελλήνων αιχμαλώτων πολέμου», https://clioturbata.com/απόψεις/fotopoulou-mikrasiatiki-aixmalotoi/

10 In detail, see Ourania Photopoulou, “Asia Minor campaign: the question of Greek prisoners of war”, https://clioturbata.com/απόψεις/fotopoulou-mikrasiatiki-aixmalotoi/

φιλοτελική κίνηση

Θερμές ευχές

Η ΕΦΕ και η *Φιλοτέλεια* στέλνουν στα μέλη, στους φίλους και στους αναγνώστες, καθώς επίσης και στις οικογένειές τους και στα αγαπημένα τους πρόσωπα, τις πιο θερμές ευχές τους για την καινούργια χρονιά!

Βράβευση του Πρέσβη Ν. Γαριλίδη από την Ακαδημία Αθηνών

Βραβείο στον πρώην Πρέσβη της Ελλάδος στο Κάιρο Νικόλαο Γαριλίδη για τις καίριες ενέργειές του για τον εντοπισμό και την κατάδειξη του επί της οδού Safia Zaghloul στην Αλεξάνδρεια ευρισκομένου ακινήτου, ανήκοντος στο κληροδότημα Ιωάννας & Παναγιώτη Αριστόφρονος, για την εν γένει συνεισφορά του στην ανεύρεση και τον εντοπισμό κρίσιμων εγγράφων που κατοχυρώνουν τα δικαιώματα της Ακαδημίας Αθηνών επί των ακινήτων του κληροδοτήματος Αριστόφρονος, καθώς και για την αναζήτηση ακινήτων από άλλα κληροδοτήματα της Ακαδημίας Αθηνών στην Αίγυπτο.

Θερμά συγχαρητήρια στο μέλος της ΕΦΕ και μέλος του Δ.Σ. παλαιότερα.

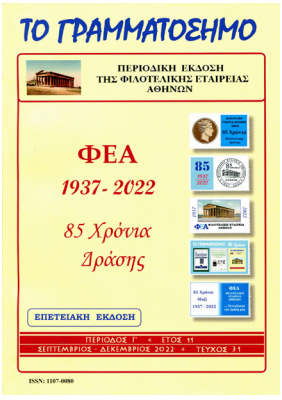

85 χρόνια Φ.Ε. Αθηνών

Στις 29 Νοεμβρίου, η Φιλοτελική Εταιρεία Αθηνών (ΦΕΑ) πραγματοποίησε ωραία εορταστική εκδήλωση στην Αίθουσα της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 85 ετών από την ίδρυσή της.

Κατά την εκδήλωση, προηγήθηκε η απονομή των Βραβείων «Ν. Ατζαρίτη», για το έτος 2020 στα μέλη της Εταιρείας. Αθανάσιο Βανικιώτη και για το έτος 2021 στον Νίκο Ανδρειώτη. Ακολούθησε η κεντρική ομιλία του Επίτιμου Προέδρου της ΦΕΑ Νίκου Καρδασιλάρη με θέμα «Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Εκστρατείας 1919-1922».

Η εκδήλωση έκλεισε με μπουφέ και ποτά που πρόσφεραν οι οργανωτές στους παρευρισκόμενους.

Η ΕΦΕ εύχεται στην αδελφή Εταιρεία μακροημέρευση, παρόμοιες ευχάριστες στιγμές και φιλοτελικές επιτυχίες.

«Επετειακό» Γραμματόσημο

Με τίτλο «ΦΕΑ 1937-2022: 85 Χρόνια Δράσης» κυκλοφόρησε το τελευταίο τεύχος της Φιλοτελικής Εταιρείας Αθηνών (ΦΕΑ), Σεπτεμβρίου-Δεκεμβρίου 2022.

Η Επετειακή Έκδοση φιλοξενεί στις 128 σελίδες της τους Χαιρετισμούς του Δημάρχου Αθήνας, του Διευθυντή Φιλοτελισμού ΕΛΤΑ, του Προέδρου της ΕΦΟ, καθώς και του Προέδρου της ΦΕΑ, σύντομη ιστορική αναδρομή της Εταιρείας, καθώς και σημαντική φιλοτελικά αρθρογραφία από δεκαπέντε καταξιωμένους φιλοτελιστές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το επετειακό αυτό τεύχος διατίθεται δωρεάν στα μέλη της ΦΕΑ και στα Φιλοτελικά Σωματεία και «επιβάλλεται» να συμπεριληφθεί σε κάθε φιλοτελική βιβλιοθήκη, διότι πέραν του επετειακού χαρακτήρα του είναι ένα σπουδαίο συλλογικό «αποτύπωμα» του ελληνικού φιλοτελισμού, που εξακολουθεί να βρίσκεται σε δράση.

Βραβεία FEPA 2021

Τον περασμένο Ιούνιο ανακοινώθηκαν τα ετήσια βραβεία της Ευρωπαϊκής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας (FEPA).

Μετάλλιο εξαιρετικής υπηρεσίας στον οργανωμένο φιλοτελισμό στον Bernard Jimenez (Γαλλία).

Μετάλλιο για εξαιρετική φιλοτελική μελέτη και έρευνα στον Lars Engelbrecht (Δανία) για το δίτομο έργο του *Postal Stationery of Denmark - The bi-coloured issue 1871-1905 (Μονόφυλλα Δανίας - Η δίχρωμη έκδοση 1871-1905)* και στον Pedro Vaz Pereira (Πορτογαλία) για το (επίσης δίτομο) έργο του: *Os Correios Portugueses 1853-1900, (Πορτογαλικό Ταχυδρομείο 1853-1900)*.

Πιστοποιητικό Εκτίμησης για εξαιρετικές δραστηριότητες προαγωγής του φιλοτελισμού στα κάτωθι σωματεία: Odbornà společnost KOSMOS (Τσεχία), Verein für Briefmarkenkunde Frankfurt am Main von 1878 e.V. (Γερμανία), Unione Filatelica Subalpina (Ιταλία), Southampton and District Philatelic Society (Ηνωμένο Βασίλειο).

Νέο Δ.Σ. στην Κυπριακή Φιλοτελική Εταιρία (ΚΦΕ)

Το νέο εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΦΕ, το οποίο προέκυψε από τις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν στις 19 Νοεμβρίου 2022 στο εντευκτήριο της ΚΦΕ, έχει ως εξής:

Πρόεδρος: Κώστας Αθανασίου, Αντιπρόεδρος: Άκης Χρίστου, Γενικός Γραμματέας: Γιάννης Πίπης, Έφορος: Ανδρέας Ηλιάδης, Ταμίας: Κώστας Εγγλέζος, Μέλη: Ανδρέας Αθανασίου και Μιχάλης Ιωάννου (για την Λευκωσία), Στέλιος Θεοφίλου και Στέφανος Στεφάνου (για την Λεμεσό).

Το νέο Μετάλλιο Rowland Hill

Το Museum of Philately, ψηφιακό δημιούργημα του οίκου δημοπρασιών David Feldman της Γενεύης, προκήρυξε φέτος για πρώτη φορά το Μετάλλιο Rowland Hill με σκοπό να το απονείμει κατά τη διάρκεια της Monacophil 2022.

Στην προκήρυξή του, το Ψηφιακό Μουσείο καλούσε το κοινό να ψηφίσει την επικρατέστερη από 21 υποψήφιες συλλογές, οι οποίες βρίσκονται ήδη στο ψηφιακό αρχείο του Μουσείου. Κατά δήλωση των οργανωτών, επειδή η συμμετοχή ξεπέρασε τις 1000 ψήφους, το Μουσείο αποφάσισε να απονείμει τρία Μετάλλια. Ο επιλογές του κοινού ήταν:

“A Royal Ménage à Trois and its historical consequences” (Ένα βασιλικό τρίο και οι ιστορικές του συνέπειες), της Iva Mouritsen.

“A Jubilee Reminiscence” (Αναμνήσεις ενός Ιωβηλαίου), του John Davies.

“Sarawak: The First Forty Years 1858-1898” (Σαράουακ: τα πρώτα σαράντα χρόνια 1858-1898), του Simon Martin-Redman.

Αλλαγή ηγεσίας στα ΕΛΤΑ

Μετά την υποβολή παραίτησης για λόγους προσωπικής ευθιξίας του Διευθύνοντος Συμβούλου των ΕΛΤΑ, Γιώργου Κωνσταντόπουλου, στον Διευθύνοντα Σύμβουλο της ΕΕΣΥΠ Α.Ε. (του Υπερταμείου), Γρηγόρη Δημητριάδη, στις 25 Οκτωβρίου, το Υπερταμείο, διόρισε μεταβατικό Διευθύνοντα Σύμβουλο στα ΕΛΤΑ τον Μάριο Τέμπο, Group Procurement & Operations Officer του Υπερταμείου.
Ο Γιώργος Κωνσταντόπουλος είχε αναλάβει καθήκοντα Διευθύνοντος Συμβούλου στα ΕΛΤΑ στις 7 Οκτωβρίου 2019.

Διάλεξη Γ. Θωμαρέη στην ΕΦΕΘ

Την Κυριακή 4 Δεκεμβρίου, στο εντευκτήριο της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης, ο διακεκριμένος μελετητής, συλλέκτης, εκθέτης και διεθνής κριτής, Γιώργος Θωμαρέης, μίλησε στους παρευρισκόμενους για τη Μεγάλη Κεφαλή του Ερμή, με ταυτόχρονη επίδειξη δειγμάτων, διαφόρων κλάσεων και εκδόσεων.

Προσωρινό στρατιωτικό ταχυδρομικό γραφείο

Κατά τη διάρκειά του εορτασμού της 28ης Οκτωβρίου λειτούργησε προσωρινό στρατιωτικό ταχυδρομείο στον πρώτο όροφο του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, υπό τη διεύθυνση του Ταγματάρχη Π. Παντελίδη. Πλαισιώθηκε από ταχυδρομημένα αντικείμενα της περιόδου του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς επίσης και με αντικείμενα που είχαν σχέση με τη λειτουργία της στρατιωτικής ταχυδρομικής υπηρεσίας.

Οι πολυάριθμοι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να ταχυδρομήσουν ατελώς εικονογραφημένα δελτάρια από την «Πολεμική» σειρά του 1941, τα οποία είχαν ανατυπωθεί για αυτόν τον σκοπό, λαμβάνοντας ταυτόχρονα τα αποτυπώματα των σφραγίδων του Πολεμικού Μουσείου και της Β.Σ.Τ. 902 (Βάσης Στρατιωτικού Ταχυδρομείου).

Αχιλλέας Σιμώνης

(26.7.1958 - 8.11.2022)

Η Εταιρεία αποχαιρετά το επί σαράντα χρόνια μέλος της, Αχιλλέα Σιμώνη, που έφυγε ξαφνικά από την ζωή στα 64 του χρόνια, εγώ έναν αδελφικό φίλο.

Ο Αχιλλέας γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη, αθλητής του Άρη, σπούδασε αεροναυπηγός στο City University της Μ. Βρετανίας και στο University of Michigan, Ann Arbor, των ΗΠΑ. Ακόμη θυμάμαι τις ατέλειωτες ώρες μας στον ημιώροφο της Διεθνούς Έκθεσης London 1980.

Μετά τις σπουδές του εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. της ΕΦΕ κατά τα έτη 1986-1992, 1994-1998 και 2014-2016. Κατά την πρώτη εξαετία του ασχολήθηκε με τη Βιβλιοθήκη της Εταιρείας, την οποία αναδιοργάνωσε εκ θεμελίων. Λάτρης από νωρίς της ταχυδρομικής ιστορίας, αρθρογράφησε στη *Φιλοτέλεια* συμμετέχοντας στην ομάδα εργασίας ταχυδρομικής ιστορίας του Ομίλου Μελετών ΕΦΕ (βλ. «Ο έλεγχος συναλλάγματος στην Ελλάδα 1936-1940», *Φιλοτέλεια* αρ. 536/1989 - 547/1991). Κατά τη δεύτερη τετραετία του στο Δ.Σ., ως Έφορος Συλλογής, δημιουργήσαμε μαζί τη συλλογή διαφημιστικών εντύπων γραμματοσήμων των Ελληνικών Ταχυδρομείων της Εταιρείας (βλ. «Διαφημιστικές Εκδόσεις των Ελληνικών Ταχυδρομείων», *Φιλοτέλεια* αρ. 550/1991). Στα μέσα της δεκαετίας του ’90 άρχισε να ασχολείται με περισσότερα συλλεκτικά αντικείμενα, τρισδιάστατες φωτογραφίες, χαρακτικά, τηλεκάρτες. Πάντα μεθοδικός και σχολαστικός με κάθε αντικείμενο, κυκλοφόρησε το 1995 τον πρώτο κατάλογο ελληνικών τηλεκαρτών «Βεργίνα / Vergina ’96» (*Φιλοτέλεια* αρ. 576/1996) και τη δεύτερη έκδοσή του το 2000.

Αχιλλέα αισθάνομαι πολύ τυχερός που σε συνάντησα. Καλό ταξίδι...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΚΟΥΦΑΣ

Εκδοτικό πρόγραμμα ΕΛΤΑ 2023

Στις 2 Δεκεμβρίου αναρτήθηκε στον νέο ιστότοπο των ΕΛΤΑ (philotelismos.gr) το εκδοτικό πρόγραμμα του 2023:

1. Βιώσιμη ανάπτυξη (26.1.2023), 2. Παιδί και γραμματόσημο - Παιδί και τεχνολογία (23.2.2023), 3. Κοστούμια του θεάτρου (27.3.2023), 4. Παγκόσμια ημέρα αδέσποτων ζώων (4.4.2023), 5. Europa 2023 - Ειρήνη (9.5.2023), 6. Euromed 2023 - Φεστιβάλ της Μεσογείου (10.7.2023), 7. Ελευσίνα, Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης (σε αναμονή ημερομηνίας), 8. Χριστούγεννα 2023 (2.11.2023).

Επισκέψεις

Φέτος, από το καλοκαίρι και μετά, είχαμε τη χαρά να συναντήσουμε στο εντευκτήριο μέλη και φίλους από το εξωτερικό, όπως τον Ανδριανό Ρητορίδη από τη Μεγάλη Βρετανία, τον Δημήτρη Παπίτση από τις ΗΠΑ, τον Κοσμά Ζωγραφόπουλο από τον Καναδά, τον Δημήτρη Μπουκάρα από τη Σουηδία και τον Benedikt Eberhardt από τη Γερμανία.

Η παραμονή των Κ. Ζωγραφόπουλου και Δ. Μπουκάρα στην Αθήνα συνέπεσε με τις ημέρες της μετάβασής μας στο Αγρίνιο για την εθνική έκθεση. Το ευχάριστο είναι ότι οι δύο εκλεκτοί φίλοι από το εξωτερικό ακολούθησαν με μεγάλη προθυμία την ομάδα της ΕΦΕ στο Αγρίνιο!

Βιβλιογραφία

Στο επιστημονικό περιοδικό *Entreprises et Histoire* (2021/4, αρ. 105, σ. 30-41) δημοσιεύεται άρθρο του Bruno Crevato-Selvaggi, Προέδρου της Ιταλικής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας και Διευθυντή του Ινστιτούτου Μελετών Ταχ. Ιστορίας Aldo Cecchi που εδρεύει στο Prato της Ιταλίας, με τίτλο “Les Postes européennes

au Proche-Orient au XIXe siècle".

Ο ίδιος συγγραφέας δημοσιεύει στον τόμο με τίτλο *La maison consulaire, Espaces. Fonctions et usagers XVIe-XXIe siecle* των πανεπιστημιακών εκδόσεων της Προβηγκίας, το μελέτημα "Maison du consul, maison de la poste - Les bureaux postaux français et italiens dans l'Empire ottoman et le rôle des consuls".

Στον ίδιο τόμο δημοσιεύονται και τα ακόλουθα άρθρα που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με την Ελλάδα: της Maria Sardi, "Les consulats des Cyclades dans l'archipel égéen à travers les descriptions des voyageurs étrangers (xvie-xixe siècle)", του Brendan Osswald, "Les maisons consulaires, étapes des voyageurs français en Épire (xviie-xxe siècle), και της Constanza Lisi, "La maison consulaire Alexandrie d'Égypte (Première moitié du xixe siècle)".

Πένθη

Στις 25 Νοεμβρίου, σε ηλικία 77 ετών, απεβίωσε ο Θανάσης Παπαϊωάννου, έμπορος γραμματοσήμων, ο οποίος διατηρούσε κατάστημα στην οδό Ανθίμου Γαζή, στην Αθήνα. Συγγραφέας των βιβλίων *Ενθύμιον Αθηνών* (Γνώση, 1997), *Τα παιδικά μας χρόνια στην Πλάκα* (Γράμματα, 1998), *Το τραμ το τελευταίο...* (Ηλιοτρόπιο, 2004) και *Γραμματόσημο και Ιστορία* (Ηλιοτρόπιο, 2007, βλ. *Φιλοτέλεια* αρ. 647/2007).

Βραβείο Στέφανου Μακρυμίχαλου 2022
Stephanos Macrymichalos Award 2022

Καλούνται όλα ανεξαιρέτως τα μέλη να επιλέξουν και να ψηφίσουν το καλύτερο άρθρο της *Φιλοτέλειας* του 2022.

Ο κανονισμός του Βραβείου έχει δημοσιευθεί στη *Φιλοτέλεια* αρ. 670 και, μαζί με τα ονόματα των βραβευθέντων 1984-2021, έχει αναρτηθεί και στον ιστότοπο της ΕΦΕ.

Οι ψήφοι μπορούν να υποβληθούν on-line (www.hps.gr) ή με e-mail (hps@hps.gr) ή ταχυδρομικά (Ακαδημίας 57, 10679 Αθήνα).

Οι ψήφοι θα πρέπει να έχουν παραληφθεί μέχρι τις 28 Ιανουαρίου 2023, ώρα 24:00.

ΤΑ ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΑΡΘΡΑ

- Α. Γαληνός, «Ταχυδρομικές Ταυτότητες UPU» (αρ. 733)
- Μ. Κουτσουνάκης, «Ο κόλπος της Σούδας: Ιστορία και ταχυδρομείο» (αρ. 733-34)
- Α. Μανωλούδης, «Το 10 λ. κερματικό γραμμάτιο του 1920-22 και η μάρκα των 5 λ. της Σίγγερ του 1916» (αρ. 736)
- Α. Νικολαΐδης, «Τα Ρωσικά Στρατιωτικά Ταχυδρομεία στην περιοχή του Πόντου, 1916-17» (αρ. 734-35)
- Μ. Μ. Σφαντζικόπουλος, «Μικρασιατική Εκστρατεία 1919-1922: Σφραγίδες λογοκρισίας» (αρ. 735)

All members with no exception are invited to choose and vote for the best article in *Philotelia* of 2022.

The Award regulations have been published in *Philotelia* no. 670, and, along with the 1984-2021 Award recipients, have been uploaded on the HPS website.

The votes may be cαast on-line (www.hps.gr) or e-mail (hps@hps.gr) or the traditional post (Academias 57, 107679 Athens, Greece).

The votes should be received by 28 January 2023, 24:00 hrs, local time.

CANDIDATE ARTICLES

- A. Galinos, "UPU Postal Identity Cards" (No. 733)
- M. Koutsounakis, "Souda bay: Its history and the post offices" (No. 733-34)
- A. Manoloudis, "The 1920-22 10 lepta fractional currency and the 1916 5 lepta Singer token" (No. 736)
- A. Nikolaidis, "The Russian Field Post Offices in Pontus, 1916-17" (No. 734-35)
- M. M. Sfantsikopoulos, "Asia Minor Campaign 1919-1922: Censorship postmarks" (No. 735)

Μικρασιατική Εκστρατεία 1919-1922: Αλληλογραφία τελευταίων ημερών

Asia Minor Campaign 1919-1922: Last days' mail

από τον **Μιχάλη Μ. Σφαντζικόπουλο**

by **Michael M. Sfantsikopoulos**

Το εφετινό πλαίσιο της εκατονταετηρίδας 1922-2022 από την Μικρασιατική Καταστροφή, έδωσε το κίνητρο στον γράφοντα να ανασύρει από τη συλλογή του φάκελο ταχυδρομημένο από την Ν. Έφεσο (σήμερα Kuşadasi) στα τέλη Αυγούστου 1922. Ο φάκελος αναδίδει τη συνεπή λειτουργία των ελληνικών ταχυδρομείων κατά τις τελευταίες δύσκολες ημέρες του Αυγούστου 1922 της τραγικής κατάληξης της Μικρασιατικής Εκστρατείας. Παράλληλα, στην εσώκλειστη επιστολή του προβάλλονται η απουσία έγκαιρης και πλήρους ενημέρωσης, όπως και η έλλειψη καθοδήγησης από τους αρμοδίους των ελληνικών πληθυσμών της Μ. Ασίας για τη ραγδαία επερχόμενη καταστροφική καταιγίδα, γεγονός που πολλές φορές έκτοτε έχει επισημανθεί και επικριθεί για τις βαριές συνέπειες που αυτή είχε[1].

Η συγκεκριμένη επιστολή έχει γραφεί από Ελληνίδα κάτοικο Σωκίων (σήμερα Söke) στις 19 Αυγούστου 1922[2] στην Ν. Έφεσο και ταχυδρομηθεί από εκεί την επόμενη ημέρα με προορισμό στην Θεσσαλονίκη. Τα Σώκια, 77 χλμ. ΝΔ της Σμύρνης, και η γειτονική τους Ν. Έφεσος είχαν περιέλθει από την Ιταλική στην Ελληνική Διοίκηση Μ. Ασίας τον Απρίλιο 1922, τέσσερις μόλις μήνες πριν από το τέλος της Εκστρατείας. Ελληνικά επίσημα ταχυδρομικά

This year, the 1922-2022 anniversary of the Asia Minor Catastrophe inspired the writer to recall one of his collection covers mailed from New Ephesus (now Kuşadasi), in late August 1922. The cover reveals proper mail handling by the local Greek post offices there, even during the last few and tough days, when the Greek Asia Minor Campaign was suddenly brought to its tragic end. In parallel, excerpts from the enclosed letter endorse, in their own mode, the absence of any official and inclusive alertness of the Asia Minor Greek communities for the rapidly coming harsh storm and of any authorised guidance of how the civilians should encounter it. A fact that many times since has been blamed for the severe consequences this had caused[1].

This particular letter was written in New Ephesus on 19 August 1922 and mailed there the next day to a Thessaloniki destination by a Greek lady inhabitant of Sokia (now Söke). Sokia, about 77 km SW of Smyrna, and its neighbour city of New Ephesus had both passed from the Italian Asia Minor Authority to its Greek counterpart in April 1922, only four months before all were about to end. Greek Post Offices

1 ΓΕΣ/ΔΙΣ, *Η Εκστρατεία εις την Μικράν Ασία,* τ. 6 & 7, Αθήναι 1960/-62, Αγγελομάτης Ε. Χ., *Χρονικόν Μεγάλης Τραγωδίας,* Εστία, 1963, *Ιστορία Ελληνικού Έθνους,* τ. ΙΕ΄ Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1978.

2 Οι ημερομηνίες του άρθρου αναφέρονται στο παλαιό (Ιουλιανό) ημερολόγιο που ίσχυε τότε στην Ελλάδα.

1 Army History Dpt., *Asia Minor Campaign 1919-1922,* v. 6 & 7, Athens 1960/-62; Agelomatis C.E., *Chronicle of a Great Tragedy,* Estia, 1963; *History of the Greek Nation,* v. 15, Ekdotiki Athinon, Athens 1978 (in Greek).

2 Dates in the article follow the old (Julian) calendar then still in use in Greece.

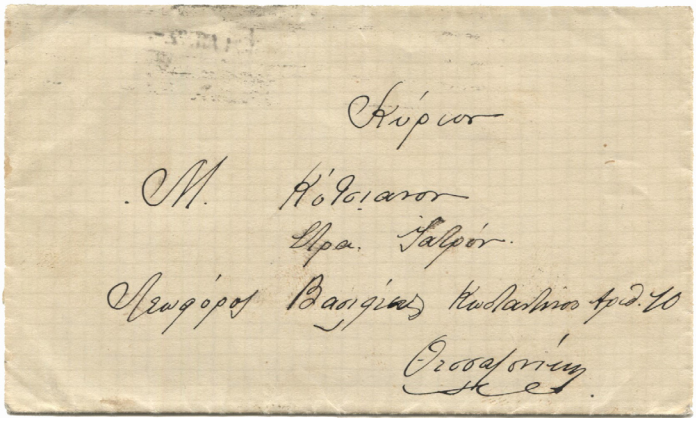

Εικ.1: Φάκελος ταχυδρομημένος στην Ν. Εφεσο στις 20 Αυγούστου 1922 με προορισμό στην Θεσσαλονίκη.

Fig.1: Cover sent to Thessaloniki from New Ephesus on 20 August 1922

γραφεία πρόλαβαν, ωστόσο, να λειτουργήσουν και στις δύο αυτές πόλεις, ο αριθμός όμως αποτυπωμάτων των σφραγίδων τους που έχει διασωθεί είναι, εύλογα, πολύ μικρός[3].

Στην κύρια πλευρά του φακέλου διακρίνονται ίχνη μηχανικής ταχυδρομικής διαβατικής σφράγισης Αθηνών και στην άλλη πλευρά του έχει επικολληθεί ως ταχυδρομικό τέλος διπλού βάρους εσωτερικού ένα ζεύγος λιθογραφικών 20 λ. (***εικ. 1***). Τα γραμματόσημα είναι ακυρωμένα με τη σφραγίδα του ταχυδρομικού γραφείου Ν. Εφέσου, Ν. ΕΦΕΣΟΣ 20 ΑΥΓ 22, τ. 11/3 (Σ. Νικολαΐδης). Στην ίδια πλευρά του φακέλου υπάρχουν επίσης διαβατική μηχανική σφράγιση ΣΜΥΡΝΗ ΑΦΙΞΙΣ 21 ΑΥΓ 22 τ. IX, διαβατι-

had yet the time to start operating there, whereas survived mail cancellations of both towns are, understandably, very rare[3].

On the recto side of the cover, traces of a mechanical transit Athens postal cancellation are detectable, while on its verso a pair of Greek 20 lepta lithographic stamps (1912), depicting second weight domestic rate is affixed (***fig. 1***). The stamps are cancelled by the New Ephesus Post Office cachet, Ν. ΕΦΕΣΟΣ 20 ΑΥΓ 22 *[New Ephesus 20 Aug 22],* type 11/3 (S. Nikolaidis). On the same side of the cover there are also a transit machine cancellation ΣΜΥΡΝΗ ΑΦΙΞΙΣ 21 ΑΥΓ 22 *[Smyrna*

3 Σφαντζικόπουλος Μ. Μ., «Ταχυδρομικές υπηρεσίες εκτός της Ζώνης Σεβρών (Μικρασιατική Εκστρατεία 1919-1922)», *Φιλοτέλεια* αρ. 699-700/ 2016.

3 Sfantsikopoulos M. M., "Postal services beyond the Sèvres Zone (Asia Minor Campaign 1919-1922)", *Philotelia* No. 699-700/2016.

κή σφράγιση ΜΥΤΙΛΗΝΗ 28.08.22, καθυστερημένη προφανώς λόγω των έκτακτων τότε περιστάσεων, καθώς και μία κυκλική ενάριθμη σφραγίδα διαμέτρου 15 χιλ., με αριθμό 23 ταχυδρομικού μάλλον διανομέα της Θεσσαλονίκης[4]. Σφράγιση άφιξης του φακέλου στην πόλη δεν υπάρχει, ο φάκελος πάντως θα έφθασε, το πιθανότερο, στον τελικό προορισμό του.

Των προαναφερθεισών ημερομηνιών 19-21 Αυγούστου είχε προηγηθεί, στις 15 του μηνός, σύντομο ανακοινωθέν της Στρατιάς Μικράς Ασίας που αναφέρονταν σε κρισιμότητα της στρατιωτικής κατάστασης στην περιοχή του Αφιόν Καραχισάρ, όπου είχε εκδηλωθεί στις 13 Αυγούστου η από μακρού αναμενόμενη τουρκική γενική επίθεση, καθώς και στην εκκένωση της πόλης. Όταν, όμως συντάσσονταν και ταχυδρομούνταν η επιστολή, το μέτωπο εκεί είχε πλέον διασπαστεί και το Νότιο Συγκρότημα της Στρατιάς υποχωρούσε ήδη άτακτα προς τις μικρασιατικές ακτές.

Το περιεχόμενο της επιστολής, προσωπικού κυρίως χαρακτήρα, καταληκτικά μεταφέρει έντονη την οικογενειακή ανησυχία για τον στρατευμένο αδελφό της αποστολέα που υπηρετούσε στο «Αφιόν (Καραχισάρ)». Τα σχετικά αποσπάσματα (***εικ. 2***) αποκαλύπτουν επίσης την περιορισμένη και χρονικά ξεπερασμένη πια γνώση για τα εκεί συμβαίνοντα, χωρίς παραμικρή επίγνωση της μη αναστρέψιμης στο εξής εξέλιξής τους. Χαρακτηριστικά δηλωτικό είναι το ανυποψίαστο της σοβαρότητας της κατάστασης από την αποστολέα, ώστε αυτή να υποδεικνύει στην επιστολή της για μελλοντική χρήση της νέας διεύθυνσης αλληλογραφίας της στα Σώκια[5]…

[4] Συμβολή Α. Γαληνού: Η ίδια ενάριθμη σφραγίδα, 23, αναγνωρίσθηκε και σε δεύτερο παρόμοιο φάκελο της ίδιας αποστολέα, ταχυδρομημένο τέλη Δεκεμβρίου 1921 από τη Σμύρνη αυτήν τη φορά - Σώκια και Ν. Έφεσος ήταν τότε υπό Ιταλική ακόμα κατοχή - με άφιξη στη Θεσσαλονίκη 24.12.21 (δημοπρασία Α. Καραμήτσου 541/2016).

[5] Ανακαταλήφθηκαν από τους Τούρκους 31 Αυγούστου 1922.

Arrival 21 Aug 22] type IX, another transit, delayed, apparently due to the exceptional circumstances existent then in the city, ΜΥΤΙΛΗΝΗ[4] *[Mytilene]* 28.08.22 and, a round numerical cachet (23) of 15 mm diameter of most probably a Thessaloniki city postman[5]. There is no arrival cancellation on the cover which, apparently, must have reached its addressee.

The previously mentioned dates 19-21 August follow that of the 15th, when an Army brief statement had for the first time announced critical military conditions in the Afyon Karahisar area, where the long expected Turkish all-out offensive had started two days earlier, as well as the town's evacuation. When, however, the letter was written and mailed, the Front had collapsed there and the Greek Army South Group was already retreating in disorder towards the Asia Minor coastlines.

The letter contents, of mainly personal character, unveil a deep family concern for the sender's brother, who was with the Greek army in "Afyon (Karahisar)". Certain points in the letter (***fig. 2***) also show a limited and by this time overtaken knowledge of the current hard and irreversible war reality. It is quite characteristic how unsuspecting the situation was to the lady sender, that in her writings she did not miss the opportunity to suggest for future use a new postal address for her correspondence in Sokia[6]...

[4] Capital city of the Lesvos island.

[5] A. Galinos' contribution: The same numerical cachet, 23, has been encountered on a second similar cover mailed by the same Greek lady in December 1921, this time from Smyrna to Thessaloniki where it arrived on 24.12.21. Sokia and New Ephesus were at the time still under Italian rule (A. Karamitsos auction 541/2016).

[6] The city was retaken by the Turks 31 August 1922.

Κουσάνδασι 19/8/922
Μιχαλάκη,
Σύμφωνα με την υπόσχεση που σού έδωσα να γράψω δυό λόγια πριν φύγω δεν μπόρεσα να μην φανώ συνεπής αν και μου φαίνεται πως δεν έπρεπε…

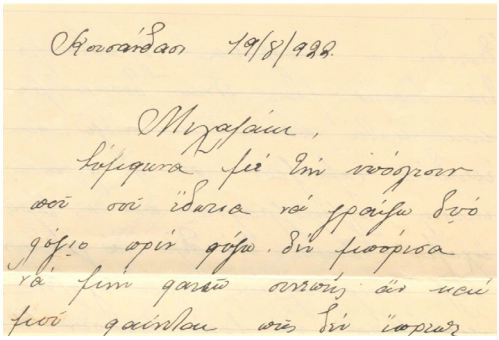

Kuşadasi 19/8/922
Michalaki,
As my promise which I gave to you to write two words before leaving I could not appear inconsistent though I think I shouldn't have...

Αύριο φεύγομε για τα Σώκια. Τα γράμματά σου θα τα παίρνω εκεί με την διεύθυνσιν (Μαρ. Αλεξάκη, Σώκια). Μονάχα θα σε παρακαλέσω…

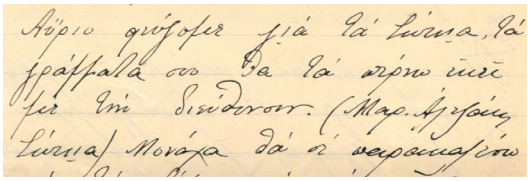

Tomorrow we leave for Sokia. I will receive your letters there in the address (Mar. Alexakis, Sokia). I will only kindly ask you…

…είμεθα στεναχωρημένοι. Έχω ένα αδελφούλι στο Αφιόν και μην ρωτάς από προχθές πώς είμαι … αν σωθή … ο Θεός το ξέρει … Άλλα δεν θα σου γράψω γιατί είμαι στεναχωρημένη και δεν θέλω να σου μεταδώσω την στεναχώρια μου.

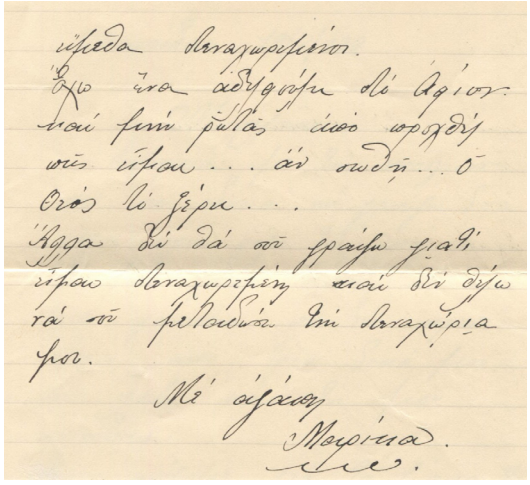

...we are in distress. I have a dear brother in Afyon and please don't ask how I am since the day before yesterday ... if he is saved ... God knows ... I won't write you anything else because I'm sad and I don't want to convey my sadness to you.

Εικ. 2: Αποσπάσματα της εσώκλειστης επιστολής του φακέλου της ***εικ. 1***.
Fig. 2: Excerpts from the enclosed letter in the cover of ***fig. 1***.

Στις 21 Αυγούστου, όταν ο φάκελος έφθασε κανονικά στην Σμύρνη για να προωθηθεί περαιτέρω προς Θεσσαλονίκη, όλα είχαν κριθεί και πάρει τον δρόμο τους. Μέχρι 25 Αυγούστου κάτω από δραματικές συνθήκες είχαν ολοκληρωθεί η αναχώρηση των Ελλήνων δημοσίων υπαλλήλων από την πόλη και η φόρτωση αρχείων και συναφούς υλικού των υπηρεσιών στα πλοία. Σε Σώκια και Ν. Έφεσο επικρατού-

At the time when the cover eventually arrived in Smyrna on 21 August to be further forwarded to Thessaloniki, all had been concluded and taken their final sad course. By 25 August, the Greek civil servants had left the city. State files, documents and relevant material had been loaded on the departing ships. In Sokia and New Ephesus panic prevailed among the Greek

σε στους Έλληνες κατοίκους τους πανικός[6]. Από τους τελευταίους που πέρασαν από ελληνικό ταχυδρομικό γραφείο της Σμύρνης, ο φάκελος αυτός έφθασε στη Μυτιλήνη στις 28 Αυγούστου, την επαύριο δηλ. της εισόδου των Τούρκων στην πόλη της Σμύρνης (27.8.22).

population[7].From the last ones despatched through the Greek post office of Smyrna, this cover reached Mytilene on 28 August i.e. the next day the Turks had entered Smyrna, 27.8.1922.

6 Βλάσσης Κ. Δ., *Οι τελευταίες ημέρες του Αρμοστή,* Brainfood Εκδοτική, 2022.

7 Vlassis K.D., *High Commissioner's last days,* Brainfood Ed., 2022 (in Greek).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΝΕΑ ΜΕΛΗ

[Γενική Γραμματεία αρ. 212]

ΕΓΓΡΑΦΕΣ νέων μελών

1. Θεοφίλου Στέλιος, Λεμεσός Κύπρου, Α.Μ. 3773
2. Κατσώρης Παναγιώτης, Πάτρα Αχαΐας, Α.Μ. 3774
3. Μπουγιούκας Γεώργιος, Περιστέρι Αττικής, Α.Μ. 3775
4. Κατράνη Κορνηλία, Χαλάνδρι Αττικής, Α.Μ. 3776
5. Μαλιαχώβας Κωνσταντίνος, Θεσσαλονίκη, Α.Μ. 3777
6. Χόχος Στυλιανός, Θεσσαλονίκη, με Α.Μ. 3778
7. Δημητριάδης Ιωάννης, Παλαιό Φάληρο Αττικής, Α.Μ. 3779

Αθήνα, 21 Δεκεμβρίου 2022
Νίκος Ρασιάς
Γραμματέας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Καλούνται τα Μέλη της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας στην ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση που θα διεξαχθεί την Κυριακή 29 Ιανουαρίου 2023, ώρα 11:00 π.μ., στο εντευκτήριο της ΕΦΕ, Ακαδημίας 57, 4ος όροφος με τα εξής θέματα ημερήσιας διάταξης:

1. Λογοδοσία Διοικητικού Συμβουλίου
2. Έγκριση ισολογισμού 2022 και προϋπολογισμού 2023
3. Ανακοινώσεις

Εάν δεν υπάρξει απαρτία, η Γενική Συνέλευση θα αναβληθεί για την Κυριακή 5 Φεβρουαρίου 2023, την ίδια ώρα, στο ίδιο μέρος, με τα ίδια θέματα, οπότε και θα διεξαχθεί ανεξάρτητα από τον αριθμό των Μελών που θα παρευρεθούν.

Αθήνα, 26 Οκτωβρίου 2022

Ο Πρόεδρος	Ο Γραμματέας
Α. ΜΑΝΩΛΟΥΔΗΣ	Ν. ΡΑΣΙΑΣ

Εθνική Φιλοτελική Έκθεση 50 Χρόνια Φ.Ε. Αγρινίου – 2022

(5-12 Νοεμβρίου 2022)

Με αφορμή τη συμπλήρωση 50 χρόνων από την ίδρυση (1972) της Φιλοτελικής Εταιρείας Αγρίνιου, διοργανώθηκε στο Αγρίνιο μια εξαιρετική εθνική συναγωνιστική φιλοτελική έκθεση.

Τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν παρουσία πλήθους κόσμου το Σάββατο 5 Νοέμβριου 2022, στον εκθεσιακό χώρο της Παλαιάς Δημοτικής Αγοράς, όπου η έκθεση φιλοξενήθηκε έως το επόμενο Σάββατο, 12 Νοεμβρίου. Στην προσφορά της Φ.Ε. Αγρινίου και στην πολιτιστική σημασία της έκθεσης αναφέρθηκαν στον χαιρετισμό τους κατά την εκδήλωση των εγκαινίων ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας, Νεκτάριος Φαρμάκης, ο Δήμαρχος Αγρινίου, Γιώργος Παπαναστασίου, και ο Διευθυντής Φιλοτελισμού των ΕΛΤΑ, Λάζαρος Λαζαρίδης, ενώ για την εκδήλωση ταξίδεψε στο Αγρίνιο και ο Πρόεδρος της ΕΦΕ, Αντώνης Μανωλούδης.

Παναγιώτης Καλαντζής (μέλος Οργανωτικής Επιτροπής), Γιώργος Παπαναστασίου (Δήμαρχος Αγρινίου), Νεκτάριος Φαρμάκης (Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας), Βαγγέλης Καρράς, Γιάννης Σκαρμούτσος και η μικρή Ειρήνη Καρρά.

Οι εθνικές φιλοτελικές εκθέσεις, τεσσεράμισι χρόνια μετά την ιδιαίτερα επιτυχημένη «Ρόδος 2018» και τη ζοφερή περίοδο του εγκλεισμού λόγω κορωνοϊού, επανήλθαν στο προσκήνιο, δικαιώνοντας τις προσδοκίες των φίλων φιλοτελιστών. Η έκθεση «50 Χρόνια Φ.Ε. Αγρινίου - 2022» αποτέλεσε, κατά γενική ομολογία όσων συμμετείχαν ή την επισκέφθηκαν, έναν νέο φιλοτελικό σταθμό για τη χώρα και αναμφισβήτητα σηματοδοτεί την επιτυχημένη ολική επαναφορά του ελληνικού εκθεσιακού φιλοτελισμού.

Γιώργος Παπανικολάου (εκθέτης, μέλος Δ.Σ. ΠΟΣΤ), Λάζαρος Λαζαρίδης (Διευθυντής Φιλοτελισμού ΕΛΤΑ), Γιάννης Σκαρμούτσος, Βαγγέλης Καρράς

Κινητήρια δύναμη αυτής της άρτια οργανωμένης φιλοτελικής έκθεσης, καθώς και μιας μεγάλης γιορτής που συμμετείχαν εκθέτες και επισκέπτες από όλη την Ελλάδα, την Κύπρο με εθνικό αντιπρόσωπο

τον νυν Πρόεδρο της Κυπριακής Φιλοτελικής Εταιρίας και πολυβραβευμένο εκθέτη, Κώστα Αθανασίου, αλλά ακόμη και από μακρινές χώρες του εξωτερικού (Καναδά και Σουηδία), ήταν ο ενθουσιασμός, ο σχολαστικός σχεδιασμός και η μεθοδική εργασία των μελών της Οργανωτικής Επιτροπής της έκθεσης.

Άποψη τμήματος της μίας αίθουσας

Ο άρτιος, κεντρικός στην πόλη εκθεσιακός χώρος φιλοξένησε σε δύο αντικριστές αίθουσες περισσότερα από 250 πλαίσια φιλοτελικών εκθεμάτων καθώς και τα εκθέματα Φιλοτελικής Φιλολογίας. Ο επαρκέστατος φωτισμός των αιθουσών, η διάταξη και αρίθμηση των πλαισίων, η σειρά των εκθεμάτων, η κατανομή των τάξεων στις αίθουσες, οι βιτρίνες, τα πλαίσια με τις δραστηριότητες της Φ.Ε. Αγρινίου ήταν ορθά και εύρυθμα οργανωμένα. Η έκθεση αποτέλεσε μια σημαντική εκδήλωση για την πόλη με αποφασιστική συνδρομή και υποστήριξη από την Αυτοδιοίκηση, τα ΕΛΤΑ και την τοπική επιχειρηματική κοινότητα. Το εκτενές ωράριο λειτουργίας της έκθεσης διευκόλυνε την επισκεψιμότητα στον χώρο από το τοπικό Κοινό κάθε ηλικίας.

Ο Ν. Καρανικόλας, Πρόεδρος της Φ.Ε. Δωδεκανήσου, απονέμει το Δώρο που αθλοθέτησε η Ένωση στον Κ. Αθανασίου, ο οποίος το παραλαμβάνει για λογαριασμό του εκθέτη Δ. Χαρατσή, υπό την παρουσία του Γ. Θωμαρέη.

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει η πολύπλευρη εξωστρέφεια της έκθεσης. Εκτός από τα δημοσιεύματα στον τοπικό Τύπο και τις αφίσες στα καταστήματα της πόλης, καθημερινά την έκθεση επισκέπτονταν τάξεις σχολείων, τις οποίες μέλη και φίλοι της Οργανωτικής Επιτροπής αναλάμβαναν να ξεναγήσουν. Το τηλεοπτικό κανάλι Αχελώος TV είχε αναλάβει χορηγός επικοινωνίας και η ιστοσελίδα agrinionews.gr πραγματοποίησε σειρά δημοσιεύσεων. Αναμφισβήτητα, η επιτυχία της προετοιμασίας της έκθεσης οφείλεται κυρίως στην αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας των διοργανωτών με τους εκθέτες, τους τοπικούς παρά-

Ο Α. Μανταδέλης απονέμει το Δώρο που αθλοθέτησε ο ίδιος στον εκθέτη Γ. Περίν.

γοντες, τα Μέσα Μεζικής Επικοινωνίας και τα ΕΛΤΑ.

Συγκεκριμένα, στον τομέα της επικοινωνίας της έκθεσης, εξαρχής οι στόχοι που έθεσε η Οργανωτική Επιτροπή υπήρξαν υψηλοί και επίτευξή τους έγινε μέσω του φιλικού και ουσιαστικού ιστότοπου, του ιδιαίτερα καλαίσθητου έντυπου κατάλογου, των προσκλήσεων των εγκαινίων, καθώς και του σχετικού, διαθέσιμου φιλοτελικού υλικού (του φύλλου των πέντε προσωπικών γραμματοσήμων, που είχε παραγγείλει η Φ.Ε. Αγρινίου στα ΕΛΤΑ, και του αναμνηστικού φακέλου, παραγωγής των διοργανωτών) σχετιζόμενου με την Έκθεση.

Ο Ν. Ανδρειώτης, Αντιπρόεδρος της Φ.Ε. Αθηνών, απονέμει το Δώρο που αθλοθέτησε η Εταιρεία στον εκθέτη Γ. Σκαρμούτσο

Ο Γ. Σκαρμούτσος, Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής, απονέμει το Μεγάλο Βραβείο Συναγωνισμού που αθλοθέτησαν τα ΕΛΤΑ στον Α. Γαληνό, υπό την παρουσία του Προέδρου της Κριτικής Επιτροπής, Γ. Θωμαρέη

Η αμφοτέρως επωφελής συνεργασία μεταξύ της Οργανωτικής Επιτροπής και των ΕΛΤΑ, με την παραγγελία των προσωπικών γραμματοσήμων εκ μέρους των διοργανωτών και τη μεταφορά των πλαισίων από την Αθήνα, την παραγωγή της αναμνηστικής σφραγίδας, και την απασχόληση του Παντελή Σκύλου στο Αγρίνιο για την εποπτεία των πλαισίων κατά την εκφόρτωση και φόρτωση εκ μέρους των ΕΛΤΑ, υπήρξε καίρια για την πραγματοποίηση και την επιτυχία της Έκθεσης.

50 ΧΡΟΝΙΑ Φ.Ε. ΑΓΡΙΝΙΟΥ - 2022
ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ

ΔΙΑΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΤΑΞΗ

Γαληνός Αλέξανδρος	Ένα άγνωστο Γαλλικό Levant 1916-1923	8	Β1		GPC
Νταής Ιωάννης	*Οι σφραγίδες των Ελληνικών ταχυδρομικών Γραφείων*		Β1		GPW
Νταής Ιωάννης	*The Greek Postal Rates 1828 - 1875*		Β1		GPC

ΛΟΙΠΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Γαληνός Αλέξανδρος	Αλληλογραφία 1821-1834	3	Γ2	95	
Γαληνός Αλέξανδρος	Η Στρατιά του Μωρέως 1828-1833	1	Γ2	95	
Παπαδόπουλος Αλέξιος	Aeropostale 1930 / Air France 1934 Οι πρωτοποριακές πτήσεις του Νοτίου Ατλαντικού	1	Γ4	95	SP
Γαληνός Αλέξανδρος	Η Αγροτική Ταχυδρομική Υπηρεσία στην Ελλάδα (1843-20ος αιώνας)	8	Γ2	94	GPW

Χαρατσής Δημήτριος	Οι εκδόσεις γραμματοσήμων της Βασίλισσας Βικτώριας 1880-1896	5	Γ1	92	GPC
Αρβανίτης Θωμάς	Προγραμματοσημικά	8	Γ2	92	
Γαληνός Αλέξανδρος	Βρετανικές λογοκρισίες στα Βαλκάνια 1915-1919	5	Γ2	92	
Νικολαΐδης Ανδρέας	Ταχυδρομική ιστορία του Πόντου μέχρι το 1923	8	Γ2	92	GPC
Παπαδόπουλος Αλέξιος	Βρετανικό επιστολικό ταχυδρομείο προς Κωνσταντινούπολη μέσω Μασσαλίας με γαλλικά ατμόπλοια 1837-1875	1	Γ2	92	
Γαληνός Αλέξανδρος	Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-1913	5	Γ2	90	
Μυλωνογιάννης Γεώργιος	Ελληνική προ-γραμματοσημική περίοδος	5	Γ2	90	
Ρασσιάς Παναγιώτης	Τα σφάλματα της πλάκας της μεγάλης κεφαλής Ερμή 1861-1886. Συλλογή "Ίρις"	5	Γ1	88	
Περίν Γεώργιος	Δωδεκάνησα - Ιταλικά Πολιτικά Ταχυδρομεία 1912-1945	5	Γ2	87	SP
Γκίκας Χρήστος	Το θείο ποτό	5	Γ7	87	
Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία	*Φιλοτέλεια*		Δ11	87	
Μανωλόπουλος Παναγιώτης	Παρουσίαση και ανάλυση διλέπτων αξιών γραμματοσήμων μεγάλων κεφαλών Ερμή	2	Γ1	86	
Μανωλούδης Αντώνιος	Η λιθογραφική έκδοση 1912-1938	5	Γ1	86	
Αποστολόπουλος Βασίλειος	Επί ποδός	5	Γ9	86	
Αθανασίου Κώστας	Τα γραμματόσημα του Βασιλέα Γεωργίου Ε΄ 1910-1936	5	Γ1	85	
Βαρουξής Νικόλαος	Στέφανος Στουρνάρας: Ζωγράφος, φωτογράφος και πρωτοπόρος εκδότης καρτ - ποστάλ (Mari - Nick Collection)	5	Γ10	85	
Δημησιάνος Κωνσταντίνος	Ταχυδρομική ιστορία Ελληνοϊταλικού Πολέμου	5	Γ2	85	SP
Καρανικόλας Νικόλαος	Τα Ιταλικά Ταχυδρομικά Γραφεία στα Δωδεκάνησα 1912-1943	5	Γ2	85	
Σκαρμούτσος Ιωάννης	Ταχυδρομική ιστορία Αιτωλοακαρνανίας 1840-1950	5	Γ2	85	SP
Γαληνός Αλέξανδρος	Ένσημα Ελληνικής Διοίκησης Μικράς Ασίας	1	Γ6	85	
Γαληνός Αλέξανδρος	Ένσημα ΘΕΜΙΣ	1	Γ6	85	
Περίν Γεώργιος	Η μπύρα…το υγρό ψωμί	5	Γ7	85	
Καγκελάρης Παναγιώτης	Ελληνικές εκδόσεις Θράκης 1920	5	Γ1	84	
Καγκελάρης Παναγιώτης	Το τσέχικο προσκοπικό ταχυδρομείο 1918	1	Γ1	83	
Καγκελάρης Παναγιώτης	Ποικιλίες ελληνικών γραμματοσήμων	5	Γ1	83	
Ρεφανίδης Ιωάννης	Ταχυδρομικά μονόφυλλα στην Ελλάδα 1900-1918	5	Γ3	83	
Γαληνός Αλέξανδρος	Ελληνικά βιβλιόσημα	1	Γ6	83	
Μανταδέλης Αριστείδης	Ταχυδρομείο και διακίνηση αλληλογραφίας σε συνθήκες λοιμού και επιδημιών	5	Γ9	83	
Σαλωνίδης Θεοφύλακτος	Οι Εκδόσεις των 30λέπτων. Συλλογή Άρθρων		Δ11	83	
Χουδαλάκης Κωνσταντίνος	Αυτόνομη Κρητική Πολιτεία: Σφάλματα και ποικιλίες επισήμανσης ΕΛΛΑΣ (1908)	1	Γ1	82	
Κεραμιδόγλου Φώτιος	Ταχυδρομική ιστορία Θράκης	5	Γ2	82	
Σαλωνίδης Θεοφύλακτος	Οι εκδόσεις των 30λέπτων. Μια ιστορική αναδρομή	2	Γ1	81	
Χριστοδουλίδης Κωνσταντίνος	Η Ελλάς από τον 19ο αιώνα μέχρι τον 20ο αιώνα	5	Γ7	81	
Γαληνός Αλέξανδρος	Πρόνοια Προσωπικού ΤΤΤ 50 δρχ.: Γνωστή, άγνωστη και πλαστή επισήμανση	1	Γ1	80	
Καγκελάρης Παναγιώτης	Η έκδοση "Μουχταριέτ" της Αυτόνομης Κυβέρνησης Δυτικής Θράκης 1913	1	Γ1	80	
Καρανικόλας Νικόλαος	Οι κλασικές σφραγίδες της Πελοποννήσου 1861-1902	5	Γ2	80	
Μεγαρίτης Σπυρίδων	Χαλκίς - Εύβοια	5	Γ2	80	
Σκαρμούτσος Ιωάννης	Αλληλογραφία δυνάμεων Άξονος στην Αιτωλοακαρνανία κατοχικής περιόδου 1941-1944	2	Γ2	80	
Σαμανίδης Κωνσταντίνος	Λεπιδόπτερα - Μια εντομολογική επισκόπηση	5	Γ8	80	

Μαβίδης Χαράλαμπος	Ο ελληνικός στόλος στους Βαλκανικούς Πολέμους	4	Γ9	80
Φιλοτελική Εταιρεία Αθηνών	*Το Γραμματόσημο*		Δ11	80
Δημάδης Χαράλαμπος	Καρτ-ποστάλ Αιτωλοακαρνανίας 1900-1960	5	Γ10	78
Γιαννακόπουλος Ανάργυρος	Το τηλεγράφημα	5	Γ2	78
Μανταδέλης Αριστείδης	Σημάνσεις και εξασφάλιση αλληλογραφίας μετά από δυστυχήματα και καταστροφές	2	Γ9	78
Κυπριακή Φιλοτελική Εταιρία	*Κυπριακός Φιλοτελισμός*		Δ11	77
Καγκελάρης Παναγιώτης	Κ.Π. Ελλάδος	1	Γ1	75
Κωνσταντινίδης Δημοσθένης	Ταχυδρομική ιστορία νήσου Εύβοιας	5	Γ2	75
Ρουμπέας Χαράλαμπος	Στικτές τηλεγραφικές σφραγίδες	5	Γ2	75
Σκαρμούτσος Ιωάννης	Αγροτικές διαδρομές Αιτωλοακαρνανίας - τρομπετάκια 1955-1995	5	Γ2	75
Μανταδέλης Αριστείδης	Σεισμοί	3	Γ9	75
Φιλοτελική Εταιρεία Λέσβου	*Φιλοτελική Λέσβος*		Δ11	75
Μπαρμπαρή Βάσια	Η Ελληνική Επανάσταση του 1821	1	Ν1	75
Ρασσιάς Τρύφωνας	Ιπτάμενος Ερμής	1	Ν1	75
Καρανικόλας Νικόλαος	Γ΄ Ράιχ 1933-1945	5	Γ7	74
Σαμανίδης Κωνσταντίνος	Durer: Ο μεγάλος χαράκτης και ζωγράφος	5	Γ8	74
Παπανικολάου Γεώργιος	Μικρά Ασία, μνήμη ιστορική	5	Γ10	73
Πετρίδης Αντώνιος	Λογοκρισίες και έλεγχος συναλλάγματος	3	Γ2	73
Παπαναστασίου Ευθύμης	Φάκελοι πρώτης ημέρας κυκλοφορίας με νομίσματα και μετάλλια	4	Ν1	73
Περδίκης Δημήτριος	http://stamps-philatelic.blogspot.com		Δ11	72
Σπυρόπουλος Νικόλαος	Το αυτοκίνητο στη ζωή μας. Ένα ταξίδι από το παρελθόν μέχρι το σήμερα	5	Γ8	71
Δημητριάδης Ιωάννης	Port Said - Ο τόπος, οι άνθρωποι, τα πλοία	2	Γ2	70
Κονταξής Κωνσταντίνος	Τα ίδια Παντελάκη μου τα ίδια Παντελή μου	5	Γ8	70
Ελληνική Φιλοτελική Ομοσπονδία	Διαδικτυακός Τόπος της ΕΦΟ		Δ11	70
Φιλοτελική Εταιρεία Πατρών	*Φάρος του Φιλοτελιστή*		Δ11	70
Μπαρμπαρή Αλεξάνδρα	Λουλούδια και άνθη της ελληνικής γης	1	Ν1	70
Άκερμαν Μιχαήλ	Τυφλότητα απέναντι στα φυτά	1	Γ7	68
Παπανικολάου Νικόλαος	Ολυμπιακοί Αγώνες Αθήνα 2004 - Φιλοτελικές εκδόσεις σε όλο τον κόσμο	2	Γ7	58

ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Αγοραστός Χρήστος	Ταχυδρομική ιστορία της Ανατολικής Ρωμυλίας 1878-1885	5	Α4
Αγοραστός Χρήστος	Ερυθρός Σταυρός	5	Α4
Θεοδωρόπουλος Βασίλειος	Ταχυδρομική ιστορία και σφραγίδες Αγρινίου	3	Α4
Αγοραστός Χρήστος	Χαρτόσημα της Ανατολικής Ρωμυλίας 1878-1885	1	Α4
Στυλιανόπουλος Θεόδωρος	Οδοντωτός - Σιδηρόδρομοι	3	Α4
Τσιχριτζής Παναγιώτης	Επιστολικά δελτάρια εμπορικών οίκων Αιτωλοακαρνανίας	1	Α4
Τσιχριτζής Παναγιώτης	Εκδόσεις αντιστασιακών οργανώσεων - Αεροπορική αλληλογραφία Αιτωλοακαρνανίας	1	Α4
Τσουράπης Αθανάσιος	Πινακες με κολάζ γραμματοσήμων		Α4

Υπόμνημα: GPC: Μεγάλο Βραβείο Υποψήφιος, GPW: Μεγάλο Βραβείο Νικητής, Α4: Εκτός Συναγωνισμού, Β1: Διακεκριμένη Τάξη, Γ1: Παραδοσιακός Φιλοτελισμός, Γ2: Ταχυδρομική Ιστορία, Γ3: Ταχυδρομικά Μονόφυλλα, Γ4: Αεροφιλοτελισμός, Γ6: Χαρτόσημα, Γ7: Θεματικός Φιλοτελισμός, Γ8: Μαξιμαφιλία, Γ9: Ανοικτή Τάξη, Γ10: Εικονογραφημένα καρτ-ποστάλ, Δ11: Φιλοτελική Φιλολογία, Ν1: Φιλοτελισμός Νεότητας

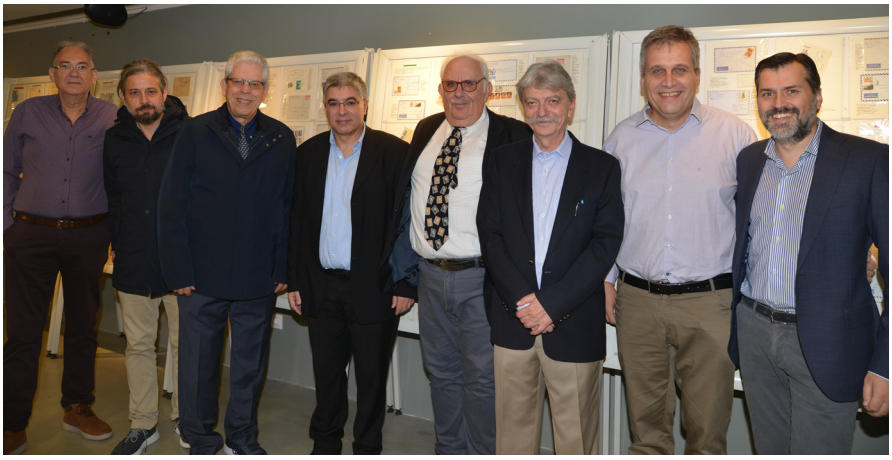

Η Κριτική Επιτροπή και ο Παρατηρητής, με τον Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής και τον Υπεύθυνο Εκθεμάτων: Θ. Πάσχος, Ν. Καρνιαουτάκης, Ν. Μαλλούχος, Γ. Σκαρμούτσος, Γ. Θωμαρέης, Κ. Χαζάπης, Α. Σαββόπουλος, Β. Καρράς.

Την Κριτική Επιτροπή αποτελούσε ομάδα διεθνών και εθνικών κριτών με Πρόεδρο τον Γιώργο Θωμαρέη, Γραμματέα τον Αλέξη Σαββόπουλο και μέλη τους Θανάση Πάσχο και τον Πρόεδρο της ΕΦΟ Νίκο Μαλλούχο. Ως δόκιμοι κριτές, πέρασαν επιτυχώς την προβλεπόμενη δοκιμασία, ο μεν Νίκος Καρνιαουτάκης στην Τάξη της Φιλοτελικής Φιλολογίας, ο δε Θανάσης Πασχος σε πρόσθετη διαπίστευση στην Τάξη των Μονοφύλλων.

Η έκθεση πραγματοποιήθηκε χάρη στις ατέλειωτες ώρες προετοιμασίας της Οργανωτικής Επιτροπής της Φιλοτελικής Εταιρείας Αγρινίου, αποτελούμενης από τους Γιάννη Σκαρμούτσο Πρόεδρο, Βαγγέλη Καρρά υπεύθυνο Εκθεμάτων, Νικόλαο Αγγελόπουλο Γενικό Γραμματέα, Γεώργιο Καμμένο Υπεύθυνο Οικονομικών και Παναγιώτη Καλαντζή Υπεύθυνο ιστότοπου και επικοινωνίας. Η πολύωρη και επίπονη δουλειά των μελών της Οργανωτικής Επιτροπής, κυρίως τις τελευταίες ημέρες, και η εξαιρετική διάθεσή τους να φιλοξενήσουν τους επισκέπτες τους απέδωσαν καρπούς. Οι επισκέπτες και οι εκθέτες αισθάνθηκαν ότι όλοι συμμετέχουν σε μια πολύ μεγάλη παρέα και μια ομαδική φιλοτελική γιορτή.

Την Παρασκευή 11/11, αργά το απόγευμα, πραγματοποιήθηκε μια σεμνή τελετή σε παρακείμενο της έκθεσης χώρο με καθίσματα, στην οποία ανακοινώθηκαν Χρυσά και Μεγάλα Χρυσά Μετάλλια και απονεμήθηκαν τα Δώρα και τα Μεγάλα Βραβεία. Το Μεγάλο βραβείο Διακεκριμένης Τάξης απονεμήθηκε στον Ιωάννη Νταή για το δίτομο έργο του «Οι σφραγίδες των ελληνικών ταχυδρομικών γραφείων (από την προγραμματοσημική εποχή έως την 01.01.2001)». Το 1.235 σελίδων έργο είναι γραμμένο στα ελληνικά και με εισαγωγή και στα αγγλικά. Το Μεγάλο Βραβείο Συναγωνισμού απονεμήθηκε στον Αλέξανδρο Γαληνό για το έκθεμά του με τίτλο «Η Αγροτική Ταχυδρομική Υπηρεσία στην Ελλάδα, (1843 - 20ος αιώνας)». Στη συνέχεια της βραδιάς, οι εξήντα και πλέον συνδαιτυμόνες συμμετείχαν στο εορταστικό δείπνο για την ολοκλήρωση της έκθεσης, με δαπάνη των διοργανωτών.

Η έκδηλη ευχαρίστηση όλων των συμμετεχόντων στην Εθνική Συναγωνιστική Φιλοτελική Έκθεση «50 Χρόνια Φ.Ε. Αγρινίου - 2022» υπήρξε προϊόν της Οργανωτικής Επιτροπής της έκθεσης, του Προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής Γιάννη Σκαρμούτσου και του Υπεύθυνου Εκθεμάτων Βαγγέλη Καρρά, καθώς και όλων των μελών της Οργανωτικής Επιτροπής και των μελών και φίλων της Φ.Ε. Αγρινίου που έφεραν σε πέρας μια εξαιρετικά επιτυχημένη έκθεση, με ανάδειξη πολλών νέων εκθεμάτων υψηλών φιλοτελικών προδιαγραφών και που ασφαλώς αξίζουν τα συγχαρητήρια όλων μας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΙΚΑΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ ΤΟΜΟΥ 2022

ΑΠΟΨΗ

Η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται 2
Η εκατοστή επέτειος 66
Τον Νοέμβριο στο Αγρίνιο! 130
Οι δραστηριότητες της Ομοσπονδίας 194
Φθινοπωρινός κύκλος σεμιναρίων της ΕΦΟ 258
Η νέα ηλεκτρονική συνδρομή της *Φιλοτέλειας* 322

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ - ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Νέα βιβλία: Stephano A. Calliga, *Jewels in the Crown of the Large Hermes Head,* από τον Χ. Γκίκα 34
Νέα βιβλία: Stephano A. Calliga, *1861 Plates - Reassembly of 20 lepta Large Hermes Head Stamps of Greece,* από τον Χ. Γκίκα 35
Νέα βιβλία: John Daes, *The Greek Postal Rates 1828-1875,* από τον Χ. Γκίκα 161
Νέα βιβλία: Νίκος Μαλλούχος, *Βοηθητικές σημάνσεις ταχυδρομικών αντικειμένων,* από τον Κ. Χ. 222
Νέα βιβλία: [Global Philatelic Network, Edition d'Or], *Greece - Large Hermes Heads 1861-1886, The Stavros Andreadis 'Kassandra' collection,* από τον Κ.Χ. 36
Νέα βιβλία: [Global Philatelic Network, Edition Spéciale], *Greece - The 1896 Olympic Issue - The Anestis Karagiannidis Collection,* από τον Κ.Χ. 38
Νέα βιβλία: Douglas N. Muir, *Just large enough / A Guide to the Postal Museum's Philatelic Collections,,* από τον Α.Β. 162
Νέα βιβλία: Φιλοτελικός Ερμής Ε.Π.Ε., *Ερμής - Hermes 2022, Γραμματόσημα Ελλάδος 1861-2021 και Ταχυδρομική Ιστορία,* από τον Γ. Γκούφα 162
Νέα βιβλία: Κατάλογοι *Michel*, από τον Κ.Χ. 110, 164, 223, 306
Ο νέος ιστότοπος της ΕΦΟ 33
Συνέντευξη με τους Διευθυντές Σύνταξης του εκδοτικού οίκου Michel 168
Βιβλιογραφία 112, 351

ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ - ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΣΥΜΠΟΣΙΑ - ΕΠΕΤΕΙΟΙ

Προσεχείς εκλογές FIP 33
Εκλογές και νέο Δ.Σ. στη FIP 224
Συμμετοχές μελών στη London 2022 32
London 2022 - Παγκόσμια Φιλοτελική Έκθεση [Ρεπορτάζ], από τον Κ.Χ. 107
Hunfilex 2022 111
Helvetia 2022 - Παγκόσμια Φιλοτελική Έκθεση [Ρεπορτάζ], από τον Κ.Χ. 165
Αντιπρόσωπος στο Κέιπ Τάουν [Θ. Αρβανίτης] 190
Cape Town 2022 [Ρεπορτάζ], από τον Θ. Αρβανίτη 382
Indonesia 2022 224
Liberec 2022 [Ρεπορτάζ], από τον Χ. Γκίκα 262
MonacoPhil 2022 [Ρεπορτάζ], από τον L. Fanchini 372
Balkanfila XIX 225
Γενικός Κανονισμός Εθνικών Φιλοτελικών Εκθέσεων 99
NOTOS 2021 - Κατάλογος Δωρητών αρ. 7 20
Εθνική Φιλοτελική Έκθεση στο Αγρίνιο [Ανακοίνωση, Ρεπορτάζ από τον Χ. Γκίκα] 190, 358
ΕΦΕ και ΕΛΤΑ συνδράμουν στην προσεχή έκθεση του Αγρινίου 297
Μνήμη Μικρασίας 2022 [Φ.Ε. Λέσβου] 267
Εκδηλώσεις της Φ.Ε. Βόλου 296
Συμμετοχή της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης σε έκθεση για τη Σμύρνη 296
Η Δέλτος των Διαπρεπών Φιλοτελιστών (RDP 2022) 31
Βραβεία FEPA 2021 349
Τα Βραβεία της Ευρωπαϊκής Φιλοτελικής Ακαδημίας (AEP) 225
Το νέο Μετάλλιο Rowland Hill 350
Βραβείο Χ. Μπίνου 2021 [Κ. Τσιτσελίκης] 31
Το Μετάλλιο της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας [2021, Γ. Σωτηρόπουλος] & {Επιστολή} 4
Το Μετάλλιο της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας [2022, Π. Λεούσης] & {Επιστολή} 324
Βραβείο Στ. Μακρυμίχαλου 2021 [J. Meijer] 31
Βραβείο Στ. Μακρυμίχαλου 2022 [Προκήρυξη] 352

Συνέδριο FEPA 2022, από τον Χ. Γκίκα 298
ΕΦΟ Ανακοίνωση [Σεμινάρια] 246
Η τηλεδιάσκεψη της Δευτέρας 33, 111, 190, 224

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

NOTOS 2021 - Κατάλογος Δωρητών αρ. 7 20
Πεπραγμένα της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας κατά το έτος 2021 21
Ε.Φ.Ε. - Αποτελέσματα χρήσης 2021 24
Περιουσιακή κατάσταση της Ε.Φ.Ε. της 31.12.2021 23
Ε.Φ.Ε. - Λέσχη Ερμής 2018-2021 26
Ε.Φ.Ε. - Νέα μέλη [2021, 2022] 30, 357
Νέο μέλος στη Συντακτική Επιτροπή [Ν. Καρνιαουτάκης] 32
Ε.Φ.Ε. - Πρόσκληση Τακτικής Γενικής Συνέλευσης [2023] 297
Το Μετάλλιο της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας [2021, Γ. Σωτηρόπουλος] & {Επιστολή} 4
Το Μετάλλιο της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας [2022, Π. Λεούσης] & {Επιστολή} 324
Βραβείο Στ. Μακρυμίχαλου 2021 [J. Meijer] 31
Βραβείο Στ. Μακρυμίχαλου 2022 [Προκήρυξη] 352
Ευγενική προσφορά - δωρεά [Βιβλιοθήκη ΕΦΕ] 31
Οι συλλογές του Κώστα Πολίτη [Βιβλιοθήκη ΕΦΕ] 31
Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία & *Φιλοτέλεια* - 100η Επέτειος 113
Η ΕΦΕ στο Μητρώο του ΥΠ.ΠΟ.Α. 190
ΕΦΕ και ΕΛΤΑ συνδράμουν στην προσεχή έκθεση του Αγρινίου 297
Οι συνεργασίες της ΕΦΕ 111
Επισκέψεις 112, 351
Παρουσιάσεις στο εντευκτήριο της ΕΦΕ 190
Η τηλεδιάσκεψη της Δευτέρας 33, 111, 190, 224
Παρουσιάσεις στο εντευκτήριο της ΕΦΕ 190
Η Υπηρεσία Τευχιδίων της ΕΦΕ 296
Καλοκαιρινή προσφορά της ΕΦΕ 224
Θερμές ευχές 349

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

Βραβείο Χ. Μπίνου 2021 [Κ. Τσιτσελίκης] 31
Γενικός Κανονισμός Εθνικών Φιλοτελικών Εκθέσεων 99
ΕΦΟ Ανακοίνωση [Σεμινάρια] 246
Ο νέος ιστότοπος της ΕΦΟ 33
Ο Α. Βιρβίλης ανακηρύχθηκε Επίτιμος Πρόεδρος ΕΦΟ 111
Εθνική Φιλοτελική Έκθεση στο Αγρίνιο 190
ΕΦΕ και ΕΛΤΑ συνδράμουν στην προσεχή έκθεση του Αγρινίου 297
Μνήμη Μικρασίας 2022 [Φ.Ε. Λέσβου] 267
Εκδηλώσεις της Φ.Ε. Βόλου 296
Συμμετοχή της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης σε έκθεση για τη Σμύρνη 296
Διάλεξη Γ. Θωμαρέη στην ΕΦΕΘ 350
85 χρόνια Φ.Ε. Αθηνών 349
«Επετειακό» Γραμματόσημο 349
Κίνηση Φιλοτελικών Εταιρειών [Φ.Ε. Αγρινίου, Ε.Ε.Σ.Κ.Μ., Φ.Ε. Αθηνών, Φ.Ε. Λέσβου] 112
Κίνηση Φιλοτελικών Εταιρειών [Π.Σ. Θεματικού Φιλοτελισμού και Νεότητας] 191
Κίνηση Φιλοτελικών Εταιρειών [Ε.Φ.Ε.Θεσσαλονίκης, Φ.Ε. Πατρών] 224

ΦΟΡΕΙΣ ΜΗ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΟΙ

Βράβευση του Πρέσβη Ν. Γαριλίδη από την Ακαδημία Αθηνών 349
Η ακαδημαϊκή κοινότητα και εμείς 32
Προσωρινό στρατιωτικό ταχυδρομικό γραφείο 350

ΞΕΝΕΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η Δέλτος των Διαπρεπών Φιλοτελιστών (RDP 2022) 31
Το δείπνο των RDP στον Πειραιά, από τον Α.Β. 61
Προσεχείς εκλογές FIP 33

Εκλογές και νέο Δ.Σ. στη FIP 224
Οι πρώτοι διαπιστευμένοι κριτές FIP στην Τάξη των Καρτ-ποστάλ 225
Έλληνας εκπρόσωπος στην Επιτροπή Καρτ-ποστάλ της FIP [Ν. Βαρουξής] 296
Συνέδριο FEPA 2022, από τον Χ. Γκίκα 298
Βραβεία FEPA 2021 349
Τα Βραβεία της Ευρωπαϊκής Φιλοτελικής Ακαδημίας (AEP) 225
Νέα μέλη της AEP [Γ. Θωμαρέης, Κ. Χαζάπης] 225
Νέο Δ.Σ. στην Κυπριακή Φιλοτελική Εταιρία (ΚΦΕ) 350
Πρακτική συστημένων στο Περού 33
Το Royal Mail χρησιμοποιεί drones [Αγγλία] 191
Η βασιλική συλλογή της Αγγλίας 296
Η προστασία της κληρονομιάς της ταχυδρομικής ιστορίας 191
100 χρόνια Γαλλικής Ομοσπονδίας 297
Ψηφοφορία για τα καλύτερα γαλλικά γραμματόσημα του 2021 225

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ - ΕΛΤΑ

Αλλαγή ηγεσίας στα ΕΛΤΑ 350
ΕΦΕ και ΕΛΤΑ συνδράμουν στην προσεχή έκθεση του Αγρινίου 297

ΣΥΛΛΟΓΕΣ - ΕΜΠΟΡΙΟ - ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΕΙΣ - ΚΛΟΠΕΣ

Jean de Sperati, ο μετρ των απομιμήσεων, από τον Χ. Γκίκα 375
Ευάγγελος Μελιγκουνάκης - Μια υπόθεση παραχάραξης στα 1910, από τον Α. Μανωλούδη 91
ΠΡΟΣΟΧΗ! Πλαστά!, από τον Γ. Νταή 10

ΕΛΛΑΔΑ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ, ΜΟΝΟΦΥΛΛΩΝ

Μεγάλες Κεφαλές του Ερμή: Δοκίμιο 20λέπτου σε χρώμα καφέ, από τον Σ. Ανδρεάδη 260
Το καφέ 20λεπτο δοκίμιο ΜΚΕ, {επιστολές από τους Δ. Ίσκο και Σ. Ανδρεάδη} 369
Επανεξέταση μιας σπανιότητας των ΜΚΕ: 10λεπτο 1871-76 σε μπλε χαρτί, από τον Δ. Ίσκο 251
Νέα ευρήματα σε σφάλματα πλάκας 30λέπτων ΜΚΕ, από τον Θ. Σαλωνίδη 268
Πλέον πρώιμες χρήσεις του 10λεπτου 1880-86, από τον Δ. Ίσκο 68
19ος αιώνας: Το ψαλίδισμα των δελτίων ταχυδρομικών δεμάτων εσωτερικού, από τον Ν. Ρασιά 71
Τελευταίες ημέρες χρήσης των Μικρών Κεφαλών του Ερμή, από τον Ν. Ρασιά 247
Ευάγγελος Μελιγκουνάκης - Μια υπόθεση παραχάραξης στα 1910, από τον Α. Μανωλούδη 91
Ένα «πονηρό» διάτρητο 3 Δ. Τοπίων το 1931, από τον Μ. Κουτσουνάκη 264
Γραμματόσημα Κοινωνικής Πρόνοιας: Δύο «Πρώτες Ημέρες» 1937 και 1941, από τον Α. Παπαδόπουλο 76
Τα αντάρτικα γραμματόσημα του Έβρου (1945), από τον Κ. Χαζάπη 307
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Χριστούγεννα 2021» 47
Νέες εκδόσεις: Φυλλάριο «NOTOS 2021 Ευρωπαϊκή Φιλοτελική Έκθεση» 48
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Η Επανάσταση του 1821 - Εθνική Πινακοθήκη» 49
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Μνημεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO» 50
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Παιδί και Γραμματόσημο - Παιδί και Οδική Ασφάλεια» 70
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Μάρμαρα του Παρθενώνα» 144
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Europa 2022» 145
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Γεωπάρκα της Ελλάδας» 146
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Euromed Postal 2022» 196
Νέες εκδόσεις: Φυλλάριο «100 χρόνια ΑΗΕΡΑ» 197
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Πρώτοι Αστικοί Προσφυγικοί Συνοικισμοί» 293
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Παγκόσμια Ημέρα Ταχυδρομείου - Καρτ-ποστάλ» 294
Νέες εκδόσεις: Αναμνηστική σειρά «Χριστούγεννα 2022» 325

ΕΛΛΑΔΑ - ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Αδελφά» εμπορικά δείγματα άνευ αξίας με κεφαλές Ερμή, από τον Δ. Παπίτση 147
Διευκρινιστικές χειρόγραφες αναγραφές, από τον Α. Γαληνό 326
Ατέρμονα προπαγανδιστικά μηνύματα της 4ης Αυγούστου 1936, από τον Ν. Καρνιαουτάκη 73
Αλληλογραφία εκτοπισμένου στη Φολέγανδρο το 1938, από τον Κ.Χ. 94
Η σύγχρονη Ταχυδρομική Υπηρεσία του Ελληνικού Στρατού, από τον Π. Παντελίδη 240
Αναμνηστικές σφραγίδες 2021 40

ΧΑΡΤΟΣΗΜΑ

Τα Μεγαρόσημα, από τον Ε. Φυσίκα 184
Τα Αντιγραφόσημα, από τον Ε. Φυσίκα 290

ΜΑΞΙΜΑΦΙΛΙΑ

Εν αρχή ην …η κάρτα, από τον Ν. Μαλλούχο 56

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Γαλλικό Ταχυδρομείο Θεσσαλονίκης: η εισαγωγή γραμματοσήμων και η παλαιότερη γνωστή χρήση της ακυρωτικής σφραγίδας ‘4012’, από τον Α. Παπαδόπουλο 51
Γαλλικό Ταχυδρομείο Θεσσαλονίκης: Η ανακάλυψη μιας σφραγίδας «φαντάσματος», από τον Α. Παπαδόπουλο 282
Ο κόλπος της Σούδας: Ιστορία και ταχυδρομείο, από τον Μ. Κουτσουνάκη 79, 132
Ταχυδρομικό Γραφείο Τουρλωτής Λασιθίου, από τον Ε. Γεωργουδάκη 198
Κρητική Πολιτεία, Οκτώβριος 1908: Πολιτικές εξελίξεις και ταχυδρομική ιστορία από τον Κ. Χουδαλάκη 5
Επιδιώκοντας τον προσδιορισμό της θέσης μιας ποικιλίας, από τον Κ. Χουδαλάκη 299
Αυστριακό Ταχυδρομείο Μυτιλήνης: Επιστρεφόμενη επιστολή του 1911, Από τον Α. Γαληνό 15
Μικρασιατική Εκστρατεία 1919-1922: Σφραγίδες λογοκρισίας, από τον Μ. Μ. Σφαντζικόπουλο 226
Μικρασιατική Εκστρατεία 1919-1922: Αλληλογραφία τελευταίων ημερών, από τον Μ. Μ. Σφαντζικόπουλο 353
Το Ελληνικό Στρατιωτικό Ταχυδρομείο κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή, από τον Μ. Γεωργουδάκη 337

ΚΥΠΡΟΣ

Φιλοτελικές ειδήσεις από την Κύπρο 63, 171

ΞΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Γαλλικό Ταχυδρομείο Θεσσαλονίκης: η εισαγωγή γραμματοσήμων και η παλαιότερη γνωστή χρήση της ακυρωτικής σφραγίδας ‘4012’, από τον Α. Παπαδόπουλο 51
Αυστριακό Ταχυδρομείο Μυτιλήνης: Επιστρεφόμενη επιστολή του 1911, Από τον Α. Γαληνό 15
Τα Ρωσικά Στρατιωτικά Ταχυδρομεία στην περιοχή του Πόντου (1916-17), από τον Α. Νικολαΐδη 172, 204
Πάρτε της το κεφάλι! [Μ. Βρετανία], από τον Κ.Χ. 153
Τα πρώτα γραμματόσημα της Τσεχοσλοβακίας, από τον Χ. Γκίκα 295
Η γνωστή-άγνωστη φιλοτελική Αιθιοπία, από τον Χ. Γκίκα 237
Ένα φιλοτελικό στιγμιότυπο της Πολιτιστικής Επανάστασης [Κίνα], από τον Χ. Γκίκα 61
Η ταχυδρομική σκυταλοδρομία στη βασιλική οδό των Άνδεων [Περού], από τον Χ. Γκίκα 182

ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Η έναρξη της τηλεγραφικής υπηρεσίας στην Ελλάδα το 1859, από τον Δ. Βαρελά 284
Το 10 λ. κερματικό γραμμάτιο του 1920-22 και η μάρκα των 5 λ. της Σίγγερ του 1916, από τον Μ. Μανωλούδη 271
Ο Χαρίλαος Τρικούπης και το δάνειο του 1882, από τον Α. Μανωλούδη 219
Ταχυδρομικές Ταυτότητες UPU, από τον Α. Γαληνό 115

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ - ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΑ ΠΕΝΘΗ

Γεώργιος Δολιανίτης 374
Γεράσιμος Νοταράς, από τον Κ.Χ. 250
Χρήστος Μπέλιας 297
Αχιλλέας Σιμώνης, από τον Γ. Γκούφα 351
Ανδρέας Μητάκης, από τον Ν. Καρνιαουτάκη 55
Πέτρος Λινάρδος 112
Θανάσης Παπαϊωάννου 352
Frank Walton 112
Paolo Vaccari 297
Leonard Pascanu 33
Αμαλία Κουτσίδου 33

ARTICLES IN ENGLISH

French Post Office in Thessaloniki: the introduction of stamps and the earliest recorded use of the "4012" obliterator, by A. Papadopoulos 51
Large Hermes Heads: 20 lepta essay in brown colour, by S. Andreadis 260
The 20 lepta LHH essay in brown {Letters by D. Iskos and S. Andreadis} 369
BEWARE! Forgeries!, by J. Daes 10
Revisiting a rare LHH stamp: 1871-76 10 lepta on blue paper, by D. Iskos 251
New findings in LHH 30 lepta plate flaws, by T. Salonidis 268
Earliest use of the 10 lepta of 1880-86, by D. Iskos 68
Thessaloniki French Post Office: The discovery of a "phantom" postmark, by A. Papadopoulos 282
A "family" of Hermes Heads commercial samples without value, by D. Papitsis 147
19th century: Scissors cuts on domestic parcel post forms, by N. Rasias 71
Handwritten inscriptions for clarification, by A. Galinos 326
Latest use of the stamps of the Small Hermes Heads, by N. Rasias 247
Souda bay: Its history and the post offices, by M. Koutsounakis 79, 132
Cretan State, October 1908: Political landscape and the postal history, by K. Choudalakis 5
Trying to determine the position of a variety, by K. Choudalakis 299
The Russian Field Post Offices in Pontus (1916-17), by A. Nikolaidis 172, 204
Asia Minor Campaign 1919-1922: Censorship postmarks, by M. M. Sfantsikopoulos 226
Asia Minor Campaign 1919-1922: Last days' mail, by M. M. Sfantsikopoulos 353
The 1920-22 10 lepta fractional currency and the 1916 5 lepta Singer token, by A. Manoloudis 271
The Greek Military Post during the Asia Minor Catastrophe, by E. Georgoudakis 337
A "deceitful" 3 D. Landscapes perfin in 1931, by M. Koutsounakis 264
Social Welfare Stamps: A couple of "First Days" in 1937 and 1941, by A. Papadopoulos 76
The partisan stamps of Evros (1945), by C. Chazapis 307
Mail of a displaced citizen on Folegandros in 1938, by C.C. 94
Off with her head! [Great Britain], by C.C. 153
UPU Postal Identity Cards, by A. Galinos 115
New issues: Commemorative issue "'Christmas 2021" 47
New issues: Miniature sheet "NOTOS 2021 European Philatelic Exhibition" 48
New issues: Commemorative issue "The Greek Revolution of 1821 - National Gallery" 49
New issues: Commemorative issue "UNESCO World Heritage Sites" 50
New issues: Commemorative issue "Child and Stamp - Child and Road Safety" 70
New issues: Commemorative issue "The Parthenon Sculptures" 144
New issues: Commemorative issue "Europa 2022" 145
New issues: Commemorative issue "Geoparks of Greece" 146
New issues: Commemorative issue "Euromed Postal 2022" 196
New issues: Miniature sheet "100 years AHEPA" 197
New issues: Commemorative issue "First Urban Refugee Settlements" 293
New issues: Commemorative issue "World Post Day - Postcard" 294
New issues: Commemorative issue "Christmas 2022" 325
NOTOS 2021 - Donors list no. 7 20
Hellenic Philatelic Society & *Philotelia* - 100th Anniversary 113
The RDP dinner in Piraeus, by A.V. 59

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΤΟΜΟΥ
CURRENT VOLUME AUTHORS

Louis Fanchini, Σταύρος Ανδρεάδης (Stavros Andreadis), Θωμάς Αρβανίτης, Δημήτρης Βαρελάς (Dimitris Varelas), Αντώνης Βιρβίλης (Anthony Virvilis) RDP, Αλέξανδρος Γαληνός (Alexandre Galinos), Εμμανουήλ Γεωργουδάκης (Emmanouel Geogoudakis) *[Φιλοτελικό και Ταχυδρομικό Μουσείο / Philatelic and Postal Museum]*, Χρήστος Γκίκας (Christos Gikas), Γιώργος Γκούφας (George Goufas), Δημοσθένης Ίσκος (Demos Iskos), Νίκος Καρνιαουτάκης (Nikos Karniaoutakis), Μανώλης Κουτσουνάκης (Manolis Koutsounakis), Αντώνης Μανωλούδης (Anthony Manoloudis), Νίκος Μαλλούχος (Nikos Mallouchos), Ανδρέας Νικολαΐδης (Andreas Nikolaidis), Γιάννης Νταής (John Daes), Αλέξης Παπαδόπουλος (Alexios Papadopoulos), Παναγιώτης Παντελίδης (Panayiotis Panteliids) *[Γενικό Επιτελείο Στρατού / Hellenic Army General Staff]*, Δημήτρης Παπίτσης (Dimitris Papitsis), Νίκος Ρασιάς (Nikos Rasias), Θεόφιλος Σαλωνίδης (Theofilos Salonidis), Μιχάλης Μ. Σφαντζικόπουλος (Michael M. Sfantsikopoulos), Ευάγγελος Φυσίκας (Evangelos Fysikas), Κώστας Χαζάπης (Costas Chazapis), Κωνσταντίνος Χουδαλάκης (Konstantinos Choudalakis)

επιστολές στη Φιλοτέλεια

Το καφέ 20λεπτο δοκίμιο ΜΚΕ

Αγαπητή *Φιλοτέλεια,*

10.12.2022

Διάβασα με ενδιαφέρον το άρθρο του διακεκριμένου συλλέκτη και μελετητή Σταύρου Ανδρεάδη σχετικά με το καφέ 20λεπτο δοκίμιο ΜΚΕ (αρ. 736/2022, σ. 276). Από καιρό έχω στη συλλογή μου ένα γραμματόσημο με την ίδια όψη, αλλά σε ένα ασυνήθιστο μπλε γαλακτώδες χρώμα. Το χαρτί είναι στιλπνό, υπόλευκο, με ελαφρό δικτύωμα. Παρά την εξαιρετικά λεπτή εκτύπωση, συγκρινόμενο με Παρισινά 20λεπτα και τελικά δοκίμια (final essays), τόσο η εικόνα όσο και το χαρτί παρουσιάζουν διαφορές. Το 20λεπτο αυτό με προβλημάτισε εξ αρχής. Δεν ανήκε σε κάποια από τις γνωστές κατηγορίες πλαστών. Το τοποθέτησα μαζί με άλλα «υπό εξέταση» αντικείμενα. Μετά από χρόνια, η απάντηση βρέθηκε απροσδόκητα στο εξώφυλλο του τεύχους 736 της Φιλοτέλειας.

Σύγκριση του καφέ 20λέπτου της συλλογής

The 20 lepta LHH essay in brown

Dear *Philotelia,*

10.12.2022

I read with interest the article by the distinguished collector and researcher Mr. Stavros Andreadis regarding the 20 lepta LHH essay in brown color (No. 736/2022, p. 276) . I have owned for some time a stamp of identical appearance but in an unusual milky blue shade. The paper is smooth, off white and with light mesh. Despite its extremely fine impression, when compared to the issued Paris 20 lepta stamps and final essays this stamp exhibits differences in both the design and type of paper. This stamp perplexed me from the very beginning. It did not represent a type of forgery I was familiar with. I placed it together with other “under investigation” items. After several years, the answer became obvious, and rather unexpectedly, while examining

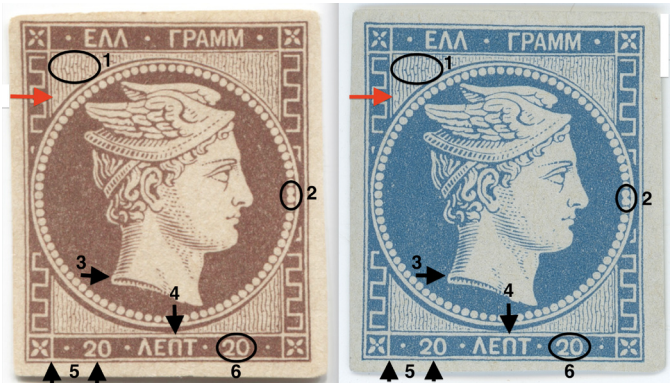

Εικ. 1: Λεπτομέρειες του σχεδίου που δεν αντιστοιχούν σε γνωστή θέση του φύλλου 20λεπτων: (1) γραμμούλες αντί τελείες μεταξύ των κυματοειδών γραμμών πάνω αριστερά, (2) επικαλυπτόμενοι μαργαρίτες, (3) απούσα τελική γραμμή σκίασης τραχήλου, (4) καμπυλωτό οριζόντιο σκέλος του «Π», (5) άνιση απόσταση μεταξύ γραμμής περιθωρίου και κάτω επιγραφής, (6) μεγάλο ασύμμετρο «0».

Fig. 1: Design details that do not correspond to a known sheet position of 20 lepta stamps: (1) tiny lines instead of dots between the upper left wavy lines, (2) partially overlapping pearls, (3) missing final neck line, (4) curved horizontal part of “Π”, (5) uneven distance from frame line to lower tablet, (6) large asymmetric “0”.

Ανδρεάδη και του μπλε 20λεπτου της συλλογής μου αναδεικνύει απόλυτη ομοιότητα του σχεδίου (***εικ. 1***). Η πιθανότητα δύο αυθεντικών 20λέπτων να έχουν ακριβώς την ίδια όψη είναι απειροελάχιστη, εκτός και αν αποτελούν δοκίμια χρώματος προερχόμενα από μια άγνωστη μέχρι στιγμής μήτρα. Και τα δύο γραμματόσημα φέρουν το γνωστό σπάσιμο της πρώτης κυματοειδούς γραμμής, χαρακτηριστικό γνήσιων ΜΚΕ (κόκκινο βέλος, ***εικ. 1***). Όμως, πολλές άλλες λεπτομέρειες του σχεδίου δεν αντιστοιχούν σε γνωστή θέση του φύλλου 20λεπτων και δημιουργούν ισχυρή υποψία περί κατασκευάσματος (κύκλοι και μαύρα βέλη, ***εικ. 1***).

Το συμπέρασμά μου είναι πως το καφέ 20λεπτο μάλλον αποτελεί εξαιρετικά επικίνδυνο προϊόν παραποίησης στο οποία έχει αναπαραχθεί το μυστικό σημείο Barre, δηλαδή το σπάσιμο της πρώτης κυματοειδούς γραμμής. Τέτοιου είδους παραποίηση δεν έχει ανακοινωθεί μέχρι τώρα.

Με εκτίμηση,
Δημοσθένης Ίσκος

Αγαπητή *Φιλοτέλεια,*

22.12.2022

Διάβασα την επιστολή του σημαντικού συλλέκτη και μελετητή κ. Δημοσθένη Ίσκου σχετικά με το καφέ εικοσάλεπτο. Είναι πάρα πολύ ενδιαφέρον. Το εύρημα που παραθέτει δημιουργεί αναμφίβολα νέα δεδομένα και προβληματίζει. Έχουμε μπροστά μας δύο πανομοιότυπα δοκίμια 20λεπτου: ένα στο κοινό μπλε και ένα στο άγνωστο μέχρι σήμερα καφέ χρώμα.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες δύο πιθανότητες υπάρχουν:

α. Αν πρόκειται για γνήσια γραμματόσημα, τότε αυτά θα πρέπει να προέρχονται από την ίδια θέση του φύλλου. Αυτό, όπως γράφει και ο κ. Ίσκος, είναι πάρα πολύ απίθανο, αλλά θεωρητικά είναι δυνατό. Οι πιθανότητες αυξάνονται βέβαια ανάλογα με τον αριθμό των φύλλων που τυπώθηκαν από το κάθε χρώμα. Σε μια τέτοια περίπτωση το καφέ εικοσάλεπτο δεν είναι παρά ένας άλλος από τους πολλούς πειραματισμούς του Barre με τις αποχρώσεις των διαφόρων αξιών, σε ποικίλες ποιότητες χαρτιού, πριν καταλήξει στις τελικές.

the cover of *Philotelia* no. 736.

Comparison of Mr. Andreadis' brown 20 lepta and the blue 20 lepta in my collection reveals identical design (***fig. 1***). The likelihood of two genuine 20 lepta sharing exactly the same design is infinitesimally slim, unless they represent color trials originating from a thus far unknown die. Both stamps exhibit the well-known break in the first wavy line, a feature of genuine LHH stamps (red arrow, ***fig. 1***). However, many other design details do not correspond to a known position in the sheet of 20 lepta stamps and strongly suggest fabrication (ovals and black arrows, ***fig. 1***).

My conclusion is that the brown 20 lepta stamp most likely represents an extremely persuasive forgery in which Barre's secret mark, the break in the first wavy line, was successfully reproduced. This type of counterfeit has not been previously reported.

Sincerely,
Demosthenes Iskos

Dear *Phlilotelia,*

22.12.2022

I read the letter sent by the serious collector and scholar Mr. Demosthenes Iskos on the brown 20-lepta essay. It is very interesting. His findings undoubtedly brings forward new evidence and raises questions. We have before us two identical 20-lepta essays: one in the regular blue and one in the hitherto unknown brown colour.

Under these circumstances two possibilities exist:

a. If these are genuine stamps, then they must originate from the same position on the sheet. As Mr. Iskos writes, this is highly improbable, nevertheless theoretically possible. The possibility obviously increases as the number of printed sheets increases in each one of the colours. In such a case, the brown 20-lepta is but another of Barre's many experiments with the colour variations of the different values, in a variety of paper qualities, before ending up to the final ones.

β. Αν πρόκειται για πλαστά γραμματόσημα, τότε θα πρέπει να φανταστούμε έναν ιδιοφυή στην κυριολεξία χαράκτη, που κατάφερε να αντιγράψει αριστουργηματικά και σε όλες του τις εξαιρετικά σύνθετες λεπτομέρειες το design του Barre, δημιουργώντας τελικά μια ολόιδια μήτρα. Οι μικρές διαφοροποιήσεις που αναφέρει ο κ. Ίσκος δεν νομίζω ότι διαφοροποιούν την κατάσταση, καθώς τέτοιες υπάρχουν και στα γνήσια γραμματόσημα σε πολλές επί μέρους θέσεις του φύλλου. Έχει λοιπόν ο ιδιοφυής παραχαράκτης μας στα χέρια του μια τέλεια μήτρα του πιο εμπορικού γραμματοσήμου των Μεγάλων Κεφαλών του Ερμή, του εικοσάλεπτου, με την οποία θα μπορούσε να κατακλύσει την αγορά με πλαστά γραμματόσημα, που καμιά Ταχυδρομική Υπηρεσία με τα μέσα της εποχής εκείνης δεν θα μπορούσε να διακρίνει, αποκομίζοντας τεράστια κέρδη. Αν φυσικά αυτός ήταν ο σκοπός του. Ο συγκεκριμένος όμως, όχι μόνο δεν κάνει κάτι τέτοιο (καθώς δεν έχει βρεθεί ούτε ένα σφραγισμένο αντίτυπο του συγκεκριμένου γραμματόσημου), αλλά αντίθετα κάνει κάτι πραγματικά τρελό: τυπώνει από την δική του μήτρα ένα εικοσάλεπτο σε καφέ χρώμα, σαν να ήθελε ο ίδιος να προδώσει την πλαστότητά της! Γιατί να το κάνει αυτό; Λογική εξήγηση, εγώ τουλάχιστον, δεν μπορώ να βρω.

Βρισκόμαστε μπροστά σε μια πολύ μπερδεμένη και σύνθετη περίπτωση, που δεν έχει εμφανισθεί ποτέ ξανά. Χρειάζεται υπομονή, συνέργειες και ψυχραιμία για να προσπαθήσουμε να βρούμε την αλήθεια.

Με εκτίμηση,
Σταύρος Ανδρεάδης

b. If these are fake stamps, then we have to imagine a literally genius engraver who manages to masterfully copy Barre's design in all its extremely complex details, eventually creating an identical die. I do not think that the minor variations mentioned by Mr. Iskos make any real difference to the situation, as such variations are also found on genuine stamps in many other individual positions on the sheet. Therefore, our ingenious forger has in his hands a perfectly manufactured die of the most commercial stamp of the Large Hermes Heads, the one of the 20-lepta, with which he could flood the market with counterfeit stamps, which no Postal Service (considering the available means of the time) could have been able to distinguish, making thus enormous profits. In case, of course, that was his purpose. This particular person, however, not only does not seem to be doing this (as not a single used copy of this particular stamp has been found), but instead he does something really absurd: he prints from his own die a 20-lepta stamp in brown, as if he himself wanted to reveal his own forgery! Why would he do that? Personally, I cannot come to an explanation that makes sense.

We are faced with a very perplexing and complex case, that has never been recorded up to now. A case that requires patience, combined efforts and a calm approach in order to try to discover the truth.

Sincerely,
Stavros Andreadis

€ 100+pp

Ψηφιοποιημένη Φιλοτέλεια

Όλα τα τεύχη 1924-2022
συν πέντε τόμοι Ευρετηρίων
σε ένα USB stick

Digitized Philotelia

Complete years 1924-2022
plus five Index volumes
in one USB stick

MonacoPhil 2022

(23-27 Νοεμβρίου)

Μετά από διακοπή τριών ετών λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού, η MonacoPhil 2022 πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο στο Μονακό. Η ανά διετία εκδήλωση, της οποίας η διοργάνωση οφείλεται στο Club de Monte-Carlo και στο Office Monégasque des Timbres-Poste (Ταχυδρομικό Γραφείο έκδοσης γραμματοσήμων του Μονακό), προέβαλε ως φετινά θέματα τον Μέγα Ναπολέοντα και τη χώρα της Ινδίας. Συμμετέχοντες και επισκέπτες από όλον τον κόσμο είχαν την ευκαιρία να θαυμάσουν εκλεκτές συλλογές, ανεπτυγμένες με αυτά τα δύο θέματα.

Επιπροσθέτως, όπως άλλωστε και στις προηγούμενες εκθέσεις MonacoPhil, το τμήμα των «100 εμβληματικών γραμματοσήμων και τεκμηρίων» είχε και πάλι την τιμητική του στο Μουσείο Γραμματοσήμων και Νομισμάτων, με αντικείμενα από 100 κορυφαίες συλλογές, ανάμεσα στις οποίες, του Πρίγκιπα Αλβέρτου Β΄ του Μονακό, της εκλιπούσας Βασίλισσας Ελισάβετ Β΄ της Αγγλίας, δέκα διαφορετικών μουσείων και, τέλος, διαφόρων μελών του Club de Monte-Carlo. Η Ελλάδα αντιπροσωπεύτηκε φέτος από ένα μπλοκ των οκτώ της Cérès 1858 σε γαλαζωπό χαρτί με αριθμούς ελέγχου, το οποίο εκτέθηκε από τον γράφοντα (***εικ. 1***).

Κατά τη διάρκεια της έκθεσης διεξήχθησαν και άλλες παράλληλες εκδηλώσεις.

Club de Monte-Carlo: Τα μέλη του Club πραγματοποίησαν την ανά διετία συνάντησή τους, κατά την οποία ανακοινώθηκε η εκλογή νέου Προέδρου. Εκλέχθηκε ο Olivier Stocker, ο οποίος θα αντικαταστήσει τον Patrick Maselis (που κατείχε τη θέση από το 2009 μέχρι και το 2022) από 1η Ιανουαρίου 2023. Όλα τα μέλη του Club καταχειροκρότησαν τον απερχόμενο Πρόεδρο για την εξαιρετική προσφορά του στα δεκατέσσερα χρόνια της προεδρίας του στο Club de Monte-Carlo.

Académie de philatélie (Φιλοτελική Ακαδημία, Γαλλία): Έξι συνοπτικές παρουσιάσεις των μελών κατά τη διάρκεια της συνάντησης της Ακαδημίας, η οποία ήταν με ελεύθερη είσοδο για κάθε ενδιαφερόμενο.

Académie Européenne de Philatélie (Ευρωπαϊκή Φιλοτελική Ακαδημία, AEP): Τα μέλη της Ακαδημίας πραγματοποίησαν την τακτική γενική συνέλευση του 2022, κατά την

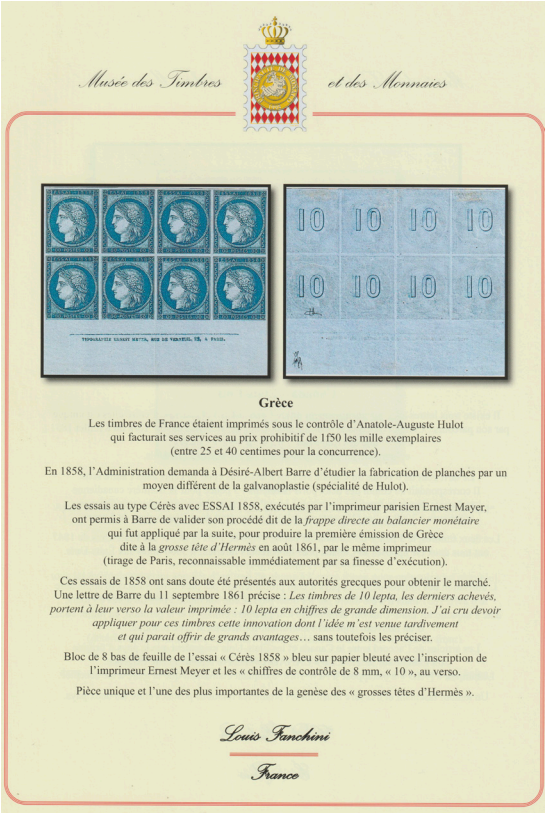
Musée des Timbres et des Monnaies

Grèce

Les timbres de France étaient imprimés sous le contrôle d'Anatole-Auguste Hulot qui facturait ses services au prix prohibitif de 1f50 les mille exemplaires (entre 25 et 40 centimes pour la concurrence).

En 1858, l'Administration demanda à Désiré-Albert Barre d'étudier la fabrication de planches par un moyen différent de la galvanoplastie (spécialité de Hulot).

Les essais au type Cérès avec ESSAI 1858, exécutés par l'imprimeur parisien Ernest Mayer, ont permis à Barre de valider son procédé dit de la *frappe directe au balancier monétaire* qui fut appliqué par la suite, pour produire la première émission de Grèce dite à la *grosse tête d'Hermès* en août 1861, par le même imprimeur (tirage de Paris, reconnaissable immédiatement par sa finesse d'exécution).

Ces essais de 1858 ont sans doute été présentés aux autorités grecques pour obtenir le marché. Une lettre de Barre du 11 septembre 1861 précise : *Les timbres de 10 lepta, les derniers achevés, portent à leur verso la valeur imprimée : 10 lepta en chiffres de grande dimension. J'ai cru devoir appliquer pour ces timbres cette innovation dont l'idée m'est venue tardivement et qui paraît offrir de grands avantages…* sans toutefois les préciser.

Bloc de 8 bas de feuille de l'essai « Cérès 1858 » bleu sur papier bleuté avec l'inscription de l'imprimeur Ernest Meyer et les « chiffres de contrôle de 8 mm, « 10 », au verso.

Pièce unique et l'une des plus importantes de la genèse des « grosses têtes d'Hermès ».

Louis Fanchini

France

1

2

Patrick Maselis (αριστερά), Μυρσίνη Βαρδοπούλου, Jean Voruz

οποία ο Patrick Maselis, για μία ακόμη φορά, τιμήθηκε παραλαμβάνοντας από τον Πρόεδρο της Ακαδημίας, Jean Voruz (***εικ. 2***), ένα πρωτότυπο και μοναδικό σχέδιο γραμματοσήμου, σχεδιασμένο από τη ζωγράφο-χαράκτρια, επίτιμο μέλος της Ακαδημίας, Δρ. Μυρσίνη Βαρδοπούλου (***εικ. 3***).

3

Άλλες συναντήσεις, παρουσιάσεις ή συνέδρια με ελεύθερη είσοδο ήταν των:

- Ευρωπαϊκής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας, FEPA: συζήτηση στρογγυλής τράπεζας, με συντονιστή τον Charles Epting και ομιλητές τους Bill Hedley (FEPA), Wolfgang Maassen (AIJP), Dieter Michelson (Global Philatelic Network), Adriano Bergamini (AEP) και Rüdiger Weng,
- Διεθνούς Ένωσης Φιλοτελικών Δημοσιογράφων, AIJP: ετήσια γενική συνέλευση,
- Οίκου δημοπρασιών Christoph Gärtner: τελετή απονομής C.G. International Philatelic Promotion Awards,
- Οίκου δημοπρασιών Boule: ζωντανή δημοπρασία,
- Οίκου Delcampe: κοκτέιλ,
- Οίκων δημοπρασιών Heinrich Köhler & Corinphila: παρουσίαση των βιβλίων στη σειρά Edition d'Or: τόμος 61, *Holy Land - Turkish Post in Palestine 1851-1918* - The Itamar Karpovsky Collection, τόμος 63, *Great Britain - Line Engraved Issues 1840-1870* - The Åke Rietz Collection, τόμος 64, *American Trans Atlantic Mail Carriers 1800-1870* - The Graham Booth Collection, τόμος 65, *British India - Queen Victoria Postal Stationery* - The Sandeep Jaiswal Collection, καθώς και την αγγλική και γερμανική μετάφραση του βιβλίου του Hervé Barbelin, *A l'Aube de la Philatélie - Oscar Berger-Levrault, Ouvrages & Correspondances (1860-1869),*
- James van der Linden: παρουσίαση του βιβλίου *via Ostend,*
- Οίκου δημοπρασιών David Feldman: παρουσίαση του Philatelic Museum και τελετή απονομής του νέου Μεταλλίου Rowland Hill, βλ. λήμμα στη «Φιλοτελική Κίνηση» του παρόντος.

LOUIS FANCHINI

Ο «ελληνικός τόμος» Opus XIII διατίθεται σε μορφή pdf στα 15 ευρώ

Γεώργιος Δολιανίτης

(10.11.1938 - 10.11.2022)

Μετάλλιο ΕΦΕ 2007

Ο Γεώργιος Δολιανίτης υπήρξε ιδρυτής του ομώνυμου Κέντρου Σπουδών και Ερευνών, εκδότης και συλλέκτης. Το «Κέντρο Σπουδών και Ερευνών Γ. Δολιανίτη», πιο γνωστό ως «Σχολές Δολιανίτη», ιδρύθηκε το 1962 και λειτούργησε ουσιαστικά ως Κέντρο Ελεύθερων Σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε τομείς που μέχρι τότε δεν είχαν ακόμη εισαχθεί στα προγράμματα των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Ελλάδας. Διδάχθηκαν ανάμεσα στα άλλα μαθήματα η Ψυχολογία, η Λογοτεχνία, η Επικοινωνιολογία, οι Ανατολικές Γλώσσες, οι Αφρικανικές και Αραβικές Σπουδές και ο Ελληνικός Πολιτισμός για τους ξένους. Στις Σχολές Δολιανίτη δίδαξαν προσωπικότητες της επιστήμης, των γραμμάτων και των τεχνών, πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και ειδικοί επιστήμονες. Ιδιαίτερη απήχηση είχαν οι κύκλοι επιμορφωτικών διαλέξεων για ενήλικους, στους οποίους δίδαξαν ακαδημαϊκοί δάσκαλοι που σφράγισαν την εποχή τους. Μεταξύ των εκδόσεων του Κέντρου περιλαμβάνονται και δύο περιοδικά: τα *Λογοτεχνικά Χρονικά* (1970) και *Ψυχολογία* (1972). Στο πλαίσιο λειτουργίας του Κέντρου άρχισε να συγκροτείται σταδιακά από το έτος 1960 η Βιβλιοθήκη, αποκτώντας τον πυρήνα των συλλογών της την πενταετία 1965-1970.

Η Βιβλιοθήκη του Γ. Δολιανίτη αποτελεί μία από τις πιο γνωστές και σπάνιες ελληνικές συλλογές, τόσο λόγω μεγέθους όσο και λόγω σπουδαιότητας και σπανιότητας του περιεχομένου της. Αριθμεί χιλιάδες τόμους σπάνιων βιβλίων, φυλλαδίων, χαρακτικών και εντύπων που αναφέρονται στην ελληνική μυθολογία, ιστορία, γλώσσα, λογοτεχνία, τον εξωελλαδικό ελληνισμό και τον Τύπο. Εκτιμάται σε περισσότερα από 41.000 τεκμήρια, 23.700 από τα οποία καταλογογραφημένα. Η Βιβλιοθήκη ευρίσκεται πλέον στο Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι πολλές πρώτες εκδόσεις που περιέχει, καθώς και το πολύ σημαντικό και εκτενές αρχείο ελληνικού, μικρασιατικού και ξένου Τύπου. Βιβλία και έντυπα της Βιβλιοθήκης έχουν χρησιμοποιηθεί επανειλημμένως, από κρατικούς, δημοτικούς και άλλους φορείς, σε εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ειδικά, ενότητες του Ολυμπιακού αρχείου της Βιβλιοθήκης, έχουν εκτεθεί τιμητικά στο Κάλγκαρι, τη Σεούλ, τη Βαρκελώνη, την Ατλάντα και το Σίδνεϊ, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, στο Μόντρεαλ και το Πεκίνο, στο πλαίσιο Διεθνών Συνεδρίων των Εθνικών Αρχείων που διοργανώνει η UNESCO, στα εγκαίνια του Ολυμπιακού Μουσείου της Δ.Ο.Ε. στη Λωζάνη και σε πάμπολλες πόλεις του εξωτερικού στο πλαίσιο ειδικών εκδηλώσεων. Διεθνή απήχηση τα τελευταία χρόνια είχαν δύο εξειδικευμένες εκθέσεις της Βιβλιοθήκης. Η πρώτη στη «Bibliotheca Alexandrina», στην Αλεξάνδρεια, το 2008, όπου εξετέθησαν 300 σπάνια βιβλία της περιόδου 1476-1900 για την ελληνική γλώσσα. Η δεύτερη, ομιλία και έκθεση σπάνιων βιβλίων και τεκμηρίων, στη Λίμα και το Σαντιάγο, το 2010, στην επέτειο των 2.500 χρόνων από τη Μάχη του Μαραθώνα, με θέμα «Ο Μαραθώνας, διαχρονικό πρότυπο ηρωισμού – αέναος πηγή έμπνευσης». Η έκθεση παρουσιάστηκε και στην Αθήνα το 2011 και στη συνέχεια, σε ψηφιακή μορφή, σε 39 χώρες μέχρι σήμερα.

Ο εκλιπών υπήρξε συλλέκτης και εκθέτης των δύο πρώτων ελληνικών Ολυμπιακών εκδόσεων (χρυσό μετάλλιο Philaserdica ’79) ως και πρώτων ελληνικών πτήσεων (Μέγα Βραβείο Τιμητικής Τάξης Balkanfila ’87).

ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ

ΣτΦ: *Η φωτογραφία του εκλιπόντος από https://www.efsyn.gr*

Jean de Sperati
Ο μετρ των απομιμήσεων

Ο Jean de Sperati (1884-1957, ***εικ. 1***) αδιαφιλονίκητα θεωρείται ο κορυφαίος «παραποιητής» γραμματοσήμων, αν και ο ίδιος αυτοχαρακτηριζόταν ως καλλιτέχνης φιλοτελικών έργων,

Κατά την παιδική του ηλικία, ο Sperati άρχισε να συλλέγει γραμματόσημα, ενώ έδειχνε ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για τις τεχνικές εκτύπωσης όσο και για την τέχνη της φωτογραφίας, η οποία τότε έκανε τα πρώτα της βήματα. Εφαλτήριο για τη μετέπειτα εξέλιξη του Sperati υπήρξε η εταιρεία παραγωγής χαρτιού και καρτ-ποστάλ, που ανήκε σε συγγενείς του. Σε αυτό το περιβάλλον, ο Sperati απέκτησε τεράστιο εύρος γνώσεων περί των φωτογραφικών μεθόδων, των εκτυπωτικών τεχνικών, καθώς και της χρήσης χημικών, τις οποίες και χρησιμοποίησε στη συνέχεια για να «οικοδομήσει» την καλλιτεχνική του σταδιοδρομία των γραμματοσημικών αντιγραφών (***εικ. 2***).

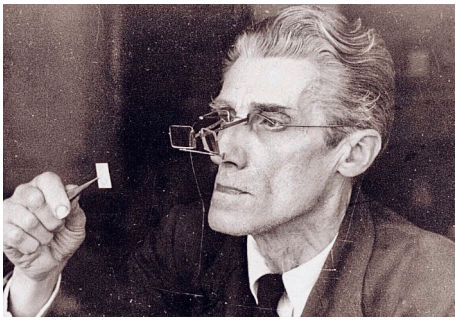

Εικ. 1: Jean de Sperati

In due course my brother added an annex to his photographic studio for graphic art. There he worked on heliography and contact photography making postcards and book illustrations. In all these processes in which chemistry played its part I was enthusiastic in helping my brother.

I followed him to Turin where he had successfully establishe two workshops of graphic arts; "LA FOTOCELERE" and "L'ARGENTOGRAFICA", where I undertook research work on my own account in order to perfect certain processes. Thus I acquired knowledge of engraving, lithography, photography, heliography and certain aspects of chemistry.

Owing to a fortunate circumstance I was able to acquire a knowledge of "paper". That I owe to one of my cousins, the "Commendato FLORIDI", who possessed ar GUARCINO (Italy) - of which locality he was the Mayor - a paper mill.

Εικ. 2: Στο απόσπασμα της αυτοβιογραφίας του, ο Sperati γράφει ότι βοηθούσε τον αδελφό του σε τεχνικές ηλιογραφίας και φωτογραφιών κόντακτ για παραγωγή καρτποστάλ, ενώ στη συνέχεια απέκτησε εμπειρία σε τεχνικές γραφιστικής, καθώς και γνώσεις «χαρτιού» στην χαρτοποιία του εξαδέλφου του.

Τα πρώιμα «φιλοτελικά έργα» του Sperati ήταν γραμματόσημα υψηλής εμπορικής αξίας του Σαν Μαρίνο, τα οποία φιλοτελικοί πραγματογνώμονες πιστοποίησαν τη «γνησιότητά» τους. Ο Jean de Sperati στη συνέχεια «δημιούργησε» περισσότερα από 500 «καλλιτεχνικά φιλοτελικά έργα» - απομιμήσεις των κορυφαίων και ακριβότερης εμπορικής αξίας γραμματοσήμων, τα οποία είχαν εκδώσει περισσότερες από 100 χώρες.

Σε πολλά από τα «δημιουργήματα» του Sperati και στην πίσω πλευρά εμφανίζεται σφραγίδα με αριθμό σειράς, ο οποίος αντιστοιχεί στο αντίστοιχο αριθμημένο άλμπουμτόμο *The Work of Jean De Sperati II,* έκδοση της Royal Philatelic Society London, 2001 (***εικ. 3***).

Συγκεκριμένα, τα ελληνικά και ευρύτερου ελληνικού ενδιαφέροντος «φιλοτελικά έργα» του Sperati είναι το παρισινό μονόλεπτο M.K.E., το

Εικ. 3: Αρ. σειράς σε μονόλεπτο *[σημειώσεις Bill Ure]*

Εικ. 4: Μονόλεπτα Μ.Κ.Ε. σε γνήσιο παρισινό χαρτί με φωτογραφικά αποτυπώματα στικτών σφραγίδων τύπου Ι με πλαστούς αριθμούς. Ομοίως, Ολυμπιακά 5 και 10 Δ. με πλαστές σφραγίδες. Επίσης, σημείωμα με το δείγμα και τη «συνταγή» του μίγματος του χρώματος για το 10δραχμο *[Δημοπρασία Heinrich Köhler αρ. 375, 21 Νοεμβρίου 2020, λαχνός αρ. 2202].*

5δραχμο και το 10δραχμο των Α΄ Ολυμπιακών του 1896 (***εικ. 4***), καθώς και οθωμανικά γραμματόσημα των ετών 1886-1909 και της Ανατολικής Ρωμυλίας του 1884.

Από τα Ολυμπιακά «καλλιτεχνικά δημιουργήματα» του Sperati το μεν 5δραχμο δεν έφερε τη σφραγίδα του, όπως συνέβαινε με τα περισσότερα «δημιουργήματά του», ενώ το σφραγισμένο 10δραχμο είναι εξαιρετικά δυσεύρετο, με εμπορική τιμή που υπερβαίνει αυτή του γνήσιου, διότι ανάμεσα στα λίγα αντίτυπα που «δημιούργησε» ο Sperati, άλλοι πλαστογράφοι αφαιρούσαν τη σφραγίδα και το διέθεταν στην αγορά ως γνήσιο…

Στα εικονιζόμενα παρισινά μονόλεπτα, ο Sperati χρησιμοποίησε το γνήσιο χαρτί, αφαίρεσε την εικόνα του αρχικού, γνήσιου γραμματοσήμου, αντικαθιστώντας την με το δικό του «καλλιτεχνικό δημιούργημα», και τα σφράγισε με δικά του φωτογραφικά αποτυπώματα στικτών σφραγίδων, όπως θα διαπιστώσουμε στη συνέχεια.

Το έτος 1942 είναι καθοριστικό για τον Sperati διότι «αποδεικνύεται» εμφατικά η καλλιτεχνική του ιδιοφυΐα. Το γεγονός αυτό αποτελεί και την αφετηρία των πολυετών περιπετειών του με τη Δικαιοσύνη.

Μια ταχυδρομική αποστολή των καλλιτεχνικών φιλοτελικών έργων του Sperati προς Πορτογάλο έμπορο γραμματοσήμων στη Λισσαβώνα παρακρατείται από τα Γαλλικά Τελωνεία ως παράνομη «εξαγωγή συναλλάγματος», χωρίς τη σχετική άδεια και την καταβολή των αντιστοιχούντων δασμών (***εικ. 5***). Ο Sperati μάταια δήλωνε την αθωότητά του, ισχυριζόμενος ότι δεν ήταν γνήσια γραμματόσημα αλλά δικά του αντίγραφα, γεγονός που απέρριψαν οι κορυφαίοι φιλοτελικοί πραγματογνώμονες χαρακτηρίζοντας τα ως γνήσια…

Ο Sperati που παρέδωσε στην Αστυνομία πολλαπλά αντίγραφα των παρακρατηθέντων «γνήσιων» γραμματοσήμων, έπεισε τη Δικαιοσύνη ότι δεν υπήρξε απόπειρα παράνομης «εξαγωγής συναλλάγματος», αλλά τελικά δεν απέφυγε την καταδίκη του για απάτη…

Εικ. 5: Κατάλογος δημοπρασίας David Feldman, *The "Art of Sperati" Collection,* 7 Δεκεμβρίου 2022, τμήμα λαχνού 5000. Ένα από τα επίμαχα τεκμήρια, με βάση τα οποία ο Σπεράτι καταδικάστηκε από το Δικαστήριο.

Κατά τη διάρκεια της δίκης για απάτη, ο Sperati ισχυρίστηκε ότι δεν είχε δόλο να εξαπατήσει τους πελάτες του, αλλά ως καλλιτέχνης να «αναπαράγει» ακριβή «αντίγραφα» ακριβών και σπάνιων γραμματοσήμων που πωλούσε στο 1% της εμπορικής αξίας των γνησίων. Οι ισχυρισμοί του Sperati δεν έγιναν αποδεκτοί από το Δικαστήριο και το 1948 καταδικάστηκε σε ένα έτος φυλάκιση και εξοντωτικό πρόστιμο 310.000 γαλλικών φράγκων.

Το 1954 η Βρετανική Φιλοτελική Εταιρεία (British Philatelic Association) αγόρασε το στοκ των δημιουργημάτων του Sperati και εξέδωσε ένα βιβλίο με απεικονίσεις 358 «φιλοτελικών του έργων» ενώ επιπλέον 102 «αναπαραγωγές» του Sperati κυκλοφόρησαν σε τόμο έκδοσης της Βασιλικής Φιλοτελικής Εταιρείας του Λονδίνου (Royal Philatelic Society London).

Η πιστότητα και ακρίβεια των «φιλοτελικών έργων τέχνης», όπως αποκαλούσε τα δημιουργήματά του ο Sperati δεν διέφερε των γνήσιων γραμματοσήμων, γεγονός που είχε αποδειχθεί σε πάμπολλες περιπτώσεις. Ο Sperati με φιλοπαίγμονα διάθεση, όπως ανέφερε στην αυτοβιογραφία του, είχε συγκεντρώσει στην προσωπική του «Χρυσή Βίβλο» 239 γνώμες φιλοτελικών πραγματογνωμόνων που πιστοποιούσαν τη «γνησιότητα» των φιλοτελικών του δημιουργημάτων…

Μετά τον θάνατο του Sperati, η κόρη του παρέδωσε στον φιλοτελιστή και μελετητή του έργου του πατέρα της, Carl Walske, τα περισσότερα αντικείμενα σχετιζόμενα με την καλλιτεχνική δραστηριότητα του Sperati, όπως πρωτότυπες ημιτελείς καλλιτεχνικές δημιουργίες, δοκίμια, αποτυπώματα σφραγίδων και φιλμ εκτύπωσης γραμματοσήμων.

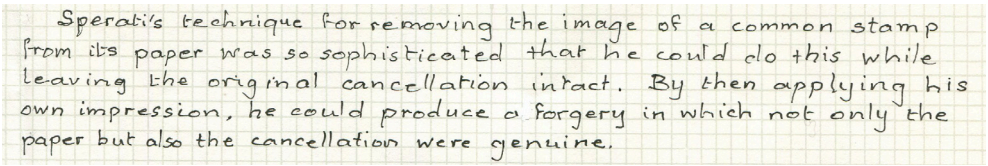
Sperati's technique for removing the image of a common stamp from its paper was so sophisticated that he could do this while leaving the original cancellation intact. By then applying his own impression, he could produce a forgery in which not only the paper but also the cancellation were genuine.

Εικ. 6: Από τις σημειώσεις του Bill Ure

Πολύτιμες πληροφορίες τόσο για την τεχνική δεξιότητα του καλλιτέχνη όσο και για τα «σημεία αναγνώρισης» τα οποία τεκμηρίωναν την ταυτότητα του δημιουργού τους προέρχονται από τις χειρόγραφες σημειώσεις των δύο φύλλων (***εικ. 6, 8***) από τη συλλογή Bill Ure (***εικ. 7***). Ο Βρετανός συλλέκτης έγραφε τα εξής:

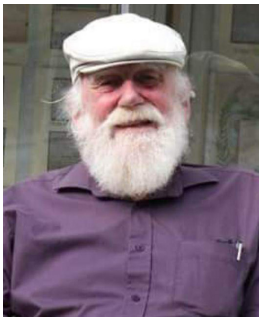
Εικ. 7: Bill Ure (1926-2012)

- Η τεχνική του Sperati ήταν τόσο εξελιγμένη, που μπορούσε να αφαιρέσει την εικόνα του γραμματοσήμου, χωρίς να πειράξει τη σφραγίδα. Τοποθετώντας στη συνέχεια τη δική του εικονογράφηση, δημιουργούσε το πλαστό γραμματόσημο σε γνήσιο χαρτί με γνήσια σφραγίδα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το μονόλεπτο της ***εικ. 3***.
- Επειδή τα «δημιουργήματα» του Sperati γίνονταν με φωτογραφική μέθοδο, όλα είχαν ορισμένες μικροατέλειες (στίγματα, μικροσπάσιμο της γραμμής του φρυδιού) που φυσικά επαναλαμβάνονταν σε όλα τα «αντίτυπα».
- Τα δοκίμια χρώματος παραγωγής Sperati είναι αξιοσημείωτα διότι είναι δείγματα παρουσίασης της υψηλής τεχνικής του αφού δεν υπήρχαν, δεν είχαν παραχθεί τέτοιου είδους γνήσια δοκίμια. Το μαύρο δοκίμιο του Sperati είναι υπογραμμένο από τον δημιουργό του ενώ στο πάνω μέρος υπάρχει η ένδειξη «Ανεπίσημη, μη-έγκυρη Αναπαραγωγή».

Το τεράστιο φιλοτελικό ενδιαφέρον για το έργο του Sperati, και ιδιαίτερα των ελληνικού ενδιαφέροντος δημιουργημάτων, αναζωπυρώθηκαν με την επανεμφάνισή τους σε δύο πρόσφατες διεθνείς δημοπρασίες.

76. The Sperati forgery of the 1 lepton Paris print. This forgery was first recorded in 1947. Jean de Sperati not only created very accurate imitations, but also often used genuine paper from a common stamp after removing the original image. His photo based method of printing ensured that small specks and dots were reproduced identically on all copies; it is these dots that enable us to identify each Sperati forgery.

The line of the eyebrow is broken near to the end.
There are small white dots:-
a) in the top R.H. fleuron
b) in the top panel, above and slightly L. of the centre dot
c) in the bottom panel
(i) to the L of the RH dot
(ii) to the L of the bottom of the LH limb of the Λ.
(iii) below the LH dot

produced in red brown and chocolate

Sperati's "die proofs" were neither die proofs (no die was used) nor forgeries of die proofs (no genuine die proofs of this issue exist). It has been suggested that Sperati used this format to produce examples of his Art, of which he was very proud.
Of this forgery, he produced "die proofs" in the issued colour, and in black.

Εικ. 8: Από τις σημειώσεις του Bill Ure

Στην πρώτη, τη δημοπρασία αρ. 375 του Heinrich Köhler (21 Νοεμβρίου 2020), εκτός από τα αντικείμενα της ***εικ. 4***, πωλήθηκαν και άλλοι λαχνοί ελληνικού ενδιαφέροντος του Jean de Sperati από την συλλογή Carl Walske, όπως λ.χ. οι εικονιζόμενοι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (***εικ. 9***) και της Ανατολικής Ρωμυλίας (***εικ. 10***).

(1886) 5 pa

(1886) 25 pi τ. A

(1886) 25 pi τ. B

(1901) 50 pi εσωτερικού

(1901) 25 και 50 pi εξωτερικού

(1905) 50 pi

Εικ. 9: Οθωμανική Αυτοκρατορία *[Δημοπρασία Heinrich Köhler αρ. 375, 21 Νοεμβρίου 2020, λαχνός αρ. 2220].*

(1908) 50 pi τύπος A (αποχρώσεις)

(1908) 50 pi τ. B

(1909) 50 pi

Εικ. 10: Ανατολική Ρωμυλία 1884 5 pi γραμματόσημο και έγχρωμο δοκίμιο
[Δημοπρασία Heinrich Köhler αρ. 375, 21 Νοεμβρίου 2020, λαχνός αρ. 2198].

Στην τελευταία δημοπρασία του David Feldman, επονομαζόμενη “The Art of Sperati”, πωλήθηκαν τα φωτογραφικά αποτυπώματα των τριών ρομβοειδών στικτών σφραγίδων (***εικ. 11***) (9 ΠΑΤΡΑΙ, 18 ΤΡΙΠΟΛΙΣ και 32 ΣΠΑΡΤΗ), που δημιούργησε ο Sperati με φωτο-εκτυπωτική μέθοδο. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι αριθμοί στις στικτές αυτές είναι κατασκευάσματα του Sperati και ότι μονόλεπτο με στικτή αρ. 9 δεν έχει εμφανιστεί μέχρι σήμερα.

Κάθε αντικείμενο του Sperati που επανεμφανίζεται σίγουρα δεν περνάει απαρατήρητο αφού εμφατικά επιβεβαιώνει την καλλιτεχνική του ιδιοφυΐα.

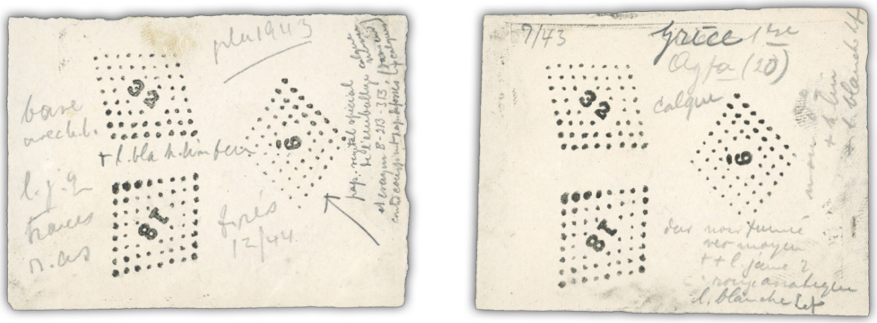

Εικ. 11: Δύο φωτογραφικά αποτυπώματα τριών ρομβοειδών στικτών σφραγίδων
[Δημοπρασία David Feldman, 7 Δεκεμβρίου 2022, λαχνός αρ. 50056].

Οφείλονται θερμές ευχαριστίες στον Παναγιώτη Ρούβαλη για τις πολύτιμες συμβουλές και την παραχώρηση των εικόνων με τα «δημιουργήματα» Sperati της συλλογής του (***εικ. 3-4 & 9-11***), καθώς και των πολύτιμων σημειώσεων του Bill Ure (***εικ. 6, 8***), ομοίως και στην κ. Marianna Ure για την ευγενική παραχώρηση της φωτογραφίας του πατέρα της.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΙΚΑΣ

Προθεσμία υποβολής κειμένων προς τη Συντακτική Επιτροπή για το τεύχος αρ. 739 (Μαρτίου-Απριλίου 2023): 20 Φεβρουαρίου 2023

Deadline for submitting articles to the Editorial Committee for issue no. 739 (March-April 2023): 20 February 2023

Cape Town 2022
Παγκόσμια Φιλοτελική Έκθεση
(8-12 Νοεμβρίου)

Το Cape Town είναι η πρωτεύουσα της επαρχίας Western Cape και νομοθετική πρωτεύουσα (έδρα του Κοινοβουλίου) της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής. Με πληθυσμό 4.600.000 κατοίκους είναι η τρίτη σε πληθυσμό πόλη της χώρας. Για την ιστορία, ιδρύθηκε από τους Ολλανδούς το 1652, ως σταθμός ανεφοδιασμού των πλοίων που έκαναν το περίπλου της Αφρικής προς τις Ινδίες και την Άπω Ανατολή. Μοναδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά είναι το Table Mountain που δεσπόζει πάνω από την πόλη και το Cape of Good Hope λίγα χιλιόμετρα νοτιότερα.

Το Cape Town 2022 World Stamp Championship, υπό την αιγίδα του πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής, Kgalema Motlanthe, και τη φιλοτελική αιγίδα της F.I.P., διεξήχθη στο Cape Town Internation Convention Center 2, με 1400 πλαίσια (σε δύο γύρους) και συμμετοχή από 38 χώρες. Ο πρώτος γύρος περιελάμβανε τις τάξεις Ταχυδρομικής Ιστορίας, Αεροφιλοτελισμού, Θεματικού Φιλοτελισμού και Εικονογραφημένων Καρτ-ποστάλ. Ο δεύτερος γύρος περιελάμβανε τις τάξεις Παραδοσιακού Φιλοτελισμού, Σύγχρονου Φιλοτελισμού, Χαρτοσήμων, Ταχυδρομικών Μονοφύλλων και Ανοικτού Φιλοτελισμού.

Στο Court of Honour είχε τοποθετηθεί το τιμώμενο έκθεμα του Dr. Gerhard Kamffer, 15 πλαισίων, με τίτλο “Road to Democracy”, το οποίο περιελάμβανε ανάμεσα σε άλλα και επιστολές του Νέλσον Μαντέλα μέσα από τη φυλακή.

Στον ευρύτερο εκθεσιακό χώρο συμμετείχαν 25 περίπτερα εμπόρων, περιλαμβανομένων των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών Νοτίου Αφρικής, Μποτσουάνας και Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, και επιπλέον οι Λέσχες Μελέτης Ροδεσίας και Τράνσβααλ. Συγχρόνως διεξήχθη και η Εθνική Νοτιοαφρικανική Έκθεση (RSA National Stamp Exhibition Cape Town) με 200 πλαίσια.

Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν ο Emil Buhrmann και της Κριτικής Επιτροπής ο Howard Green, και οι δύο από τη Νότιο Αφρική.

Οι ελληνικές συμμετοχές απέσπασαν τις παρακάτω διακρίσεις:

από Ελλάδα:					
Θ. Αρβανίτης	Η προγραμματοσημική περίοδος του Ελληνικού Ταχυδρομείου	8F	PH	83	V
Α. Πάσχος	Ταχυδρομικά Μονόφυλλα της Ελλάδας 1876-1900	5F	PS	83	V
Μ. Κουτσουνάκης	Ο γερμανικός ναυτικός αποκλεισμός της Κρήτης	1F	PH	88	
Π. Καγκελάρης	Τα κυανόχρωμα του Μάφεκινγκ 1900	1F	TR	81	
Φ. Κεραμιδόγλου	Τα χαρτόσημα της Θράκης 1920-22	1F	RE	78	
Π. Καγκελάρης	Φιλοτελική συλλογή Π. Καγκελάρη		LI	73	S
από Κύπρο:					
Άκης Χρίστου	Ελλάδα: Η έκδοση Τοπίων 1827 & 1831/35	8F	TR	87	LV
Κ. Αθανασίου	Κύπρος 1880-1896 Εκδόσεις Βασίλισσας Βικτωρίας	8F	TR	83	V
Ανδριανή Χρίστου	Κύπρος: Αργυρό Ιωβηλαίο Βασιλιά Γεωργίου Ε΄	1F	TR	83	
Άκης Χρίστου	100 χρόνια από τον θάνατο του Ronald Hill: s/s σφάλματα χρώματος	1F	TR	80	
Γ. Πίππης	Ταχυδρομικές υπηρεσίες UNFICYP	1F	PH	74	

Οι νικητές των Μεγάλων Βραβείων ήταν: World Stamp Championship (WSC): Jan Huys-Berlingin (Λιχτενστάιν), “Belgium’s first issue, the Epaulettes”. WSC First runner-up: Keith

Klugman (ΗΠΑ), "Victorian Natal 1857-1899". WSC Second runner-up: Jaiswal Sandeep (ΗΠΑ), "British India Queen Victoria Postal Stationery". Grand Prix International: Alfred Schmidt (Γερμανία), "Prussia – The first three issues 1850-1859". Grand Prix National: Lars Jorgensen (Βέλγιο), "South African Republic Transvaal 1869-1885".

Στο WSC συμμετείχε το μέλος της ΕΦΕ, Wolfgang Bauer (Γερμανία), με το έκθεμά του

Άκης Χρίστου, Θωμάς Αρβανίτης (Εθνικοί αντιπρόσωποι Κύπρου και Ελλάδας)

"Greece – Incoming and outgoing mail and their destinations from 1827 in the time before stamps and from 1861 with Large Hermes Heads and Combination-Frankings up to 1875".

Πετάξαμε με Qatar Airways, με διάρκεια πτήσης 5 ώρες έως την Doha και μετά άλλες 10 ώρες έως το Cape Town. Η οικονομική θέση δεν είναι πλέον τόσο άνετη όσο ήταν παλαιότερα. Οι διοργανωτές μας παρέλαβαν από το αεροδρόμιο και μας φιλοξένησαν στο υπερπολυτελές ξενοδοχείο Southern Sun The Cullinan στο κέντρο του Cape Town. Απέναντι σχεδόν από το ξενοδοχείο ξεκινούσε το εκθεσιακό συγκρότημα Cape Town International Convention Center (CTICC) 1 & 2. Ένα πραγματικά τεράστιο εκθεσιακό κέντρο.

Η έκθεση στεγαζόταν στον 2ο όροφο του CTICC2. Η φιλοξενία των Νοτιοαφρικανών ήταν εξαιρετική. Το ίδιο και η οργάνωσή τους. Στα εγκαίνια της έκθεσης, πέρα από τις τυπικές διαδικασίες, μας τραγούδησαν και χόρεψαν ομάδες Zulu. Η έκθεση κύλησε ομαλά, πλην των βραβεύσεων, όπου μάλλον λόγω του πλήθους των εκθεμάτων υπήρξαν καθυστερήσεις. Το palmares αφορούσε μόνο τα χρυσά μετάλλια και άνω, σε μια φτωχή τελετή. Προηγήθηκε βέβαια την προηγούμενη ημέρα επίσημο δείπνο από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής προς τους συντελεστές της έκθεσης. Ατυχώς, η επισκεψιμότητα της έκθεσης ήταν πολύ χαμηλή. Αυτό πρέπει να προβληματίσει τους υπεύθυνους για το μέλλον.

Ο ανοιξιάτικος καιρός προς καλοκαίρι ευνόησε τις μετακινήσεις μας. Επισκεφθήκαμε το Table Mountain με το τελεφερίκ, το Cape of Good Hope, την Boulders Penguin Colony, το Robben Island και το V&A Waterfront Mall. Η αυξημένη εγκληματικότητα δεν επιτρέπει άλλες περιηγήσεις.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω πρώτα από όλους τους Έλληνες εκθέτες που μου εμπιστεύτηκαν τα εκθέματά τους και συμμετείχαν στην έκθεση, καθώς και όσους άλλους συντέλεσαν στην επιτυχία της ελληνικής παρουσίας στο Cape Town.

ΘΩΜΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

A. KARAMITSOS

The new Hellas 2020 bilingual catalogue in 3 full-colour volumes

€15

Includes historical notes, technical information and prices for every item. Visit karamitsos.com for more information.

34 Tsimiski Str., 546 23
Thessaloniki, Greece
T. +30 2310 264 366
F. +30 2310 274 031
E. karamitsos@karamitsos.gr